

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
AFYONKARAHİSAR VALİLİĞİ
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ**

AFYONKARAHİSAR İLİ 2018 YILI ÇEVRE DURUM RAPORU

**HAZIRLAYAN:
ÇEVRE YÖNETİMİ VE DENETİMİ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ
ÇED VE ÇEVRE İZİNLERİNDEN SORUMLU ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ**

AFYONKARAHİSAR - 2019

ÖNSÖZ

İnsanoğlunun çevreyle olan etkileşimi ilk insanla başlamıştır. Sanayi devrimine kadar olan dönemde insanoğlu çevre ve doğaya bağımlı iken artık günümüzde çevreye hükmeder ve tüketir konumuna gelmiştir. Aradan geçen bunca milyon yılda, çevre ile insan arasındaki ahenk, artık yerini bitirmeye programlanmış bir avcı av ilişkisine bırakmıştır.

İnsanların oluşturduğu kirleri temizleyen doğa artık insanoğlunun kirletme hızı karşısında çaresiz kalmıştır. Son 150 yılda insanoğlunun doğayı hiçe sayarak bitirmeye çalışması, ucunda keskin bir kılıç olan bumerang'ın havadaki hareketini tamamlayıp biz insanoğluna geri dönerek bitirme hamlesinin cezasını vereceği gerçeğidir. Artık çevrenin insanoğlunun tahribatı karşısında kendini yenileyememesi, yaşantımızı ve sağlığımızı etkiler boyuta ulaşmıştır. Bu durum artık tüm dünyanın sorunu olmuştur. 21. yüzyılın tüm dünyada çevre yüzyılı olacağı aşikârdır. Tüketim ve israf üzerine kurulan yaşantıların ortaya çıkardığı bu tahribat devam ederse gelecek nesillere temiz bir çevre adına bırakabileceğimiz hiçbir şey kalmayacaktır.

Bu sorunun çözümünde ise eğitim, bilinçli bir yaşam ve gereksiz üretim ve tüketimin önüne geçecek çevreci düşünce ve hareketler etkili olacaktır. Artık herkes bir kurumun ya da kimsenin harekete geçmesini veya öncülük yapmasını beklemeden çevreyi kirletmeme ve var olanı koruyup daha iyi yapmak için kendisini birinci dereceden sorumlu hissetmelidir. Bu gerçeğin vicdanlarda yer bulmasıyla temiz ve yaşanabilir bir çevre ve dünya, bizim ve gelecek nesillerimizin olacaktır.

Bu duygu ve düşüncelerle; raporun hazırlanmasında ÇED ve Çevre İzinleri ile Çevre Yönetimi ve Çevre Denetiminden Sorumlu Şube Müdürlüğüne, emeği geçen ve katkıda bulunan herkese teşekkür eder, raporun çevre ile ilgili yapılacak diğer çalışmalara kaynak ve ışık tutmasını dilerim.

H. Vahit OKUMUŞER
Afyonkarahisar Çevre ve Şehircilik İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
A. HAVA	4
A.1. HAVA KALİTESİ	4
A.2. HAVA KALİTESİ ÜZERİNE ETKİ EDEN ÖGELER	7
A.3. HAVA KALİTESİNİN KONTROLÜ KONUSUNDAKİ ÇALIŞMALAR.....	10
A.4. ÖLÇÜM İSTASYONLARI	12
A.5. EGZOZ GAZI EMİSYON KONTROLÜ	13
A.6. GÜRÜLTÜ.....	13
A.7. TEMİZ HAVA EYLEM PLANLARI	14
A.8. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ EYLEM PLANI ÇERÇEVESİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR	15
A.9. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	16
B. SU VE SU KAYNAKLARI	17
B.1. İLİN SU KAYNAKLARI VE POTANSİYELİ	17
B.1.1. <i>Yüzeysel Sular</i>	17
B.1.1.1. Akarsular	17
B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar	17
B.1.2. <i>Yeraltı Suları</i>	20
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri	20
B.1.3. <i>Denizler</i>	20
B.2. SU KAYNAKLARININ KALİTESİ	21
B.3. SU KAYNAKLARININ KİRLİLİK DURUMU	24
B.3.1. <i>Noktasal kaynaklar</i>	24
B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar	24
B.3.1.2. Evsel Kaynaklar	24
B.3.2. <i>Yayıllı Kaynaklar</i>	24
B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar	24
B.3.2.2. Diğer	24
B.4. DENİZ KIYI SULARININ KİRLİLİK DURUMU	24
B.5. SEKTÖREL SU KULLANIMLARI VE YAPILAN SU TAHSİSLERİ.....	25
B.5.1. <i>İçme ve Kullanma Suyu</i>	25
B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti	25
B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti	28
B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.	28
B.5.2. <i>Sulama</i>	28
B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	29
B.5.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	29
B.5.3. <i>Endüstriyel Su Temini</i>	30
B.5.4. <i>Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı</i>	30
B.5.5. <i>Rekreasyonel Su Kullanımı</i>	30
B.6. ÇEVRESEL ALTYAPI	31
B.6.1. <i>Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Hizmeti Alan Nüfus</i>	31
B.6.2. <i>Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri</i>	46
B.6.3. <i>Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri Atıksuları İçin Önlemler</i>	46
B.6.4. <i>Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması</i>	47
B.7. TOPRAK KİRLİLİĞİ VE KONTROLÜ	48
B.7.1. <i>Noktasal Kaynaklı Kirilenmiş Sahalar</i>	48
B.7.2. <i>Arıtma Çamurlarının Toprakta Kullanımı</i>	48

B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar.....	49
B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği	49
B.8. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	50
C. ATIK	51
C.1. BELEDİYE ATIKLARI (KATI ATIK BERTARAF TESİSLERİ)	51
C.2. HAFRIYAT TOPRAĞI, İNŞAAT VE YIKINTI ATIKLARI	60
C.3. SIFIR ATIK YÖNETİMİ	60
C.3.1. Eğitimler	60
C.3.2. Atık Getirme Merkezleri.....	61
C.3.3. Atık Miktarları	61
C.3.4. Sisteme Geçen Kuruluş Sayısı.....	62
C.3.5. Ekipman.....	63
C.3.6. Kompost	63
C.4. AMBALAJ ATIKLARI.....	63
C.5. TEHLİKELİ ATIKLAR	66
C.6. ATIK MADENİ YAĞLAR.....	67
C.7. ATIK PİL VE AKÜMÜLATÖRLER	68
C.8. BİTKİSEL ATIK YAĞLAR	71
C.9. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL).....	72
C.10. ATIK ELEKTRİKLİ VE ELEKTRONİK EŞYALAR (AEEEE).....	73
C.11. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ (HURDA) ARAÇLAR.....	73
C.12. TEHLİKESİZ ATIKLAR.....	74
C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları.....	74
C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül	74
C.12.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları	75
C.13. TIBBİ ATIKLAR.....	75
C.14. MADEN ATIKLARI.....	78
C.15. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	78
Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI.....	79
Ç.1. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALAR	79
Ç.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	79
D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK	80
D.1. FLORA.....	80
D.2. FAUNA.....	81
D.3. ORMANLAR VE MİLLİ PARKLAR	83
D.3.1. Ormanlar	83
D.3.2. Milli Parklar.....	85
D.3.2.1. Başkomutan Tarihi Milli Parkı.....	85
D.3.2.2. 26 Ağustos Tabiat Parkı	90
D.3.2.3. Akdağ Tabiat Parkı	91
D.3.2.4. Frig Vadisi Tabiat Parkı.....	93
D.3.2.5. Akdağ Yaban Hayatı Geliştirme Sahası	95
D.3.2.6. Dandindere Tabiatı Koruma Alanı	96
D.4. ÇAYIR VE MERA	97
D.5. SULAK ALANLAR.....	99
D.5.1. Acıgöl.....	99
D.5.2. Afyonkarahisar Eber-Akşehir Gölü	100

D.5.2.1. Eber Gölü.....	100
D.5.2.2. Akşehir Gölü.....	102
D.5.3. Karamık Gölü (Sazlığı-Bataklığı).....	103
D.5.4. Karakuyu Gölü ve Karakuyu Yaban Hayatı Geliştirme Sahası.....	104
D.6. TABİAT VARLIKLARINI KORUMA ÇALIŞMALARI.....	108
D.7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	113
E. ARAZİ KULLANIMI	114
E.1. ARAZİ KULLANIM VERİLERİ	114
E.2. MEKÂNSAL PLANLAMA.....	115
E.2.1. Çevre Düzeni Planı.....	115
E.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	116
F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ.....	117
F.1. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ İŞLEMLERİ	117
F.2. ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ.....	118
F.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	120
G.ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI	121
G.1. ÇEVRE DENETİMLERİ.....	121
G.2. ŞİKÂyetLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	122
G.3. İDARİ YAPTIRIMLAR	122
G.4. ÇEVRE KANUNU UYARINCA DURDURMA CEZASI UYGULAMALARI.....	123
G.5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	123
H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ.....	124

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa

Çizelge A.1 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları.....	5
Çizelge A.2 - Ulusal hava kalitesi indeksi.....	5
Çizelge A.3 – Hava kalitesi değerlendirme ve yönetiminde limit değerlerinde kademeli azaltım ve uyarı eşikleri.....	6
Çizelge A.4 – Afyonkarahisar ilinde sürekli emisyon ölçüm sistemleri tesis ve baca sayısı.....	7
Çizelge A.5 - Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında evsel ısınmada kullanılan katı yakıtların cinsi, yakıtların özellikleri ve bu yakıtların temin edildiği yerler.....	9
Çizelge A.6– Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında sanayide kullanılan katı yakıtların cinsi, yakıtların özellikleri ve bu yakıtların temin edildiği yerler.....	9
Çizelge A.7 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında Kullanılan Doğalgaz Miktarı.....	9
Çizelge A.8– Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında kullanılan fuel-oil miktarı.....	10
Çizelge A.9- Afyonkarahisar ilinde Sümer Mahallesi Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu Ölçülen Parametreler.....	11
Çizelge A.10 - Afyonkarahisar ilinde 2018 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerini aştığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; $\text{co}: \text{mg}/\text{m}^3$).....	13
Çizelge A. 11- 2018 yılında Afyonkarahisar ilindeki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı	13
Çizelge B.12– Afyonkarahisar ilinin akarsuları.....	17
Çizelge B.13 - Afyonkarahisar ilinde mevcut sulama göletleri.....	18
Çizelge B. 14 – Afyonkarahisar ilinin yeraltı suyu potansiyeli.....	20
Çizelge B.15 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları.....	21
Çizelge B.16 – Afyonkarahisar ili arazi kullanımını.....	24
Çizelge B.17- Afyonkarahisar ili 2014 yılı İlçeler Bazlı Sulanan Alanları.....	29
Çizelge B.18 – Afyonkarahisar ili 2014 yılı toplu basınçlı sulama sistemi uygulamaları.....	30
Çizelge B. 19- Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı.....	31
Çizelge B. 20- Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı.....	32
Çizelge B. 21- Arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye sayısı.....	33
Çizelge B.22- Arıtma tesisine bağlı belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı (%).....	34
Çizelge B.23 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu.....	44
Çizelge B.24 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılı OSB’lerde atıksu arıtma tesislerinin durumu.....	46
Çizelge B.25 - Afyonkarahisar ilinde 2018 yılı için tespit edilen noktasal kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin veriler.....	48
Çizelge B.26 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları.....	49
Çizelge B.27 - Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb).....	50
Çizelge B.28 - Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları.....	50
Çizelge C.29 - 2018 yılı katı atık verileri.....	51
Çizelge C.30 - Çevre hizmetleri birliği üye belediye nüfusu-2018.....	52
Çizelge C.31 - Katı atık ön işlem ve kompost tesisi katı atık karakterizasyonu.....	55

Çizelge C.32– Afyonkarahisar ilinde 2018 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri	56
Çizelge C.33 – 2018 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimler	60
Çizelge C.34 – 2018 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri.....	61
Çizelge C.35 – 2018 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı	61
Çizelge C.36– 2018 yılı itibariyle sıfır atık sistemini uygulayan kurum/kuruluş sayısı	62
Çizelge C.37 – 2018 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamındaki ekipmanlar.....	63
Çizelge C.38 – 2018 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamında kompost üretimi bilgileri	63
Çizelge C.39– Afyonkarahisar ilinde 2018 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları	64
Çizelge C.40- Dinar Ve Çevresi Sürdürülebilir Çevre Hizmetleri Belediyeler Birliği 2018 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları	64
Çizelge C.41 - 2018 yılında Afyonkarahisar ilinde kayıtlı ekonomik işletme sayısı	65
Çizelge C.42 - 2018 yılında Afyonkarahisar ilinde kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı... 65	
Çizelge C.43 - 2018 yılında Afyonkarahisar ilinde ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı	65
Çizelge C.44 – 2018 yılında Dinar Ve Çevresi Sürdürülebilir Çevre Hizmetleri Belediyeler Birliği Belediyelerin Ambalaj Atık Yönetim Planı durumu	65
Çizelge C.45 - 2018 yılında Afyonkarahisar ilinde Atık Getirme Merkezleri ile ilgili durum	66
Çizelge C.46 - Afyonkarahisar ilinde 2017 yılında atık işleme ve miktarı	67
Çizelge C.47 – Afyonkarahisar ilinde 2017 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları	68
Çizelge C.48 - 2007-2017 yılları arasında toplanan atık pil miktarı	68
Çizelge C.49 – 2018 Yılı Atık Pil Toplama Kampanyasında Derece Alan Okullar ve Verilen Ödüller 69	
Çizelge C.50 – Afyonkarahisar ilinde 2017 yılında toplanan akümülatörlerle ilgili veriler	70
Çizelge C.51 – Afyonkarahisar ilinde yıllar itibariyle toplanan atık akü miktarı (kg).....	70
Çizelge C.52 – Afyonkarahisar ilinde yıllar itibariyle toplanan atık pil miktarı (Kg)	70
Çizelge C. 53 - (Dinar ve Çevresi Sürdürülebilir Çevre Hizmetleri Belediyeler Birliği) Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Pil Miktarı (Kg).....	71
Çizelge C.54 – Afyonkarahisar ilinde 2017 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler	72
Çizelge C.55 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler	72
Çizelge C.56 – Afyonkarahisar ilinde geri kazanım tesislerine ve çimento fabrikalarına gönderilen toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)	73
Çizelge C.57 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar	73
Çizelge C.58 – Afyonkarahisar ilinde 2017 Yılı Hurdaya Ayrılan Araç Sayısı.....	73
Çizelge C.59 – Afyonkarahisar ilinde 2017 yılı için sanayi tesislerinde oluşan tehlikesiz atıkların toplanma, taşınma ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri	74
Çizelge C.60– Afyonkarahisar ilinde 2018 yılı için ildeki demir ve çelik üreticileri üretim kapasiteleri, cüruf ve bertaraf yöntemi	74
Çizelge C.61 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılı termik santrallerde kullanılan kömür miktarı ve oluşan cüruf-uçucu kül miktarı.....	74
Çizelge C. 62– Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisinde Bertaraf Edilen Tıbbi Atık Miktarları	75
Çizelge C.63– 2018 Yılında Afyonkarahisar ili sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı	76
Çizelge C. 64 - Afyonkarahisar ilinde yıllara göre tıbbi atık miktarı.....	76
Çizelge C.65 – 2018 yılında (Dinar ve Çevresi Sürdürülebilir Çevre Hizmetleri Belediyeler Birliği) ilçesi sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı.....	77

Çizelge C.66 – Dinar (Dinar ve Çevresi Sürdürülebilir Çevre Hizmetleri Belediyeler Birliği) ilçesinde yıllara göre tıbbi atık miktarı.....	78
Çizelge C.67 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı	78
Çizelge C.68 – 2018 yılı itibariyle Afyonkarahisar ilinde bulunan atık işleme tesisi sayısı	78
Çizelge Ç.69 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı	79
Çizelge Ç.70 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında BEKRA 3 bildirimleri sorgulanan kuruluş sayıları	79
Çizelge D.71 – Afyonkarahisar ili envanter sonuç tablosu	83
Çizelge D.72-Afyonkarahisar ilinde mera alanları ve tahdit çalışması verileri.....	99
Çizelge D.73-Afyonkarahisar Tescilli Doğal Sit Alanları ve Doğal Varlıklar Listesi	108
Çizelge E.74– Afyonkarahisar ilinde arazi kullanım sınıflandırması.....	115
Çizelge F.75 – Afyonkarahisar İlinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2018 Yılı İçerisinde Alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı	117
Çizelge F.76 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları.....	118
Çizelge G.77 - Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında ÇŞİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı	121
Çizelge G.78 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında ÇŞİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları.....	122
Çizelge G.79 – Afyonkarahisar ilinde 2018 Yılında ÇŞİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı.....	122
Çizelge H.80 – Afyonkarahisar’da 2018 Yılında Hane Eğitimi Yapılan Mahalleler ve Konut Sayısı .	124

GRAFİKLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Grafik A.1 - Afyonkarahisar ilinde Sümer Mahallesi İstasyonu PM ₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği	12
Grafik A.2 - Afyonkarahisar ilinde Sümer Mahallesi İstasyonu SO ₂ Parametresi Günlük Ortalama Değer Grafiği.....	12
Grafik B.3 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılı belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı	25
Grafik B.4 - Afyonkarahisar ilinde 2018 yılı kanalizasyon hizmeti verilen nüfusun belediye nüfusuna oranı.....	31
Grafik B. 5 - Afyonkarahisar ilinde 2018 yılı kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı	32
Grafik B.6- Arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye sayısı.....	33
Grafik B.7- Arıtma tesisine bağlı belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı (%).....	34
Grafik B.8 - Afyonkarahisar ilinde 2017 Yılında Belediyelerden Kaynaklanan Arıtma Çamurunun Yönetimi.....	49
Grafik C.9 – Afyonkarahisar ilinde katı atık kompozisyonu.....	55
Grafik C.10 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı.....	61
Grafik C. 11 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı (ton).....	62
Grafik C.12 – Yıllar itibariyle sıfır atık sistemine geçen kurum/kuruluş binası sayısı	63
Grafik C. 13 – Yıl bazında Afyonkarahisar ilinde kayıtlı ekonomik işletme sayısı.....	64
Grafik C. 14 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi.....	66
Grafik C.15 – Yıllar itibariyle Afyonkarahisar ilinde atık madeni yağ toplama miktarları*	67
Grafik C.16 - TAP vakfına teslim edilen atık pil miktarı (kg)	69
Grafik C.17 – Afyonkarahisar ilinde yıllar itibariyle atık akü toplama ve geri kazanım miktarı (ton) ...	70
Grafik E.18 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılı arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması ...	114
Grafik F.19 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı.....	117
Grafik F.20 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı	118
Grafik F.21 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında verilen Çevre İzni veya Çevre İzni ve Lisans Belgelerinin sektörlere göre dağılımı	119
Grafik F.22 -Afyonkarahisar 2018 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı	119
Grafik G.23 – Afyonkarahisar ilinde ÇŞİM tarafından 2018 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı	121
Grafik G. 24 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında ÇŞİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı .	122
Grafik G.25 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan idari para cezalarının konulara göre dağılımı.....	123

HARİTALAR DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Harita A.1 - Afyonkarahisar ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazının yeri.....	10
Harita A.2 – Türkiye su havzaları	15
Harita A.3- Akarçay Havzası'nın Konumu	16
Harita D.4- EUNIS Habitat Sınıfları Haritası.....	81
Harita D. 5-Afyonkarahisar ili ormanlık alanların yayılışını gösterir harita	84
Harita E. 6-Afyonkarahisar İli Çevre Düzeni Planı.....	116

RESİMLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Resim A.1 - Hava kirliliği ölçüm istasyonu	11
Resim B.2 - Merkez atıksu arıtma tesisi.....	45
Resim B. 3 - Sızıntı suyu dengeleme havuzu	47
Resim C. 4 - Katı atık düzenli depolama ve bertaraf tesisi giriş yapısı ve genel görünüm	53
Resim C.5 - Katı atıklardan oluşan biyogazdan elektrik enerjisi üretim tesisi.....	54
Resim C.6 - Katı atık düzenli depolama lotu genel görünüm	54
Resim C.7-Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi.....	75
Resim D.8- Acıgöl'den Bir Görünüm	100
Resim D.9 - Eber Gölü'nden Bir Görünüm.....	101
Resim D.10 - Eber Sarısı.....	101
Resim D.11- Akşehir Gölü'nden Bir Görünüm	102
Resim D. 12- Karamık Gölü'nden Bir Görünüm	103
Resim D. 13- Karakuyu Sazlıkları'ndan Bir Görünüm	104
Resim D. 14- Afyonkarahisar Acı Göl	105
Resim D. 15- Eber Gölü	106
Resim D. 16 - Afyonkarahisar Karakuyu Sazlıkları.....	107
Resim D.17 - Ayazini Peri Bacaları	111
Resim D.18 - Çatağıl Ornaş Peri Bacaları.....	111
Resim D.19- Eber Gölü	111
Resim D.20 - Acı Göl Flamingolar	112
Resim D.21 - İncehisar Karakaya Peri Bacaları	112
Resim D.22 - Seydiler Peri Bacaları.....	112
Resim H.23 - 2018 Yılı Hane Eğitim Çalışmaları.....	124
Resim H. 24-Anaokullarında Öğrencilere Yönelik Eğitim Seminerler.....	125
Resim H. 25-Üniversite Öğrencilerinden Tesis Ziyareti Ve Eğitim Çalışması.....	126
Resim H.26 – Çevre Haftası Etkinlikleri.....	127

GİRİŞ

İç Batı Anadolu ortasında kara, demir, hava yollarının kesiştiği kavşak noktasında bulunan İlimiz Afyonkarahisar önemli bir merkezdir. 2018 yılı Afyonkarahisar nüfusu 725.568 dır.

TARİHÇE

Bilindiği kadarıyla ilk olarak Hitit egemenliğinde olan Afyonkarahisar toprakları, sonra sırası ile Frigya ve Lidya egemenliğine geçti. M.Ö. 16 yüzyılda Pers egemenliğine giren Afyonkarahisar'ı Büyük İskender fethetti. Onun ölümünden sonra Selevkos ve Bergama Krallıkları'nın egemenliğine giren topraklar, daha sonra Roma İmparatorluğu topraklarına katıldı. Alparslan'ın Malazgirt Savaşı'ndan sonra Türklerin Anadolu'yu fethiyle Sultan I. Mesut'un emri ile Akronium Kalesi'nin eteklerine Karasur Türkleri yerleşmiş ve daha sonra kaleye Karahisar adı verilmiştir. Karahisar ve yöresi, Selçuklu Veziri Sahip Ata Fahrettin Ali'nin "Sahip" unvanı nedeniyle "Karahisar-ı Sahip" olarak anılmıştır. Karahisar-ı Sahip "Vezirin Karahisarı" anlamına gelmektedir. Kutalmışoğlu Süleyman Şah'ın fethiyle ilk kez Türk egemenliğine giren topraklar, 1. Haçlı Seferi sırasındaki Hristiyan egemenliğinden sonra Alâeddin Keykubat tarafından yeniden Türk yönetimine alındı. 12. yüzyılda Germiyanoglularının egemenliğinde olan bölge, sonra Osmanlı İmparatorluğu yönetimine girdi.

Milli mücadele döneminde Cumhuriyetin kazanıldığı topraklar, Anadolu'nun kilididir Afyonkarahisar. Kurtuluş savaşında çok önemli savaşlara sahiplik yapmıştır (Kocatepe, Dumlupınar), Yunanlar burada hüsrana uğratılıp İzmir'e kadar püskürtülüp denize dökülmüştür. Günümüzde utku anıtı anıt parkta bunu simgelemektedir.

COĞRAFYA

İlin deniz seviyesinden yüksekliği 1.034 m ve yüzölçümü 14.772 km² dir. Merkez ilçeye birlikte toplam 18 ilçeye sahiptir. Merkez nüfusu 299.673'dir. İl toplam nüfusu ise 725.568'dir. Türkiye Cumhuriyeti'nin 81 ilinden biri olan Afyonkarahisar ili, Anadolu yarımadasının batıya yakın ortasında ve Ege Bölgesi'nin iç kesiminde yer alır. Afyonkarahisar İli, coğrafik açıdan Türkiye'nin önemli bir geçiş bölgesinde yer almaktadır. Afyonkarahisar üzerinde Ankara, İstanbul, İzmir ve Antalya gibi büyük şehirlerin diğer şehirlerle ve iç bölgelerle bağlantısı sağlanmaktadır. Çevresinde Eskişehir, Konya, Isparta, Denizli, Uşak ve Kütahya illeri bulunur.

DAĞLAR

Afyonkarahisar ve bazı sınırlarını oluşturan dağlar ve yükseklikleri şu şekilde sıralanır; Sultan Dağları 2.610 metre, Akdağ 2.343 metre, Emir Dağları 2.281 metre, Kumalar Dağı 2.247 metre, Ahır Dağı 1.940 metre, Kızıılçal Dağı 1.601 metre, Paşa Dağı 1.595 metre. Kasım Dağı 1.587 metre, Kirseli Dağı 15.75 metre, İlbulak Dağı 1.570 metre, Asar Dağı 1.400 metre, Eyerli Dağı 1.350 metredir.

AKARSULAR

İl içinde akan belli başlı akarsular şunlardır; Akarçay, Aksu Deresi (Araplı deresi), Seyitler Çayı, Çayözü Deresi, Kali Çayı, Çay Deresi bulunmaktadır.

GÖLLER

İl için ekonomik değeri büyük olan göller sırasıyla; Akşehir Gölü, Eber Gölü, Karamık Gölü (bataklığı), Acı Göl, Işık Gölü, Emre Gölü ve Selevir, Seyyidler, Karakuyu ve Döğer göletleri olduğu görülür.

HAVZALAR

Afyonkarahisar İli Akarçay Kapalı Havzasının Büyük bir kısmını içerir. İlin aynı zamanda güney kesimleri Burdur ve Büyük Menderes Havzasında kuzey kesimleri ise Sakarya Havzası içerisinde kalmaktadır

OVALAR

İlin başlıca ovaları; Afyon ovası, Çamur ova, Gül ovası, Sandıklı ovası, Şuhut ovası gibi birikinti ovaları bulunur.

SICAKLIK

Afyonkarahisar ili içerisinde bulunan hava bilgisi istasyonlarının uzun yıllık verilerine göre yıllık ortalama sıcaklık 11,1 °C dir. En soğuk ay olan Ocak ayında ortalama sıcaklık 0,2 °C dir. En sıcak ay olan Temmuz ayında ise ortalama sıcaklık değeri 22,1 °C dir.

YAĞIŞ

Afyonkarahisar ili İç Anadolu Karasal İklim bölgesinde yer alması nedeniyle bu yağış düzeninin etkileri altında bulunmaktadır ve ilde yıllık yağış ortalaması 407 mm dir. Yazları sıcak ve kurak kışları ise soğuk ve kar yağışlı geçer.

EKONOMİ

Afyonun Temel sanayi ürünleri Mermer ve gıda üzerinedir. Afyon sanayisi Mermer ve Traverten taşında dünyanın önde gelen üreticilerindedir.

Et, tavuk ve yumurtacılıkta son derece gelişmiştir. Türkiye Et ve yumurta borsasına yön vermektedir.

ULAŞIM

Türkiye'nin İstanbul'dan sonraki en işlek kavşağıdır. Yaz günlerinde günde 100.000-150.000 araç geçmektedir. Türkiye'nin 4 istikametine demiryolu olan tek ilidir. Türkiye demiryollarının 7 bölgesinden biridir.

TURİZM

Afyonkarahisar ilinde turizm denince akla Kaplıcalar gelmektedir. Belli başlı Kaplıcalar; Bolvadin Heybeli Kaplıcası (Heybeli veya Kızılkilise Kaplıcası), Gazlıgöl Kaplıcası, Sandıklı

Hüdai Termal Turizm Merkezi (Sandıklı Hüdai Kaplıcaları), Ömer Gecek Kaplıcası bulunmaktadır.

İL MÜDÜRLÜĞÜMÜZ

İl Müdürlüğümüzde ÇED ve Çevre İzinleri Şube Müdürlüğü ve Çevre Yönetimi ve Denetimi Şube Müdürlüğü ile iki şube olarak çalışmalar sürdürülmektedir. İki şubede 1 Jeoloji Mühendisi (Şube Müdürü), 5 çevre Mühendisi, 1 Biyolog, 1 veteriner hekim, 1 Harita Mühendisi, 3 tekniker 1 memur ve 1 Ziraat Mühendisi olmak üzere toplam 14 personel görev yapmaktadır.

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Modern yaşamın getirdiği şehirleşmenin bir sonucu olan hava kirliliği, yerel ve bölgesel olduğu kadar küresel ölçekte de etki alanına sahiptir. Hava kirliliğinin insan sağlığına önemli etkileri olması sebebiyle, hava kalitesi konusuna tüm dünyada büyük önem verilmektedir. Hava kirliliği problemlerini çözmek ve strateji belirlemek için, bilimsel topluluk ve ilgili otoritenin her ikisi de atmosferik kirletici konsantrasyonlarını izlemek ve analiz etmek konusuna odaklanmışlardır (Kyrkilis vd, 2007). Otoritelerin hava kalitesinin korunması ve iyileştirilmesi konusunda sorumluluklarının yanı sıra, halk sağlığını doğrudan etki eden bir konu olması sebebiyle, kamuoyuna iletişim araçları vasıtasıyla hava kirliliği güncel bilgilerini sunması da sorumlulukları arasındadır.

Ülkemizde dış ortam hava kalitesine ilişkin parametrelerin yönetimi Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği gereğince gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda, 2019 yılı itibarıyla geçerli olan hava kalitesi limit değerlerine ilişkin bilgi Çizelge A.3'te verilmektedir.

Ancak farklı kirleticilere ait ölçümleri anlamak bu konuda çalışan bir bilim insanı için mümkün olsa bile genel halk ve yerel otoriteler için oldukça zor olmaktadır. Bu sebeple, hava kirliliğinin/hava kalitesinin durumunu kamuoyuna açıklarken halkın kolayca anlayabileceği bir sınıflama sistemi kullanılmaktadır. Tüm dünyada yaygın olarak kullanılan, Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) denilen bu sınıflama sistemi ile havadaki kirleticilerin konsantrasyonlarına göre hava kalitesini iyi, orta, kötü, tehlikeli vb. şekilde derecelendirme yapılmaktadır. Dünyanın pek çok ülkesinde indeks hesaplanmasında kullanılan yöntem ve kriterler, kendi ülkelerinde uygulanan hava kalitesi standartlarına uygun şekilde oluşturulmuştur.

Bir ulusun hava kalitesinin iyileştirilmesi konusundaki başarısı, yerel ve ulusal hava kirliliği problemleri ve kirlilik azaltmadaki gelişmeler konusunda doğru ve iyi bilgilendirilmiş vatandaşların desteğine bağlıdır (Sharma vd., 2003a). Bir bölgedeki kirletici seviyelerini anlamak için uygun bir aracın geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu araç, vatandaşın hava kirliliği seviyesi hakkında doğru ve anlaşılabilir şekilde bilgi sağlarken, aynı zamanda ilgili otoritelerin toplum sağlığını korumak için önlem almaları konusunda kullanılabilir olmalıdır (Kyrkilis vd, 2007).

Bu amaçla, geliştirilen standart değerler, gerek uyarıcı ve anlaşılabilir olması gerekse de kullanımı açısından yaygın olarak bir indekse çevrilerek sunulabilmektedir. Belli bir bölgedeki hava kalitesinin karakterize edilmesi için ülkelerin kendi sınır değerlerine göre dönüştürdükleri ve kirlilik sınıflandırılmasının yapıldığı bu indekse Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) (Air Quality Index/AQI) adı verilmektedir. İndeks belirli kategorilerde farklı tanım ve renkler kullanılarak ifade edilmekte ve ölçümü yapılan her kirletici için ayrı ayrı düzenlenmektedir (Yavuz, 2010).

Ulusal Hava Kalitesi İndeksi, ulusal mevzuatımız ve sınır değerlerimize uygun olarak oluşturulmuştur. 5 temel kirletici için hava kalitesi indeksi hesaplanmaktadır. Bunlar; partikül maddeler (PM₁₀), karbon monoksit (CO), kükürt dioksit (SO₂), azot dioksit (NO₂) ve ozon (O₃) dur.

Hava kalitesine ilişkin hava kalite indeksi karşılaştırması da Çizelge A.1' de verilmektedir.

Çizelge A.1 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM10 [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
İyi	0 – 50	0-100	0-100	0-5.500	0-120 ^L	0-50
Orta	51 – 100	101-250	101-200	5.501-10.000	121-160	51-100
Hassas	101 – 150	251-500	201-500	10.001-16.000 ^L	161-180 ^B	101-260
Sağlıksız	151 – 200	501-850	501-1.000	16.001-24.000	181-240 ^U	261-400
Kötü	201 – 300	851-1.100	1.001-2.000	24.001-32.000	241-700	401-520
Tehlikeli	301 – 500	>1.101	>2.001	>32.001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

Çizelge A.2 - Ulusal hava kalitesi indeksi

Hava Kalitesi İndeksi (AQI) Değerler	Sağlık Endişe Seviyeleri	Renkler	Anlamı
Hava Kalitesi bu aralıkta olduğunda..	..hava kalitesi koşulları..	..bu renkler ile sembolize edilir..	..ve renkler bu anlama gelir.
0 - 50	İyi	Yeşil	Hava kalitesi memnun edici ve hava kirliliği az riskli veya hiç risk teşkil etmiyor.
51 - 100	Orta	Sarı	Hava kalitesi uygun fakat alışılmadık şekilde hava kirliliğine hassas olan çok az sayıdaki insanlar için bazı kirleticiler açısından orta düzeyde sağlık endişesi oluşabilir.
101- 150	Hassas	Turuncu	Hassas gruplar için sağlık etkileri oluşabilir. Genel olarak kamunun etkilenmesi olası değildir.
151 - 200	Sağlıksız	Kırmızı	Herkes sağlık etkileri yaşamaya başlayabilir, hassas gruplar için ciddi sağlık etkileri söz konusu olabilir.
201 - 300	Kötü	Mor	Sağlık açısından acil durum oluşturabilir. Nüfusun tamamının etkilenme olasılığı yüksektir.
301 - 500	Tehlikeli	Kahverengi	Sağlık alarmı: Herkes daha ciddi sağlık etkileri ile karşılaşabilir.

Çizelge A.3 – Hava kalitesi değerlendirme ve yönetiminde limit değerlerinde kademeli azaltım ve uyarı eşikleri

KİRLLETİCİ	ORTALAMA SÜRE	LİMİT DEĞER		UYARI EŞİĞİ
		2018 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	2019 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	
SO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	380	350	500 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de –hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	150	125	
	yıllık ve kış dönemi (1 Ekim’den 31 Marta kadar) -insan sağlığının korunması için-	20	20	
NO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	260	250	400 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² ’de –hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	42	40	
NO _x	yıllık -vejetasyonun korunması için-	30	30	----
PM ₁₀	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	60	50	----
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	44	40	
Pb	yıllık -insan sağlığının korunması için-	0,6	0,5	----
BENZEN	yıllık -insan sağlığının korunması için-	8	7	----
CO	maksimum günlük 8 saatlik ortalama -insan sağlığının korunması için-	10.000	10.000	----

(Kaynak: Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği)

Çizelge A.4 – Afyonkarahisar ilinde sürekli emisyon ölçüm sistemleri tesis ve baca sayısı

SEKTÖR	TESİS SAYISI	BACA SAYISI
Ağaç İşleme Tesisleri		
Asit Üretim Tesisleri		
Atık Geri Kazanım Ve Bertaraf Tesisleri		
Cam Üretim Fabrikaları		
Çimento	1	70 (5 proses+65 toz)
Demir - Çelik Ve Metalurji Fabrikaları		
Doğalgaz Çevrim Ve Termik Santraller		
Gıda Fabrikaları		
Gübre Fabrikaları		
Kağıt Fabrikaları		
Kimya Fabrikaları	1	4
Kireç Fabrikaları	1	11
Lastik Üretim Tesisleri		
Otomotiv		
Petrol Ve Petrokimya Tesisleri		
Şeker Fabrikaları	1	7 (6 proses+1 yakma)
Tekstil Fabrikaları		
TOPLAM	4	92

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Ögeler

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürtdioksit (SO₂), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı partiküller oluşturur. SO₂ ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO_2), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO_2 'den ozon veya radikallerle (OH veya HO_2 gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibari ile NO_2 kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO_2 derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO_2 derişimlere uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağlı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM10), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM10 -10 μm 'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) 2,5 μm 'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM10 için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM10 solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkaçıcı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM10'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM10 maruziyetine karşı hassastır. PM10 yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler % 100 olarak kana geçebilir.

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerler ulaşılmasının bir sebebi de inversiyon durumudur. CO'nin global arka plan konsantrasyonu 0.06 ve 0.17 mg/m^3 arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

Enverziyon, sıcak havanın soğuk havanın üzerinde bulunarak, havanın dikey olarak birbiriyle karışmasının engellenmesi durumudur. Kirlilik böylece yer seviyesine yakın soğuk hava tabakasının içerisinde toplanır.

CO'nin ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO'ye maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurşun gürültü, ışın ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç (Cu+Sn) alaşımı işlenmesi, kurşun içeren ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla

çevreye yayılır. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur (NO₂+ güneş ışınları = NO+ O => O+ O₂= O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasındır.

Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xylen (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.

Çizelge A.5 - Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında evsel ısınmada kullanılan katı yakıtların cinsi, yakıtların özellikleri ve bu yakıtların temin edildiği yerler
(ÇŞİM, 2019)

Yakıtın Cinsi (*)	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
Yerli	Yurt İçi	18000,501	5300	-	1,2	20	20
İthal	Yurt Dışı	24722,835	6400	31	1	10	16

(*) Yerli kömür, ithal kömür, briket, biyokütle, Sosyal Yardımlaşma Vakfı kömürü, odun gibi.

Çizelge A.6– Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında sanayide kullanılan katı yakıtların cinsi, yakıtların özellikleri ve bu yakıtların temin edildiği yerler
(ÇŞİM, 2019)

Yakıtın Cinsi (*)	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)

(*) Yerli kömür, ithal kömür, briket, biyokütle, Sosyal Yardımlaşma Vakfı kömürü, odun gibi.

Çizelge A.7 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında Kullanılan Doğalgaz Miktarı
(ÇŞİM, 2019)

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)	Isıl Değeri (kcal/kg) Ort.
Konut	61.969.807	9.311
Sanayi Ve Ticarethane	28.472.555	9.311

Çizelge A.8– Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında kullanılan fuel-oil miktarı
(ÇŞİM, 2019)(Veri elde edilememiştir.)

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)	Isıl Değeri (kcal/kg)	Toplam Kükürt (%)
Konut			
Sanayi			

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

İlimizde 1 (bir) adet Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu bulunmakta olup Endüstri Meslek Lisesi 286495D 4292091K koordinatında yer almaktadır. Renksiz bir gaz olan Kükürt dioksit (SO₂) ile Toz Partikül Madde (PM₁₀) ölçümü yapılmaktadır.

Harita A.1 - Afyonkarahisar ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazının yeri

Resim A.1 - Hava kirliliği ölçüm istasyonu

İstasyon yeri Kurtuluş Caddesi Üzerinde Yoğurt pazarı Yanında bulunan Endüstri Meslek Lisesinin Arka Bahçesi, Çenkçi Baba Türbesi yanındadır. İstasyon coğrafik olarak 30.5429178 boylam, 38.751837 enlemde, WGS84 sisteminde 38.751749, 30.543097, UTM ED-50 datum 36. dilimde, 28.6530-42.92271 koordinatlarında yer almaktadır. İstasyonda halihazırda SO₂ ve PM₁₀ verilerinin ölçümü yapılmaktadır. Ölçüm istasyonuna bağlı Meteorolojik kit bulunmamaktadır.

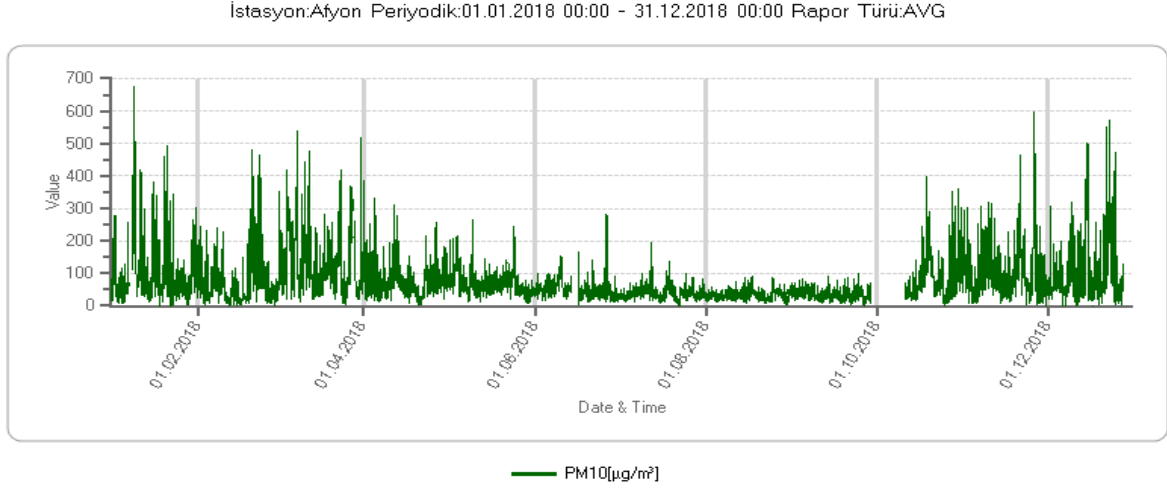
İstasyonun temsil ettiği alan Afyonkarahisar İli Merkez İlçe olarak planlanmıştır. Bununla birlikte yapılan çalışmalar sonucunda mevcut istasyon yerinde yapılan ölçümler ile Aralık 2014 tarihinde il merkezi Dervişpaşa Mahallesinde ölçüm yapmaya başlamış olan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mobil Hava İzleme Aracı tarafından kış sezonunda yapılan ölçümler arasında 10 kata kadar düşük değerler ölçülmüştür. Teorik olarak kenti örnekleyen mevcut sabit istasyon pratik olarak değerlendirildiğinde yalnızca eski yerleşim ile Hıdırlık eteklerini temsil etmektedir.

Çizelge A.9- Afyonkarahisar ilinde Sümer Mahallesi Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu Ölçülen Parametreler

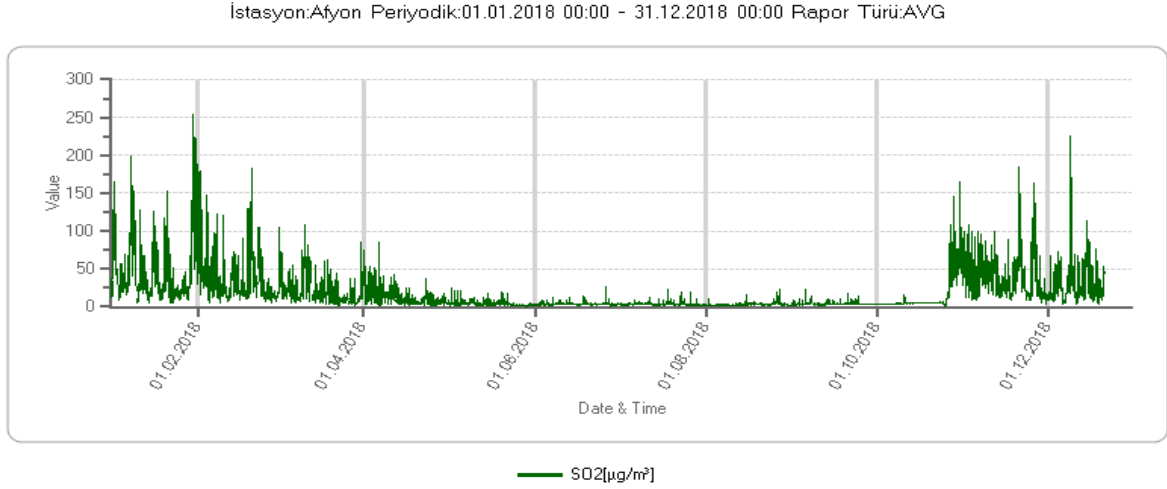
İSTASYON YERLERİ	KOORDİNATLAR I (Enlem, Boylam)	HAVA KİRLİTİCİLERİ					
		SO ₂	NO _x	CO	O ₂	HC	PM
Sümer Mah.	30.5429178	X					X
E.M.Lisesi	38.751837						

(www.havaizleme.gov.tr, 2019)

A.4. Ölçüm İstasyonları

Grafik A.1 - Afyonkarahisar ilinde Sümer Mahallesi İstasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği
(havaizleme.gov.tr, 2019)

Grafik A.2 - Afyonkarahisar ilinde Sümer Mahallesi İstasyonu SO₂ Parametresi Günlük Ortalama Değer Grafiği
(www.havaizleme.gov.tr, 2019)

Çizelge A.10 - Afyonkarahisar ilinde 2018 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerin aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; co : mg/m^3)
(havaizleme.gov.tr, 2019)

İSTASYON ADI	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Ocak	49	0	115	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Şubat	39	0	73	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mart	22	0	126	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nisan	13	0	76	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mayıs	4	0	68	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Haziran	4	0	47	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Temmuz	4	0	38	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ağustos	3	0	32	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eylül	4	0	34	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ekim	15	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kasım	40	0	101	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aralık	18	0	74	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

*AGS: Sınır değerin aşıldığı gün sayısı SO₂:440 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ -24 Saat, PM10:80 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ 24 Saat
(Afyonkarahisar İl Çevre Müdürlüğü, 2019)

A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü

Egzoz Emisyon ölçüm Pul Sayısı: 78.903

Çizelge A. 11- 2018 yılında Afyonkarahisar ilindeki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı
(ÇŞİM, 2019)

Araç Sayısı					Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı				
Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	TOPLAM	Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	TOPLAM
88.256	39.406	11.335	635	139.632	43.575	28.115	66.06	607	78.903

A.6. Gürültü

Gürültü, günümüzde yaşadığımız çevrenin kalitesine ve insan sağlığına negatif yönde etki eden faktörlerden birisidir. Ses, ölçülebilen, kişiye bağlı değişmeyen nesnel bir kavramdır. Ancak gürültü sestən farklı olarak öznel bir kavramdır ve kişilere bağlı olarak değişebilir. Gürültünün insan üzerinde bıraktığı etkiler hakkında bilgi vermek gerekirse;

- **Gürültünün fiziksel etkileri:** Geçici ve kalıcı olarak işitme duyusunda oluşturduğu olumsuz etkiler iki bölümde incelenebilir.
- **Gürültünün fizyolojik etkileri:** Kas gerilmeleri, stres, kan basıncında artış, kalp atışlarının ve kan dolaşımının değişmesi, göz bebeği büyümesi, solunum hızlanması, dolaşım bozuklukları ve ani refleksler gibi gürültünün fizyolojik etkileri vardır.
- **Gürültünün psikolojik etkileri:** Sinir bozukluğu, korku, rahatsızlık, tedirginlik, yorgunluk ve zihinsel etkilerde yavaşlama gürültünün psikolojik etkileri mevcuttur.
- **Gürültünün performans üzerine etkileri:** Arka plandaki gürültü konuşmaların algılanabilmesini engellemektedir. Yanı sıra gürültü iş verimini de düşürmektedir.

Konuyla ilgili olarak Çevre Yönetimi ve Denetimi Şube Müdürlüğümüzce Çevresel Gürültünün Değerlendirmesi ve Yönetimi Yönetmeliği'ne uygun olarak eğlence kategorisinde 3 adet denetim gerçekleştirilmiştir.

A.7. Temiz Hava Eylem Planları

İlde Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği ve ilgili Bakanlık Genelgesi çerçevesinde hazırlanmış olan Temiz Hava Eylem Planları ve bu planlar dahilinde belirlenmiş eylemlerin, gerçekleştirim durumu ile ilgili bilgilere aşağıda yer verilmiştir.

SAYI	EYLEM ADI	GERÇEKLEŞİM DURUMU
1	Egzoz kirliliği	Devam Ediyor
2	Alternatif Enerji	Devam Ediyor
3	Nakdi Yardımlar	Devam Ediyor
4	Bilimsel araştırma	Devam Ediyor
5	Standartlara uygunluk	Devam Ediyor
6	Standart yakma sistemleri	Devam Ediyor
7	Eğitim	Devam Ediyor
8	Egzoz denetimleri	Devam Ediyor
9	Çevre izni alınması	Devam Ediyor
10	ÇED süreci	Devam Ediyor
11	Emisyon ölçümü	Devam Ediyor
12	Çevre izni	Devam Ediyor
13	Ölçüm analiz	Tamamlandı.
14	Denetim	Devam Ediyor
15	Baca filtresi	Devam Ediyor
16	İmar	Devam Ediyor
17	Cüruf depolama	Devam Ediyor
18	Ağaçlandırma	Devam Ediyor
19	Ateşçi kursları	Devam Ediyor
20	Alternatif yakıt alt yapısının genişletilmesi	Devam Ediyor
21	Eğitim bilgilendirme çalışmaları	Devam Ediyor
22	Alternatif yakıt kullanımı	Tamamlandı.
23	Egzoz gazı ölçüm istasyonların denetlenmesi	Devam Ediyor
24	ÇED taahhütlerinde önlemler	Devam Ediyor
25	Sanayicilerin eğitimi	Devam Ediyor
26	Emisyon ölçümü yaptırılması	Tamamlandı.
27	Çevre izni alınması	Devam Ediyor
28	Ateşçi kursları düzenlenmesi	Tamamlandı.
29	Sosyal yardımlaşma kömürlerinin kaliteleştirilmesi	Devam Ediyor
30	Hava kalitesi ölçümleri	Devam Ediyor
31	Denetim	Devam Ediyor
32	Bisiklet kullanımı	Devam Ediyor
33	Kirleticilerin taşınması	Devam Ediyor
34	Kent merkezinin sakinleştirilmesi	Devam Ediyor
35	Yeşil dalga kurulması	Devam Ediyor
36	Ateşçi belgesi kontrolü	Devam Ediyor
37	Yakıt denetimi	Devam Ediyor

38	Isınma saatleri sınırlaması	Devam Ediyor
39	Vatandaşların bilgilendirilmesi	Devam Ediyor
40	Baca temizliğinin yapılması	Devam Ediyor
41	Toz oluşumu azaltımı (asfaltlama)	Tamamlandı.
42	Toz oluşumu yol inşaatları	Devam Ediyor
43	Toz oluşumunun azaltılması	Devam Ediyor
44	Araç trafiğine kapalı alanlar	Devam Ediyor
45	Yol kenarları süpürülmesi	Tamamlandı.
46	Hava koridoru açılması	Devam Ediyor
47	Kent içinde yeşil alanların yaygınlaştırılması sağlanmalıdır.	Devam Ediyor
48	Trafik master planı hazırlanmalıdır.	Devam Ediyor
49	Yıkım işlemler	Devam Ediyor
50	Kentsel dönüşüm (Riskli Alan) çalışmaları hızlandırılmalıdır.	Devam Ediyor
51	Satışa sunulan katı yakıtların denetimi ve idari yaptırım kararı verme ile ilgili 17.08.2008 tarihli yetki devri yazısı ile 26.09.2014 tarih ve 254 Numaralı Yakıt Programı konulu ve 26.02.2015 tarihli ve 257 sayılı Alternatif Yakıt Kullanımı konulu Mahalli Çevre Kurulu Kararları gereği olarak Afyonkarahisar Belediye Başkanlığınca denetim ve cezai işlemler yapılmalıdır.	Devam Ediyor

A.8. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

2016 yılında İklim Değişikliğinin Su Kaynaklarına Etkisi Projesi kapsamında İlimizde yer alan Akarçay Havzası'ndaki mevcut yüzeysel ve yeraltı su kaynakları, bunların kullanım alanları, üretilen evsel ve endüstriyel atıksuların deşarj edildiği yerler ve miktarlarını içeren su transferleri belirlenmiştir. Bu amaçla yürütülen çalışmalarda Akarçay Havzası Koruma Eylem Planı (Havza Koruma Eylem Planları, 2014)'nın yanı sıra Devlet Su İşleri (DSİ) Genel Müdürlüğü'nden elde edilen güncel bilgiler derlenerek mevcut durum tespiti yapılmıştır.

Harita A.2 – Türkiye su havzaları

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

Çizelge B.12– Afyonkarahisar ilinin akarsuları
(DSİ 18. Bölge Müdürlüğü, 2019)

AKARSU İSMİ	Toplam Uzunluğu (km)	İl Sınırları İçindeki Uzunluğu (km)	Debisi (m ³ /sn)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
Adıyan Suyu	-	-	0,125	Akarçay	Sulama
Kali Çayı	-	-	0,212	Akarçay	Sulama
Engilli Çayı	-	-	0,141	Akarçay	Sulama
Araplı Deresi	-	-	0,976	Akarçay	Sulama
Akarçay	-	-	2,080	-	Sulama
Çay Deresi	-	-	0,820	Akarçay	Sulama
Sivrikaya Deresi	-	-	0,394	Akarçay	Sulama
Kumalar Çayı	-	-	0,162	Akarçay	Sulama

Akarçay Nehri, İç Anadolu Bölgesinde, Akarçay Havzası'na ismini veren ve Eber Gölüne dökülen bir nehirdir.

Ana kaynağı Aksu Deresi (*Araplı deresi*)'dir, sonra kuzeyden gelen Seyitler Çayı (*Kuruçay*) suları, daha sonra kuzeyden gelen Çayözü Deresi suları ve en son güneyden gelen Kali Çayı suları Akarçay Nehrine katılır ve Eber Gölüne dökülür.

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

İlimizde bulunan doğal göller; Eber, Akşehir, Karamık ve Acıgöl Gölleri bulunmakta olup Karamık Gölünde balıkçılık yapılmakta olup, Acıgöl ve Akşehir gölleri turizm amaçlı kullanılmaktadır.

İlimizde bulunan sulama göletlerine ait bilgiler Çizelge B.13'de verilmektedir.

Çizelge B.13 - Afyonkarahisar ilinde mevcut sulama göletleri
(DSİ 18. Bölge Müdürlüğü, 2019)

Göletin Adı	Tipi	Göl hacmi, hm ³	Sulama Alanı (net), ha	Çekilen Su Miktarı, (hm ³)	Kullanım Amacı
SELEVİR BARAJI	ZDT	57,070	9192	-	S+T
SEYİTLER BARAJI	ZTD	38,019	3222	-	S+T
ÖRENLER BARAJI	ZDT	36,278	3874	-	S+T
AKDEĞİRMEN BARAJI	ZDT	50,097	-	-	T+İ
YAVAŞLAR BARAJI	KTD	28,290	1488	-	S
BAYAT GÖLETİ	KÇD	1,760	293		S
ERKMEN GÖLETİ	KÇD	0,300	58		S
KARACAÖREN GÖLETİ	KÇD	1,130	317		S
KAYABELEN GÖLETİ	KÇD	2,450	510		S
Kırka GÖLETİ	KÇD	2,075	440		S
Pınarlı GÖLETİ	KÇD	0,740	206		S
Serban GÖLETİ	KÇD	3,350	895		S
TAŞOLUK GÖLETİ	KÇD	1,010	320		S
TINAZTEPE GÖLETİ	KÇD	1,600	541		S
YEŞİLÇAT GÖLETİ	KÇD	0,540	120		İ
ÜÇLERKAYASI GÖLETİ	KÇD	0,865	183		S
AYAZİNİ	KÇD	1,200	214		S
GÖLETİ	KÇD	1,320	115		S
SEYDİLER GÖLETİ	KÇD	1,340	170		S
ÖZBURUN GÖLETİ	KÇD	1,690	540		S
ORTAPINAR GÖLETİ	KÇD	1,483	281		S
KURUÇAY GÖLETİ	KÇD	2,840	595		S
KESTEL GÖLETİ	KÇD	9,900	2273		S
GEZLER GÖLETİ	KÇD	0,983	160		S
KURUCUOVA GÖLETİ	KÇD	0,284	33		S
BOZHÜYÜK GÖLETİ	KÇD	0,211	31		S
KIZILÖREN GÖLETİ	KÇD	0,704	126		S
DERBENT GÖLETİ	KÇD	1,100	467		S
ÇEPNİ GÖLETİ	KÇD	0,518	200		S
BOS. ÇİF. GÖLETİ	KÇD	0,528	91		S
İŞIKLAR GÖLETİ	KÇD	1,330	97		S
KIZILDAĞ GÖLETİ	KÇD	0,191	23		S
ÇIKRIK GÖLETİ	KÇD	0,278	26		S

AFYONKARAHİSAR 2018 ÇEVRE DURUM RAPORU

KARAAĞAÇ GÖLETİ	KÇD	1,090	230		S
ŞEHİT UZM. NURULLAH OYMAK GÖLETİ	KÇD	1,410	341		S
KIRCA GÖLETİ	KÇD	0,413	93		S
YIPRAK GÖLETİ	KÇD	1,140	193		S
HAYDARLI ŞEHİT UZM. YAVUZ ÖZTURK GÖLETİ	KÇD	1,890	390		S
DUTAĞAÇ GÖLETİ	KÇD	1,610	333		S
KARGIN GÖLETİ	KÇD	0,750	129		
KOÇGAZİ GÖLETİ	KÇD	0,560	94		S
ÖRENKAYA GÖLETİ	KÇD	0,374	44		S
ÇAYHİSAR 27 AĞUSTOS GÖLETİ	KÇD	3,270	957		S
NUH-TAŞOLUK GÖLETİ	KÇD	2,380	477		S
YAKA GÖLETİ	KÇD	2,170	328		S
YEDİKAPI GÖLETİ	KÇD	3,323			S
GÖYNÜK GÖLETİ	KÇD	0,160	19		S
TAŞLIDERE YÖRÜKKARACAÖREN GÖLETİ	KÇD	0,172	23		S
KEMERKAYA GÖLETİ	KÇD	2,751	476		S
ÇAĞLAYAN GÖLETİ	KÇD	0,850	88		S
BEYKÖY GÖLETİ	KÇD	0,780	123		S
HASANDEDE GÖLETİ	KÇD	1,750	301		S
ÇOBANÖZÜ TOKUŞLAR GÖLETİ	KÇD	0,622	158		S
AYDIN GÖLETİ	KÇD	2,060	423		S
BOYALI GÖLETİ	KÇD	0,478	57		S
PAZARAĞAÇ GÖLETİ	KÇD	0,970	204		S
SARICAOVA GÖLETİ	KÇD	0,570	130		S
ÇAYÜSTÜ GÖLETİ	KÇD	1,860	440		S
ARMUTLU GÖLETİ	KÇD	1,140	167		S
GÜNEY GÖLETİ	KÇD	0,983	38		S
BEKTEŞ GÖLETİ	KÇD	0,910	159		S
YEŞİLHİSAR GÖLETİ	KÇD	1,460	261		S
YUNUSEMRE GÖLETİ	KÇD	1,768	271		S
DOĞANCIK GÖLETİ	KÇD	1,234	195		S
KAYIHAN GÖLETİ	KÇD	0,42	55		S
AKDAĞ GÖLETİ	KÇD	0,345			HİS
EKİNHİSAR GÖLETİ	KÇD	0,56	113		S
KIZIK GÖLETİ	KÇD	2,30	480		S
BAYRAMALİLER GÖLETİ	KÇD	0,550	34		S
DÖĞER-EMRE GÖLETİ	KÇD	0,610	305		S

NUH GÖLETİ	KÇD	1,250	358		S
AHMETPAŞA GÖLETİ	KÇD	0,742	220		S
AKYUVA GÖLETİ	KÇD	1,006	245		S
ASARCIK GÖLETİ	KÇD	4,900	623		S
25 AĞUSTOS ZAFER GÖLETİ	KÇD	1,910	230		S
ELVANPAŞA GÖLETİ	HKD	0,544	163		S
ÇIĞRI GÖLETİ	KÇD	1,654	406		S
DEĞİRMENAYVALI GÖLETİ	KÇD	0,735	125		S

B.1.2. Yeraltı Suları

Afyonkarahisar ili hudutları içinde kalan ovaların geçmiş yıllarda yapılan çalışmalar sonuçlarına göre yeraltı suyu İşletme Rezervi $312,9 \times 10^6 \text{ m}^3/\text{yıl}$ dir.

Çizelge B. 14 – Afyonkarahisar ilinin yeraltı suyu potansiyeli
(DSİ, 2016)(2018 verisi düzenlenememiştir.)

Kaynağın İsmi	hm ³ /yıl
ISPARTA	124
BURDUR	408,5
AFYONKARAHİSAR	472
KONYA(AKŞEHİR-TUZLUKÇU)	50

Afyon ili hudutlarındaki ovalarda 177 adet sulama kooperatifi, 1.058 adet işletme sondaj kuyusu ile 35.740 ha net, 42.245 ha brüt arazi yeraltından sulanmaktadır. Ayrıca inşaatı devam eden YAS tesisleri ile 68 yerleşim ve ünite biriminde 6.325 ha arazi sulanacaktır.

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

2018 verileri elde edilememiştir.

B.1.3. Denizler

Afyonkarahisar ilinin denize kıyısı bulunmamaktadır.

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

Çizelge B.15 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları (İTOM, 2019)

Su Kaynağının Cinsi (Yüzey/ Yeraltı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullanma suyu	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları YSKY (Tablo-5)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları (YAS için)	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)
Yüzey	Çayırbaşı Köprüsü							Akarçay Çayırbağ Kasb. Merkez	X- 30.52443 Y- 38.88035	2,08
Yüzey	Erkmen Baraj							Erkmen Baraj Gölü Merkez	X- 30.48869 Y- 38.75411	0,23
Yüzey	Seyitler Barajı							Gebeceler Baraj Gölü Merkez	X- 30.80697 Y- 38.79006	0,25
Yüzey	Bayat DSİ							Bayat DSİ Baraj Gölü	X- 30.9062 Y- 38.97144	0,21
Yüzey	Bayat Köy Hizmetleri							Bayat Köy Hizmetleri	X- 30.89186 Y- 39.03757	0,30
Yer Altı	Özburun Yer Altı							Özburun Sulama Suyu Özburun Kasb. Alabalık Tesisi Mevkii Bolvadin	X- 30.99122 Y- 38.84841	3,65
Yüzey	Karamık Gölü							Karamık Gölü Çay	X- 30.87069 Y- 38.41569	0,24
Yüzey	Yukarı yenice Sulama Suyu							Yukarı yenice Sulama Suyu Dazkırı Yukarı yenice Köyü Bağbaşı Mevkii yer altı	X- 29.84864 Y- 37.91368	Kurduğundan ölçüm yapılamadı.
Yüzey	Çiftlik Göleti							Çiftlik Göleti Dazkırı İlçesi Çiftlik Göleti Mevkii yüzey	X- 29.75173 Y-37.93937	0,42
Yer Altı	Suçkan							Suçkan sulama suyu Dinar	X- 30.17534 Y- 38.07047	0,87
Yer Altı	Yapağlı Sulama Suyu							Yapağlı Sulama Suyu Dinar İlçesi Yapağlı Köyü Alabalık Tes.Mevkii yer altı	X-30.08036 Y-38.1602	1,2
Yer Altı	Karakuyu Gölü							Karakuyu Gölü Karakuyu Gölü Alabalık Tesisi Mevkii yüzey-yer altı Dinar	X- 30.27515 Y- 38.07465	2,07

Yüzey	Pınarlı Göleti						Pınarlı Göleti Dinar İlçesi Pınarlı Göleti Mevkii yüzey	X- 30.13504 Y- 38.00146	1,56
Yüzey	Yukarı Büyük Menderes						DSİ. Kabaklı Sulama Dinar İlçesi Kabaklı Mevkii yüzey	X- 30.0954 Y- 38.12274	0,45
Yer Altı	Çıldırım Göleti						Çıldırım Göleti Emirdağ	X- 31.32664 Y- 39.04831	1,8
Yüzey	Döğer Göleti						Döğer Göleti İhsaniye	X- 30.43851 Y- 39.10937	0,21
Yüzey	Karacaören Baraj Gölü						Sandıklı Karacaören Baraj Gölü Savak Çıkışı yüzey	X- 30.29436 Y- 38.48951	0,20
Yer Altı	Kızık Şelalesi Sulama Suyu						Kızık Şelalesi Sulama Suyu Sandıklı İlçesi	X- 30.29665 Y- 38.52091	0,22
Yüzey	Kırka Göleti						Kırka Göleti Sinanpaşa İlçesi	X- 30.23046 Y- 38.70697	0,25
Yüzey	Serban Göleti						Serban Göleti Sinanpaşa İlçesi	X- 30.37317 Y- 38.64661	0,30
Yüzey	Tınaztepe Göleti						Tınaztepe Göleti Sinanpaşa İlçesi	X- 30.38712 Y- 38.71763	0,24
Yer Altı	İhsaniye Osmanköy						İhsaniye Osmanköy	X-30.298284 Y-39.017781	6,83
Yüzey	Kayabelen Göleti						Kayabelen Göleti Şuhut İlçesi	X- 30.51786 Y- 38.46781	0,20
Yüzey	Selevir Barajı Gölü						Selevir Baraj Gölü Şuhut İlçesi	X-30.715212 Y-38.515037	0,35
Yer Altı	Anıtkaya						Anıtkaya kasabası Merkez	X- 30.35058 Y- 38.94454	5,2
Yer Altı	Başmakçı						Başmakçı	X-29.972594 Y- 37.90843	3,5
Yer Altı	Güzelköy						Güzelköy yer altı kuyu suyu Sinanpaşa ilçesi İzmir yolu üzeri	X- 30.30567 Y- 38.7887	3,96
Yer Altı	Kirazlı Bahçe						Dereçine Mevki N.Hoca Dinlenme Tes.Y.kuyu suyu Sultandağı İlçesi Dereçine kasabası	X- 31.26841 Y- 38.50136	3,92
Yer Altı	Cumhuriyet Petrol Ofisi						Cumhuriyet Kas. Yer altı suyu Cay.	X- 30.97274 Y- 38.59142	4,7
Yer Altı	Akdeğirmen Baraj Altı						Akdeğirmen Baraj Altı Sinanpaşa	X-30.22878 Y- 38.80911	Kurduğundan ölçüm yapılamadı.
Yer Altı	Akören Kuyu						Akören Kuyu Sinanpaşa	X-30.369716 Y-38.773111	0,8

Yer Altı	Sarlık Çeşmesi							Sarlık Çeşmesi Şuhut	X- 30.63692 Y-38.430001	3,41
Yer Altı	Salar Gerenlik							Salar Gerenlik Merkez		0,17
Yer Altı	Çay Gerenlik							Çay Gerenlik Mevkii	X- 30.9507 Y-38.60835	0,17
Yer Altı	Harlak							Bolvadin Harlak Mevk	X- 31.03586 Y- 38.73035	5,2
Yüzey	Gali Çayı							Çay Gali çayı	X-30.846308 Y- 38.54194	2,46
Yüzey	Akdeğirmen Barajı							Sinanpaşa Akdeğirmen Barajı	X-30.216268 Y-38.822082	0,23
Yer Altı	Çakırköy Yeraltı							Çakırköy Yeraltı Merkez	X-30.464112 Y-38.771159	3,05
Yer Altı	Tatarlı							Tatarlı Yeraltı Dinar	X- 30.48324 Y- 38.24543	4,75
Yer Altı	Aşağı Tandır Azmak							Aşağı Tandır Azmak İhsaniye	X- 30.44187 Y- 38.93779	8,07
Yüzey	Araplı Deresi							Araplı Deresi Gecek/Merkez	X-30.423349 Y-38.856181	2,24
Yüzey	Çavdarlı Akarçay Köprüsü							Çavdarlı Akarçay Köprüsü Salar/Merkez	X-30.632522 Y-38.710641	0,5
Yer Altı	Sandıklı Gürsu							Sandıklı Gürsu	X-30.166565 Y-38.453677	4,62
Yüzey	Özburun Gölet							Özburun DSİ Gölet Bolvadin	X-30.979061 Y-38.832765	0,71

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

Veri elde edilememiştir.

B.3.1.2. Eysel Kaynaklar

Afyonkarahisar ili evsel kirlilik ile ortama deşarj edilen atıksu miktarı Çizelge B.15’de verilmiştir.

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

Afyonkarahisar ili arazi kullanımı ile ilgili bilgiler aşağıda verilmiştir.

Çizelge B.16 – Afyonkarahisar ili arazi kullanımı

İL ADI	ARAZİ SINIFI	Toplam (ha)	(%)
Afyonkarahisar	Çayır	28.308,03	2
	Diğer Alanlar	75.033,81	4
	Dikili Bağ	57,08	1
	Dikili Diğer	25.607,93	2
	Dikili Meyve	6.929,43	1
	Kuru Marjinal Tarım	153.605,84	11
	Kuru Mutlak Tarım	229.230,55	16
	Mera	400.815,08	28
	Orman	265.051,15	19
	Özel Koruma Alanı	429,20	1
	Sulu Marjinal Tarım	3.972,73	1
	Sulu Mutlak Tarım	119.974,79	8
	Sulu Özel Ürün	2.882,17	1
	Yerleşim	79.965,36	5
Genel Toplam		1.391.863,15	100

Kaynak: İl Gıda Tar. ve Hay. Müdürlüğü (STATİP Çalışması) 2010

B.3.2.2. Diğer

İl genelinde vahşi depolama sahaları hakkında veri elde edilememiştir.

B.4. Deniz Kıyı Sularının Kirlilik Durumu

İlimizin denize kıyısı bulunmamaktadır.

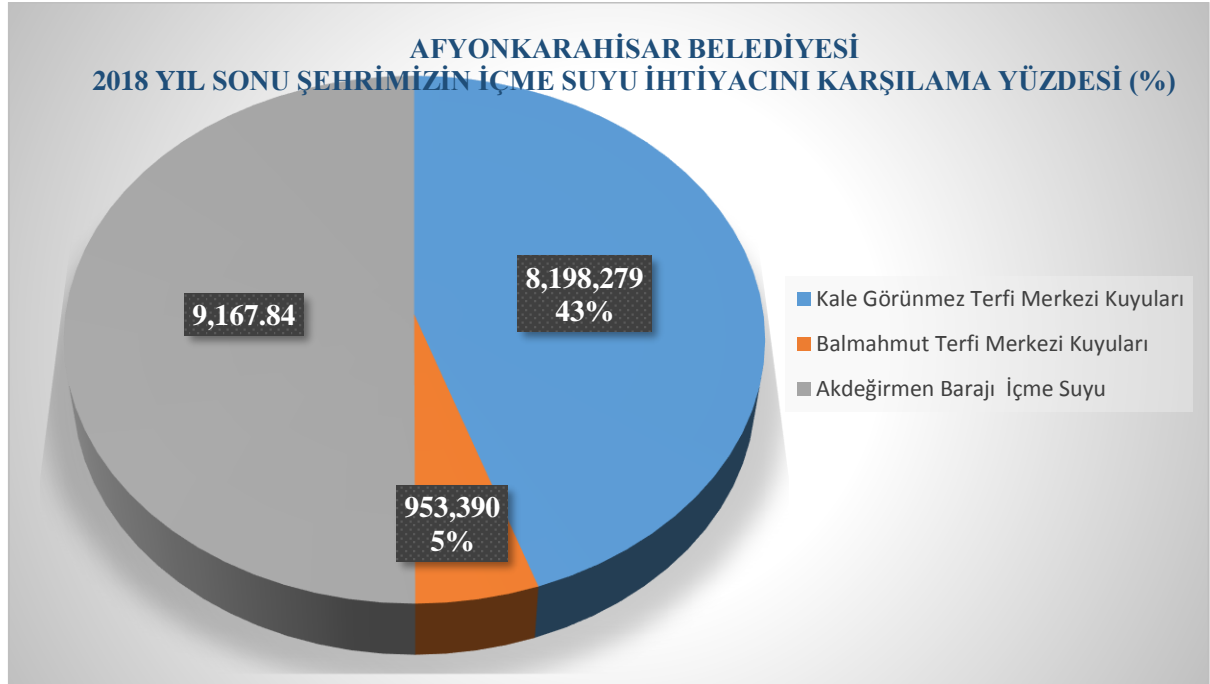
B.5. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu

B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

1. İçme Suyu Temini:

Şehrimizin içme kullanma su ihtiyacı 2018 yıl sonu itibariyle 34 adet derin kuyu, Akdeğirmen Barajı ve Kadınana kaynak suyundan sağlanmıştır.

Grafik B.3 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılı belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı
(Afyonkarahisar Belediye Başkanlığı, 2019)

Şehrimizin Su Kapasitesi	: 1293 lt/sn
Depo Kapasitesi	: 36.400 m ³
Şebeke Uzunluğu Yaklaşık Olarak	: 658 km
Üretilen Su Miktarı	: 18.319.509 m ³
İçme-Kullanma Suyu Şebekesinden Hizmet Alan Nüfus	: % 99

2. İçme Suyu Arıtma Tesisi:

Baraj; 2007 yılı itibariyle tamamlanmış olup, 2007 yılı Aralık ayından itibaren barajda su tutulmaya başlanmıştır. Baraj doluluk oranı % 12'dir.

İçme suyu arıtma tesisi; 500 lt/sn kapasite ile yapılmıştır. En son teknolojinin kullanıldığı, Türkiye'nin en modern, ileri teknoloji İçme Suyu Arıtma Tesisidir. Tesis şehrimize damacana

suyu kalitesinde, Sağlık Bakanlığı İnsani Tüketim Amaçlı Sular Yönetmeliği standartlarında uygun su sağlamaktadır.

Şehir içme suyu ve kaynak suyu Afyonkarahisar Halk Sağlığı Laboratuvarı ve Halk Sağlığı Müdürlüklerinde kimyasal ve bakteriyolojik yönden periyodik olarak tahlil edilmektedir. Tahlil sonuçları değerlendirilerek kirlenme söz konusu ise gerekli önlemler alınarak tesisler denetlenmektedir. İçme suları sondaj tipi derin kuyulardan sağlanmakta olup, kapalı sistem ile temin edilmektedir. Ayrıca sertlik derecesi Gıda Maddeleri Tüzüğüne ve İnsani Tüketim Amaçlı Sular Yönetmeliğine uygun bulunmaktadır. İçme suyu tortu ve demir oranının düşürülmesi için Hıdırlık Havalandırma tesisinde havalandırıldıktan sonra şehir içme suyu deposuna verilmektedir.

3.Balmahmut İçme Suyu Sistemi:

Şehrimize içme ve kullanma suyu sağlayacak, İlimiz Sinanpaşa İlçesi Balmahmut Köyü Mevkiinde 12 adet sondaj kuyusu açılarak 420 lt/sn su elde edilmiştir.

Proje kapsamında; 12 adet sondaj kuyusu, su deposu, terfi merkezi, terfi hatları, kuyu binaları, motopomplar, vana, vantuz, sanat yapıları ile elektrik ve scada sistemi yapılarak, 27 Kasım 2018 tarihi itibariyle devreye alınmıştır.

4. Dezenfekte İşlemleri:

Şehir içme suyu Hıdırlık mevkiinde bulunan klorlama merkezinden otomatik klorlama cihazları ile 24 saat kesintisiz olarak klorlama yapılmaktadır. Periyodik olarak bakiye klor ölçümü yapılarak klor miktarı 0,1-0,5 ppm civarında muhafaza edilmektedir.

5. Kanalizasyon ve Yağmursuyu Şebekesi İle İlgili Çalışmalar:

2018 yıl sonu itibariyle 10.954,85 mt kanalizasyon şebeke hattı döşenmiştir.

2018 yıl sonu itibariyle 3.367,99 mt yağmursuyu şebeke hattı döşenmiştir.

2018 yıl sonu itibariyle 1509 Adet kanalizasyon rögar kapağı yol seviyesine yükseltilmiştir.

2018 yıl sonu itibariyle 521 Adet yağmursuyu ızgarası yol seviyesine yükseltilmiştir.

2018 yıl sonu itibariyle 198 Adet kanalizasyon muayene bacası teşkil edilmiştir.

2018 yıl sonu itibariyle 17 Adet yağmursuyu muayene bacası teşkil edilmiştir.

2018 yıl sonu itibariyle 459 Adet yağmursuyu menfezi teşkil edilmiştir.

2018 yıl sonu itibariyle kanalizasyon şebeke hattı uzunluğu 598.038,19 metre'ye ulaşmıştır.

2018 yıl sonu itibariyle yağmursuyu şebeke hattı uzunluğu 169.181,42 metre'ye ulaşmıştır.

2018 YILI SONU İTİBARIYLA KANALİZASYON ŞEBEKE HATTI DÖŞENMESİ		
MALZEME TÜRÜ VE ÇAPI	ÇALIŞMA TÜRÜ	MESAFESİ
Ø 200 mm Beton Boru	Kanalizasyon Şebeke	439,70 mt
Ø 300 mm Beton Boru	Kanalizasyon Şebeke	5.076,30 mt
Ø 400 mm Beton Boru	Kanalizasyon Şebeke	2.070,22 mt
Ø 600 mm Beton Boru	Kanalizasyon Şebeke	199,25 mt
Ø 1200 mm Beton Boru	Kanalizasyon Kollektör	1.008,68mt

AFYONKARAHİSAR 2018 ÇEVRE DURUM RAPORU

Ø 1600 mm Beton Boru	Kanalizasyon Kolektör	1.217,70 mt
Muhtelif Çaplarda (Belediyemiz İmkanları İle)	Kanalizasyon Şebeke	943,00 mt
TOPLAM		10.954,85 mt

2018 YILI SONU İTİBARIYLA YAĞMURSUYU ŞEBEKE HATTI DÖŞENMESİ		
MALZEME TÜRÜ VE ÇAPI	ÇALIŞMA TÜRÜ	MESAFESİ
Ø 200 mm Beton Boru	Yağmursuyu Şebeke	1.200,00 mt
Ø 400 mm Beton Boru	Yağmursuyu Şebeke	176,66 mt
Ø 600 mm Beton Boru	Yağmursuyu Şebeke	370,90 mt
Ø 1000 mm Beton Boru	Yağmursuyu Kolektör	158,83 mt
Ø 1200 mm Beton Boru	Yağmursuyu Kolektör	166,60 mt
Muhtelif Çaplarda (Belediyemiz İmkanları İle)	Yağmursuyu Şebeke	1.295,00 mt
TOPLAM		3.367,99 mt

A-) KANALİZASYON KOLLEKTÖR, TOPLAYICI VE ŞEBEKE HATLARI

1984 yılında başlayan ve yapımı halen devam etmekte olan kanalizasyon kolektör ve şebeke hatlarının toplam uzunluğu 2018 yılı sonu itibariyle **598.038,19** metre'ye ulaşmıştır.

2018 yılı sonu itibariyle mevcut kanalizasyon hatları, boru çapları ve mesafeleri aşağıda belirtilmiştir.

<u>NİTELİĞİ :</u>	<u>BORU ÇAPI :</u>	<u>MESAFESİ :</u>
ANA KOLLEKTÖR	Ø 1600 mm	1.217,70 mt
ANA KOLLEKTÖR	Ø 1500 mm	7.280 mt
KOLLEKTÖR	Ø 1200 mm	28.349,34 mt
KOLLEKTÖR	Ø 1000 mm	20.429,26 mt
KOLLEKTÖR	Ø 800 mm	5.893,12 mt
TOPLAYICI VE ŞEBEKE	Ø 600- 500- 400- 300- 200 mm	534.868,77 mt
TOPLAM		598.038,19 Metre

B-) YAĞMURSUYU KOLLEKTÖR VE ŞEBEKE HATLARI

Şehrimiz yağmursuyu hatlarının yapımına 1999 yılında başlanmış olup 2018 yılı sonu itibariyle **169.181,42** metre Yağmursuyu kolektör ve şebeke hattı döşenmiştir.

2018 yılı sonu itibariyle mevcut yağmursuyu hatları, boru çapları ve mesafeleri aşağıda belirtilmiştir.

AFYONKARAHİSAR 2018 ÇEVRE DURUM RAPORU

<u>NİTELİĞİ:</u>	<u>BORU ÇAPLARI:</u>	<u>MESAFESİ:</u>
KOLLEKTÖR	Ø 2200 mm	2.444,47 mt
KOLLEKTÖR	Ø 1600 mm	1.607,42 mt
KOLLEKTÖR	Ø 1400 mm	4.480 mt
KOLLEKTÖR	Ø 1200 mm	4.033,60 mt
KOLLEKTÖR	Ø 1000 mm	1.914,83 mt
KOLLEKTÖR	1000 mm x 1000 mm BAKS	11.562 mt
KOLLEKTÖR	Ø 800 mm	6.346,08 mt
TOPLAYICI VE ŞEBEKE	Ø 600- 500-400- 300-200 mm	136.793,02 mt
TOPLAM:		169.181,42 Metre

B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb. konuları hakkında B.5.1.1 de bilgiler verilmiştir.

B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb. konuları hakkında B.5.1.1 de bilgiler verilmiştir.

B.5.2. Sulama

Afyonkarahisar ilinde tarım yapılan alanlar, bu alanların ne kadarında sulu tarım yapıldığı alanlar

Çizelge B.17- Afyonkarahisar ili 2014 yılı İlçeler Bazlı Sulanan Alanları
(GTHM, 2014) - (2018 verileri elde edilememiştir).

İLÇELER	Yüz ölçümü (ha)	Tarım Alanı (ha)	Kuru Tarım Alanı (ha)	Toplam Sulanan Alan (ha)
Merkez	122.894	53.131	40.171	12.960
Başmakçı	36.912	11.015	9.202	1.813
Bayat	42.890	12.459	11.202	1.257
Bolvadin	95.663	35.837	32.247	3.590
Çay	81.039	28.925	7.235	21.689
Çobanlar	19.461	11.138	6.280	4.858
Dazkırı	40.388	15.422	7.714	7.708
Dinar	128.735	45.279	2.726	42.553
Emirdağ	207.343	110.456	94.863	15.593
Evciler	20.201	11.127	7.453	3.674
Hocalar	39.394	8.413	6.497	1.916
İhsaniye	82.155	35.113	32.433	2.680
İscehisar	44.444	12.868	12.183	685
Kızılören	14.104	6.158	5.437	721
Sandıklı	131.276	49.373	27.785	21.588
Sinanpaşa	92.810	34.584	10.231	24.353
Sultandağı	92.237	29.582	15.798	13.784
Şuhut	99.918	25.390	11.299	14.091
TOPLAM	1.391.863	536.268	340.755	195.513

B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Veri elde edilememiştir.

B.5.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

İlimizde damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı aşağıdaki Çizelge B.18 de verilmektedir.

Çizelge B.18 – Afyonkarahisar ili 2014 yılı toplu basınçlı sulama sistemi uygulamaları
(GTHM, 2014) - (2018 verileri elde edilememiştir)

İLÇE	Yatırımcı Adı/Ünvanı	Proje Konusu	Proje Kapasitesi Dekar	Proje Toplam Tutarı (TL)	Talep Edilen Hibe Miktarı(TL)	Proje Bitiş
SULTANDAĞI	S.S.Yeşilçiftlik Kas. Sul.Koop.	Damla Sulama Pr.	2.387	583.713,00	372.322,47	10/01/2010
İHSANIYE	S.S.Karacaahmet Kas.Sul.Koop.	Yağmurlama Sulama Pr.	2.216	550.189,00	373.504,16	27/01/2010
SULTANDAĞI	S.S.Yakasenek Kas.Sul.Koop.	Damla Sulama Pr.	364	249.900,00	178.574,63	27/09/2010
SULTANDAĞI	S.S. Yeşilçiftlik Kasabası Sulama Kooperatifi	Yeşilçiftlik Y.A.S. ile Damlama Sulama Tesisi	1.760	597.300,00	365.556,04	01/12/2010
SULTANDAĞI	S.S.Doğancık Köyü Sulama Kooperatifi	Damla Sulama Sistemi	1.590	643.602,00	370.700,82	01/12/2010
SULTANDAĞI	S.S. Yeşilçiftlik Kasabası Sulama Kooperatifi	Yeşilçiftlik Y.A.S. ile Damlama Sulama Tesisi	1.630	609.950,00	449.962,50	31/07/2012
SULTANDAĞI	S.S.Doğancık Köyü Sulama Kooperatifi	Damla Sulama Sistemi	1.476	700.000,00	450.000,00	31/07/2012

B.5.3. Endüstriyel Su Temini

İl geneli için veri elde edilememiştir.

B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

Afyonkarahisar ilinde su kaynakları üzerinde enerji üretme amacıyla Sultandağı ilçesinde 0,95 Mm/0,91 Me (HES) ile Çay Barajında 2,1 MW Enerji üreten Hidroelektrik Santrali ve 3,00 MW kapasiteli Dinar 2 Hidroelektrik Santrali mevcuttur.

B.5.5. Rekreatiyonel Su Kullanımı

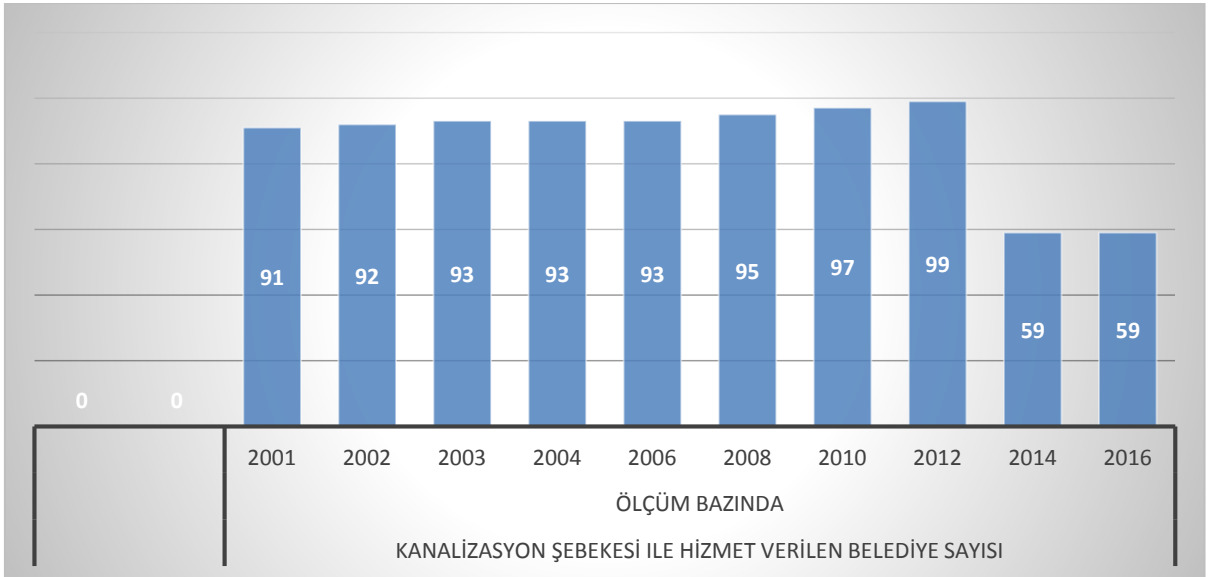
İl geneli için veri elde edilememiştir.

B.6. Çevresel Altyapı

B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Hizmeti Alan Nüfus

Çizelge B. 19- Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı
(TÜİK, 2019)

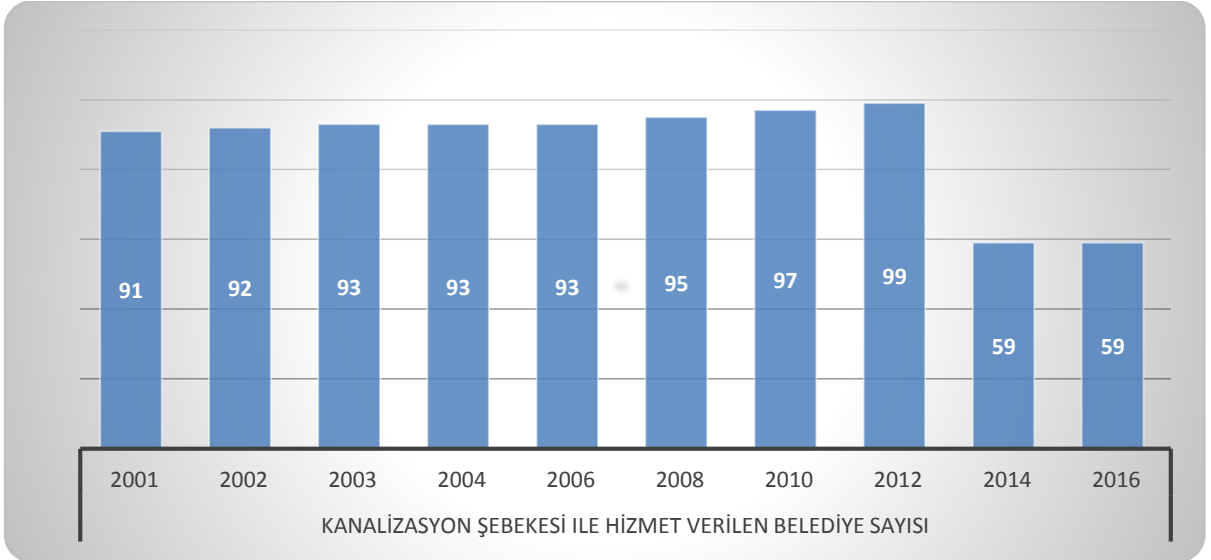
Kanalizasyon Şebekesi İle Hizmet Verilen Belediye Sayısı	Yıl	Sayı
	2001	91
	2002	92
	2003	93
	2004	93
	2006	93
	2008	95
	2010	97
	2012	99
	2014	59
	2016	59

Grafik B.4 - Afyonkarahisar ilinde 2018 yılı kanalizasyon hizmeti verilen nüfusun belediye nüfusuna oranı
(TÜİK, 2019)

Çizelge B. 20- Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı
(TÜİK,2019)

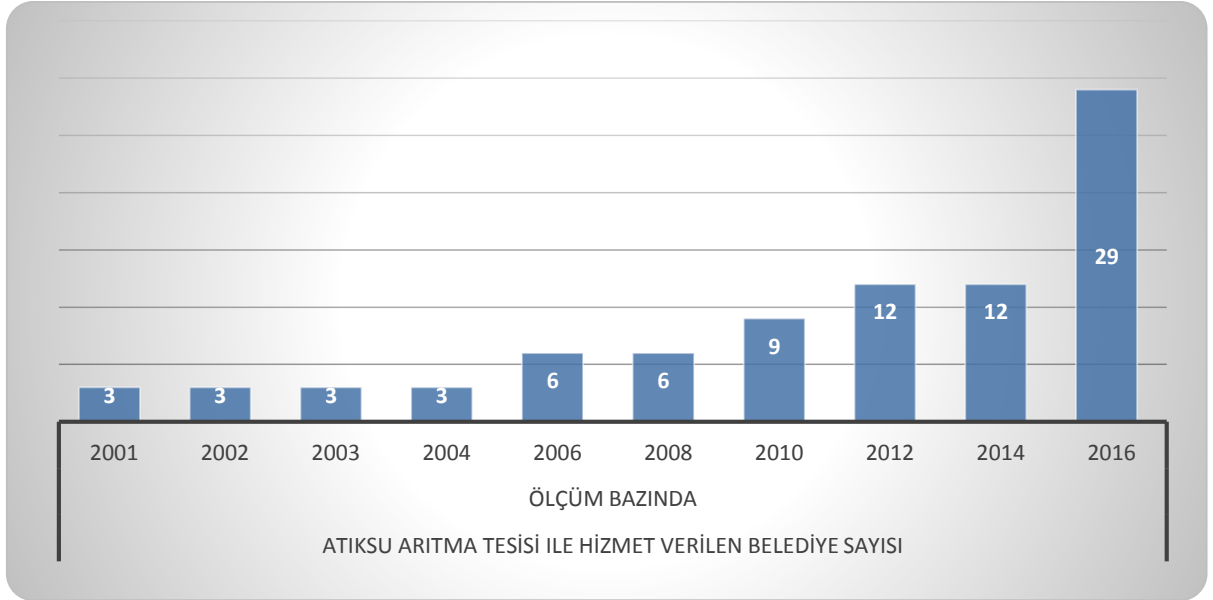
Kanalizasyon Şebekesi İle Hizmet Verilen Belediye Nüfusunun Toplam Nüfusa Oranı (%)	2001	66
	2002	68
	2003	70
	2004	72
	2006	72
	2008	71
	2010	71
	2012	73
	2014	70
	2016	73

Grafik B. 5 - Afyonkarahisar ilinde 2018 yılı kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı
(TÜİK, 2019)

Çizelge B. 21- Arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye sayısı
(TÜİK, 2019)

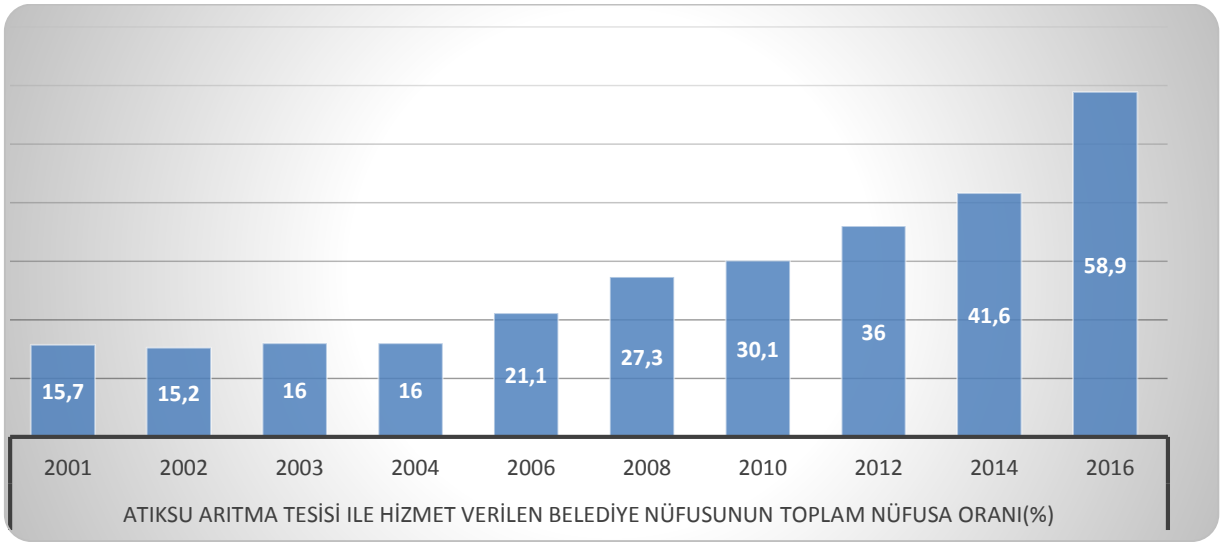
Atıksu Arıtma Tesisi İle Hizmet Verilen Belediye Sayısı	2001	3
	2002	3
	2003	3
	2004	3
	2006	6
	2008	6
	2010	9
	2012	12
	2014	12
	2016	29

Grafik B.6- Arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye sayısı

Çizelge B.22- Arıtma tesisine bağlı belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı (%)
(TÜİK, 2019)

Atıksu Arıtma Tesisi İle Hizmet Verilen Belediye Nüfusunun Toplam Nüfusa Oranı(%)	2001	15.7
	2002	15.2
	2003	16
	2004	16
	2006	21.1
	2008	27.3
	2010	30.1
	2012	36
	2014	41.6
	2016	58.9

Grafik B.7- Arıtma tesisine bağlı belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı (%)
(TÜİK, 2019)

AFYONKARAHİSAR 2018 ÇEVRE DURUM RAPORU

 T.C. ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI	 SEGAL	 TÜRKAKK
Y-06/203/2017 İlk Basım: 03.05.2010 RP.01 / Rev.02 Rev. Tarihi: 01.01.2018 Sayfa 1 / 3	SEGAL ÇEVRE ÖLÇÜM ve ANALİZ LABORATUARI Aşağı Oveçler Mah. 1322.Cad (eski 6.cad) ÇANKAYA-ANKARA Tel: 0 312 481 83 00 Fax: 0 312 481 83 99 mail: segal@segalanaliz.com web: www.segalanaliz.com www.segal.com.tr	AB-0425-T R-31583/18 23.02.2018

Müşterinin adı/ adresi: Customer Name / Address	AFYONKARAHİSAR ATIKSU ARITMA TESİSİ KURMA ve İŞLETME BİRLİĞİ – AFYONKARAHİSAR AAT Afyon-Konya Karayolu 15.Km Merkez AFYONKARAHİSAR
Numuneyi Alan Kurum / Kuruluş Sampler Institution / Company	SEGAL Çevre Ölçüm ve Analiz Laboratuvarı (Süleyman KILIÇSARI)
Numunenin Adı ve Örnekleme Tarihi: Name and Sampling Date of the Sample	Atık (Arıtma çamuru) N-33769/18 – 07.02.2018
Numunenin Alınış Şekli: Receipt of the Sample Shape	Anlık
Numuneyi Teslim Eden: Deliverer of the Sample	Süleyman KILIÇSARI (SEGAL Çevre Ölçüm ve Analiz Laboratuvarı personeli)
Proje Adı ve No: Name and Number of the Project	P-16520/18
Numunenin Kabul Tarihi: Date of Sample Acceptance	07.02.2018
Numunenin Teslim Koşulları: Delivery Conditions of the Sample	Cam kap Mühürlü
Açıklamalar: Remarks	Dekantör çıkışından alınan atık (arıtma çamuru) "Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik" ek II ye göre analizi
Deneyin yapıldığı Tarih: Date of the Test	07.02.2018 – 14.02.2018
Raporun Sayfa Sayısı: Number of the Pages of the Report	3 sayfa
Deney ve/veya ölçüm sonuçları, genişletilmiş ölçüm belirsizlikleri ve deney/ölçüm metotları takip eden sayfalarda verilmiştir. The test and /or measurements results, the uncertainties with confidence probability and test methods are given on the following pages which are part of this report.	
Raporu Hazırlayan Prepared by Esra UZEL Kimyager	Raporu Onaylayan Confirm by Fevzi KARAKAYA Laboratuvar Müdürü

Bu rapor, laboratuvarın yazılı izni olmadan kısmen kopyalanıp çoğaltılamaz. İmzasız ve mühürsüz raporlar geçersizdir. Sonuçlar sadece deneyi yapılan numunelere aittir. (This report shall not be reproduced other than in full except with the permission of the laboratory. Testing reports without signature and seal are not valid. The results belong to the tested sample)

AFYONKARAHİSAR 2018 ÇEVRE DURUM RAPORU

T.C. ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI	SEGAL	TÜRKAK TS EN ISO 15189 AB-0425-T			
			Y-06/203/2017	SEGAL ÇEVRE ÖLÇÜM ve ANALİZ LABORATUARI	AB-0425-T
			İlk Basım: 03.05.2010	Aşağı Öveçler Mah. 1322.Cad (eski 6.cad) ÇANKAYA-ANKARA	R-31583/18
			RP.01 / Rev.02	Tel: 0 312 481 83 00 Fax: 0 312 481 83 99	23.02.2018
Rev. Tarihi: 01.01.2018	mail: segal@segalanaliz.com				
Sayfa 2 / 3	web: www.segalanaliz.com				
	www.segal.com.tr				

NUMUNE ADI ve NUMUNE NO: Atık (Aritma çamuru) – N-33769/18
SAMPLE NAME and NUMBER

Parametre-Birim Parameter-Unit	Analiz Sonucu Test Result	Ölçüm Belirsizliği Uncertainties	Analiz Metodu Test Method
Eluat Kriterleri L/S=10 L/kg			
* Çözülmüş Org Karbon (mg/L)	60,08	-	SM 5310 B
Antimon (mg/L)	0,0072	% ± 3,32	EPA 200.7
Arsenik (mg/L)	0,167	% ± 3,66	EPA 200.7
Bakır (mg/L)	0,012	% ± 1,94	EPA 200.7
Baryum (mg/L)	0,030	% ± 1,80	EPA 200.7
Cıva (mg/L)	<0,0005	% ± 6,32	SM 3112 B
Çinko (mg/L)	0,035	% ± 1,86	EPA 200.7
Fenol İndeksi (mg/L)	<0,001	% ± 7,78	SM 5530 B-C
Florür (mg/L)	0,46	% ± 6,20	SM 4500 F- D
Kadmiyum (mg/L)	<0,001	% ± 1,86	EPA 200.7
Klorür (mg/L)	20	% ± 6,16	SM 4500 Cl- B
Krom (mg/L)	0,0083	% ± 2,22	EPA 200.7
Kurşun (mg/L)	<0,005	% ± 2,52	EPA 200.7
Molibden (mg/L)	<0,01	% ± 1,78	EPA 200.7
Nikel (mg/L)	<0,005	% ± 1,84	EPA 200.7
pH	6,41	% ± 1,96	TS EN ISO 10523
Selenyum (mg/L)	0,0073	% ± 4,44	EPA 200.7
Sülfat (mg/L)	129	% ± 7,48	SM 4500 SO ₄ ⁻² E
Toplam Çözünen Katı (mg/L)	1055	% ± 15,36	SM 2540 C
Orijinal Atıkta Bakılacak Kriterler			
BTEX (mg/kg)	<2,5	% ± 14,60	EPA 5021 A, EPA 8015D
* LOI (Yanma Kaybı) (%)	55	-	TS EN 12879
Mineral Yağ (mg/kg)	656	% ± 8,70	TS EN 14039
PCB (mg/kg)	0,093	% ± 10,68	EPA 3540 C, EPA 3665A, EPA 8082A
* Toplam Org. Karbon (%)	4,077	-	TS 12089 EN 13137

* İşaretili parametreler "ARTEK Mühendislik"e yaptırılmıştır.

Bu rapor, laboratuvarın yazılı izni olmadan kısmen kopyalanıp çoğaltılamaz. İmzasız ve mühürsüz raporlar geçersizdir. Sonuçlar sadece deneyi yapılan numunelere aittir. (This report shall not be reproduced other than in full except with the permission of the laboratory. Testing reports without signature and seal are not valid. The results belong to the tested sample)

AFYONKARAHİSAR 2018 ÇEVRE DURUM RAPORU

 T.C. ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI	 SEGAL	 TÜRK AİDS TS EN ISO 9001:2008 AB-4423-T
Y-06/203/2017 İlk Basım: 03.05.2010 RP.01 / Rev.02 Rev. Tarihi: 01.01.2018 Sayfa 3 / 3	SEGAL ÇEVRE ÖLÇÜM ve ANALİZ LABORATUARI Aşağı Öveçler Mah. 1322.Cad (eski 6.cad) ÇANKAYA-ANKARA Tel: 0 312 481 83 00 Fax: 0 312 481 83 99 mail: segal@segalanaliz.com web: www.segalanaliz.com www.segal.com.tr	AB-0425-T R-31583/18 23.02.2018

Parametre-Birim Parameter-Unit (L/S) Eluat (10L/kg)	İnert Atıkların Düzenli Depolama Kriterleri	Tehlikesiz Atıkların Düzenli Depolanabilme Kriterleri	Tehlikeli Atıkların Düzenli Depolanabilme Kriterleri
*Çözünmüş Org Karbon (mg/L)	50	80	100
Antimon (mg/L)	0,006	0,07	0,5
Arsenik (mg/L)	0,05	0,2	2,5
Bakır (mg/L)	0,2	5	10
Baryum (mg/L)	2	10	30
Civa (mg/L)	0,001	0,02	0,2
Çinko (mg/L)	0,4	5	20
Fenol İndeksi (mg/L)	0,1	-	-
Florür (mg/L)	1	15	50
Kadmiyum (mg/L)	0,004	0,1	0,5
Klorür (mg/L)	80	1500	2500
Krom (mg/L)	0,05	1	7
Kurşun (mg/L)	0,05	1	5
Molibden (mg/L)	0,05	1	3
Nikel (mg/L)	0,04	1	4
pH	-	-	-
Selenyum (mg/L)	0,01	0,05	0,7
Sülfat (mg/L)	100	2000	5000
Toplam Çözünen Katı (mg/L)	400	6000	10000
BTEX (mg/kg)	6	-	-
*LOI (Yanma Kaybı) (%)	-	-	10
Mineral Yağ (mg/kg)	500	-	-
PCB (mg/kg)	1	-	-
*Toplam Org. Karbon (%)	3	5	6

"Atıksu ve su numunesi TS ISO 5667-10, TS 6291, TS ISO 5667-18, TS ISO 5667-6 ve TS ISO 5667-11 standartlarına göre alınmaktadır."

"Deniz suyu numunesi TS ISO 5667-9 standardına göre alınmaktadır."

"Atık numunesi TS EN ISO 5667-13, TS 12090 standardına göre alınmaktadır."

*Numuneler, TS EN ISO 5667-3 Su Kalitesi-Numune Alma-Bölüm 3: Numunelerin Muhafaza ve Taşıma Kuralları" çerçevesinde saklanır. Bu süre içerisinde kimyasal, mikrobiyolojik ve fiziksel açıdan bozulan veya tehlike arz eden numuneler, numune saklama süresinin bitimi beklemeden imha edilir.

Çevre Koşulları:

Hava Durumu	X	Açık	Yağış	Var	Hava Sıcaklığı 7 °C	Koordinatlar	E	296581
		Kapalı		X			Yok	N

Görüş ve Yorumlar:

Bu rapor, laboratuvarın yazılı izni olmadan kısmen kopyalanıp çoğaltılamaz. İmzasız ve mühürsüz raporlar geçersizdir. Sonuçlar sadece deneyi yapılan numunelere aittir. (This report shall not be reproduced other than in full except with the permission of the laboratory. Testing reports without signature and seal are not valid. The results belong to the tested sample)

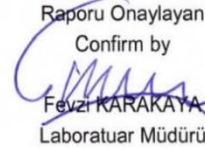
AFYONKARAHİSAR 2018 ÇEVRE DURUM RAPORU

 T.C. ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI Y-06/203/2017 İlk Basım: 03.05.2010 RP.01 / Rev.02 Rev. Tarihi: 01.01.2018 Sayfa 1 / 3	 SEGAL SEGAL ÇEVRE ÖLÇÜM ve ANALİZ LABORATUVARI Aşağı Öveçler Mah. 1322.Cad (eski 6.cad) ÇANKAYA-ANKARA Tel: 0 312 481 83 00 Fax: 0 312 481 83 99 mail: segal@segalanaliz.com web: www.segalanaliz.com www.segal.com.tr	 TÜRKAK Test 15 ENP/10/01/2009 AB-0425-T
		AB-0425-T
		R-31584/18
		23.02.2018

Müşterinin adı/ adresi: Customer Name / Address	AFYONKARAHİSAR ATIKSU ARITMA TESİSİ KURMA ve İŞLETME BİRLİĞİ –DÜZAĞAÇ AAT Düzağaç Beldesi Sinanpaşa AFYONKARAHİSAR
Numuneyi Alan Kurum / Kuruluş Sampler Institution / Company	SEGAL Çevre Ölçüm ve Analiz Laboratuvarı (Süleyman KILIÇSARI)
Numunenin Adı ve Örnekleme Tarihi: Name and Sampling Date of the Sample	Atık (Arıtma çamuru) N-33770/18 – 07.02.2018
Numunenin Alınış Şekli: Receipt of the Sample Shape	Anlık
Numuneyi Teslim Eden: Deliverer of the Sample	Süleyman KILIÇSARI (SEGAL Çevre Ölçüm ve Analiz Laboratuvarı personeli)
Proje Adı ve No: Name and Number of the Project	P-16520/18
Numunenin Kabul Tarihi: Date of Sample Acceptance	07.02.2018
Numunenin Teslim Koşulları: Delivery Conditions of the Sample	Cam kap Mühürlü
Açıklamalar: Remarks	Çamur kurutma yatağından alınan atık (arıtma çamuru) "Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik" ek II ye göre analizi
Deneyin yapıldığı Tarih: Date of the Test	07.02.2018 – 14.02.2018
Raporun Sayfa Sayısı: Number of the Pages of the Report	3 sayfa

Deney ve/veya ölçüm sonuçları, genişletilmiş ölçüm belirsizlikleri ve deney/ölçüm metotları takip eden sayfalarda verilmiştir. The test and /or measurements results, the uncertainties with confidence probability and test methods are given on the following pages which are part of this report.

Raporu Hazırlayan
Prepared by

Esra UZEL
Kimyager

Raporu Onaylayan
Confirm by

Fevzi KARAKAYA
Laboratuvar Müdürü

Bu rapor, laboratuvarın yazılı izni olmadan kısmen kopyalanıp çoğaltılamaz. İmzasız ve mühürlü raporlar geçersizdir. Sonuçlar sadece deneyi yapılan numunelere aittir. (This report shall not be reproduced other than in full except with the permission of the laboratory. Testing reports without signature and seal are not valid. The results belong to the tested sample)

AFYONKARAHİSAR 2018 ÇEVRE DURUM RAPORU

 T.C. ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI		 TÜRKAK T.C. ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI AB-0425-T
Y-06/203/2017 İlk Basım: 03.05.2010 RP.01 / Rev.02 Rev. Tarihi: 01.01.2018 Sayfa 2 / 3	SEGAL ÇEVRE ÖLÇÜM ve ANALİZ LABORATUARI Aşağı Öveçler Mah. 1322.Cad (eski 6.cad) ÇANKAYA-ANKARA Tel: 0 312 481 83 00 Fax: 0 312 481 83 99 mail: segal@segalanaliz.com web: www.segalanaliz.com www.segal.com.tr	AB-0425-T R-31584/18 23.02.2018

NUMUNE ADI ve NUMUNE NO: Atık (Aritma çamuru) – N-33770/18 SAMPLE NAME and NUMBER			
Parametre-Birim Parameter-Unit	Analiz Sonucu Test Result	Ölçüm Belirsizliği Uncertainties	Analiz Metodu Test Method
Eluat Kriterleri L/S=10 L/kg			
* Çözünmüş Org Karbon (mg/L)	64,66	-	SM 5310 B
Antimon (mg/L)	<0,005	% ± 3,32	EPA 200.7
Arsenik (mg/L)	0,065	% ± 3,66	EPA 200.7
Bakır (mg/L)	0,019	% ± 1,94	EPA 200.7
Baryum (mg/L)	0,036	% ± 1,80	EPA 200.7
Civa (mg/L)	<0,0005	% ± 6,32	SM 3112 B
Çinko (mg/L)	0,057	% ± 1,86	EPA 200.7
Fenol İndeksi (mg/L)	<0,001	% ± 7,78	SM 5530 B-C
Florür (mg/L)	0,45	% ± 6,20	SM 4500 F- D
Kadmiyum (mg/L)	<0,001	% ± 1,86	EPA 200.7
Klorür (mg/L)	10	% ± 6,16	SM 4500 Cl- B
Krom (mg/L)	0,0055	% ± 2,22	EPA 200.7
Kurşun (mg/L)	<0,005	% ± 2,52	EPA 200.7
Molibden (mg/L)	<0,01	% ± 1,78	EPA 200.7
Nikel (mg/L)	<0,005	% ± 1,84	EPA 200.7
pH	6,97	% ± 1,96	TS EN ISO 10523
Selenyum (mg/L)	0,0068	% ± 4,44	EPA 200.7
Sülfat (mg/L)	129	% ± 7,48	SM 4500 SO ₄ ⁻² E
Toplam Çözünen Katı (mg/L)	275	% ± 15,36	SM 2540 C
Orijinal Atıkta Bakılacak Kriterler			
BTEX (mg/kg)	<2,5	% ± 14,60	EPA 5021 A, EPA 8015D
* LOI (Yanma Kaybı) (%)	60,2	-	TS EN 12879
Mineral Yağ (mg/kg)	624	% ± 8,70	TS EN 14039
PCB (mg/kg)	0,036	% ± 10,68	EPA 3540 C, EPA 3665A, EPA 8082A
* Toplam Org. Karbon (%)	4,307	-	TS 12089 EN 13137
* İşaretli parametreler "ARTEK Mühendislik"e yaptırılmıştır.			

Bu rapor, laboratuvarın yazılı izni olmadan kısmen kopyalanıp çoğaltılamaz. İmzasız ve mühürsüz raporlar geçersizdir. Sonuçlar sadece deney yapılan numunelere aittir. (This report shall not be reproduced other than in full except with the permission of the laboratory. Testing reports without signature and seal are not valid. The results belong to the tested sample)

AFYONKARAHİSAR 2018 ÇEVRE DURUM RAPORU

 T.C. ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI	 SEGAL	 TÜRKABİS TS EN ISO 15020:2005 AB-0425-T
Y-06/203/2017 İlk Basım: 03.05.2010 RP.01 / Rev.02 Rev. Tarihi: 01.01.2018 Sayfa 3 / 3	SEGAL ÇEVRE ÖLÇÜM ve ANALİZ LABORATUARI Aşağı Öveçler Mah. 1322.Cad (eski 6.cad) ÇANKAYA-ANKARA Tel: 0 312 481 83 00 Fax: 0 312 481 83 99 mail: segal@segalanaliz.com web: www.segalanaliz.com www.segal.com.tr	AB-0425-T R-31584/18 23.02.2018

Parametre-Birim Parameter-Unit (L/S) Eluat (10L/kg)	İnert Atıkların Düzenli Depolama Kriterleri	Tehlikesiz Atıkların Düzenli Depolanabilme Kriterleri	Tehlikeli Atıkların Düzenli Depolanabilme Kriterleri
*Çözülmüş Org Karbon (mg/L)	50	80	100
Antimon (mg/L)	0,006	0,07	0,5
Arsenik (mg/L)	0,05	0,2	2,5
Bakır (mg/L)	0,2	5	10
Baryum (mg/L)	2	10	30
Cıva (mg/L)	0,001	0,02	0,2
Çinko (mg/L)	0,4	5	20
Fenol İndeksi (mg/L)	0,1	-	-
Florür (mg/L)	1	15	50
Kadmiyum (mg/L)	0,004	0,1	0,5
Klorür (mg/L)	80	1500	2500
Krom (mg/L)	0,05	1	7
Kurşun (mg/L)	0,05	1	5
Molibden (mg/L)	0,05	1	3
Nikel (mg/L)	0,04	1	4
pH	-	-	-
Selenyum (mg/L)	0,01	0,05	0,7
Sülfat (mg/L)	100	2000	5000
Toplam Çözünen Katı (mg/L)	400	6000	10000
BTEX (mg/kg)	6	-	-
*LOİ (Yanma Kaybı) (%)	-	-	10
Mineral Yağ (mg/kg)	500	-	-
PCB (mg/kg)	1	-	-
*Toplam Org. Karbon (%)	3	5	6

"Atıksu ve su numunesi TS ISO 5667-10, TS 6291, TS ISO 5667-18, TS ISO 5667-6 ve TS ISO 5667-11 standartlarına göre alınmaktadır."

"Deniz suyu numunesi TS ISO 5667-9 standardına göre alınmaktadır."

"Atık numunesi TS EN ISO 5667-13, TS 12090 standardına göre alınmaktadır."

"Numuneler, TS EN ISO 5667-3 Su Kalitesi-Numune Alma-Bölüm 3: Numunelerin Muhafaza ve Taşıma Kuralları" çerçevesinde saklanır. Bu süre içerisinde kimyasal, mikrobiyolojik ve fiziksel açıdan bozulan veya tehlike arz eden numuneler, numune saklama süresinin bitimi beklemeden imha edilir.

Çevre Koşulları:

Hava Durumu	X	Açık	-	Yağış	-	Var	-	Hava Sıcaklığı	7 °C	Koordinatlar	E	256264
		Kapalı				X	Yok				N	4297070

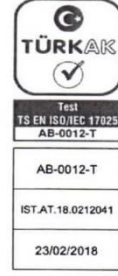
Görüş ve Yorumlar:

Bu rapor, laboratuvarın yazılı izni olmadan kısmen kopyalanıp çoğaltılamaz. İmzasız ve mühürsüz raporlar geçersizdir. Sonuçlar sadece deneyi yapılan numunelere aittir. (This report shall not be reproduced other than in full except with the permission of the laboratory. Testing reports without signature and seal are not valid. The results belong to the tested sample)

AFYONKARAHİSAR 2018 ÇEVRE DURUM RAPORU

ARTEK MÜHENDİSLİK Çevre Ölçüm ve Danışmanlık Hiz. Tic. A.Ş. ÇEVRE LABORATUVARI

ANALİZ RAPORU

Mehmet Akif Mah. Elalmış Cad. Tarık Buğra Sok. No:15 - Ümraniye/Türkiye
Tel: +90 216 499 02 49 (Pbx) Faks: +90 216 499 28 68
www.artekcevre.com.tr

Rapor No / Tarihi	IST.AT.18.0212041 / 23/02/2018		
Müşterinin Adı	SEGAL ÇEVRE ÖLÇÜM VE ANALİZ LABORATUVARI MÜH MÜŞ.PROJE HİZ.SAN.TİC.LTD.ŞTİ.		
Müşterinin Adresi	AŞAĞI ÖVEÇLER MH. 1322 CD. (ESKİ 6. CAD.) 12/11-12 Çankaya/Ankara/Türkiye		
Numune No	IST.AT.18.0212041	Numunenin Alındığı Yer	N-33770/18
Numune/Durum	ATIK/Atık (Eluat)	Numunenin Alınma Tarihi - Saati	07/02/2018 00:00:00 07/02/2018 00:00:00
Numuneyi Alan	SEGAL	Numuneye Uygulanan İşlemler	Soğuk Zincir
Numunenin Alınma Şekli	Anlık	Numunenin Kabul Tarihi-Saati	12/02/2018 - 14:25:42
Numunenin Getirilişi	Kargo	Analiz Başlangıç/Bitiş Tarihi	12/02/2018 14/02/2018
Numune Miktarı / Ambalajı	400 ml Plastik Kap		

Metot Numarası	Metot Adı - Tarih
SM 5310 B	Standard Methods - Total Organic Carbon (TOC) - High Temperature Combustion Method-(2014)
TS 12089 EN 13137	Atıkların özellikleri-Atık, çamur ve sedimentlerde toplam organik karbon (TOK) tayini-(2003)
TS EN 12879	Çamurların özellikleri-Kuru kütlede kizdirma kaybinin tayini-(2003)

ARTEK MÜHENDİSLİK
ÇEVRE ÖLÇÜM VE DANIŞMANLIK HİZ. TİC. A.Ş.

İmzasız ve kağıtsız raporlar geçerlidir. Raporlarda yer alan sonuçlar sadece incelenen numuneye aittir. Bu rapor laboratuvarımızın yazılı izni olmadan kısmen kopyalanıp çoğaltılamaz. Bu raporun hiçbir bölümü tek başına veya ayrı ayrı kullanılamaz. Numune alma ve işleme işlemleri Numune Alma Prosedürüne, Numune Alma Talimatına ve numune alma planına uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Analiz yapılan numunede, numunenin alınışından laboratuvarımıza teslimine kadar olan prosedürlerin ve bakılması istenen grup ve parametrelerin belirlenmesinde teknik ve hukuki sorumluluk numuneyi, örneklemeyi alana aittir.

FORM NO:FR.510.01-01
YAYIN TARİHİ:14.02.2013

REV.NO: 3
REV.TAR.: 03.03.2014

Yeterlik Belge No
Y-34/073/2015

ARTEK MÜHENDİSLİK
Çevre Ölçüm ve Danışmanlık Hiz. Tic. A.Ş.
ÇEVRE LABORATUVARI

Test
TS EN ISO/IEC 17025
AB-0012-T

AB-0012-T

IST.AT.18.0212041

23/02/2018

ANALİZ RAPORU

Firma Adı	SEGAL ÇEVRE ÖLÇÜM VE ANALİZ LABORATUVARI MÜH MÜŞ.PROJE HİZ.SAN.TIC.LTD.ŞTİ.					
Rapor No / Tarihi	IST.AT.18.0212041 / 23/02/2018					
Analiz Parametreleri	Analiz Metodu	Birim	Analiz Sonucu	Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik- I. sınıf (Tehlikeli)	Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik- II. sınıf (Tehlikesiz)	Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik- III. sınıf (Inert)
Çözülmüş Organik Karbon (DOC) Tayini (*)	SM 5310 B	mg/L	64,66	80 <- ≤100	50 <- ≤80	≤50
Toplam Organik Karbon (TOC) Tayini (*)	TS 12089 EN 13137	%	4,307	5 <- ≤6	3 <- ≤5	≤3
LOI Tayini (*)	TS EN 12879	%	60,2	≤10	-	-

* İşaretili parametreler Bakanlık ve Türkak kapsamında raporlanmıştır.

Açıklamalar : Bu rapor 2 nüsha halinde hazırlanıp, müşteriye gönderilmiştir. Bu rapor laboratuvarımız tarafından elektronik ortamda arşivlenmektedir.

Sorumlu İmzalar:

Özlem GÜLER
Laboratuvar Bölüm Yöneticisi

Melihat AYDIN
Laboratuvar Müdürü
ARTEK MÜHENDİSLİK
ÇEVRE ÖLÇÜM VE DAN. HİZ. TİC. A.Ş.

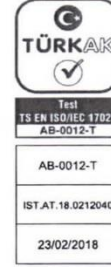
İmzasız ve kaşesiz raporlar geçersizdir. Raporlarda yer alan sonuçlar sadece incelenen numuneye aittir. Bu rapor laboratuvarımızın yazılı izni olmadan kısmen kopyalanıp çoğaltılamaz. Bu raporun hiçbir bölümü lek başına veya ayrı ayrı kullanılamaz. Numune alma ve taşıma işlemleri Numune Alma Prosedürüne, Numune Alma Talimatına ve numune alma planına uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Analiz yapılan numunede, numunenin alınışından laboratuvarımıza teslimine kadar olan prosedürlerin ve bakılması istenen grup ve parametrelerin belirlenmesinde teknik ve hukuki sorumluluk numuneyi, örneklemeyi atıfına aittir.

Sayfa (2 / 2)

FORM NO:FR.510.01-01
YAYIN TARİHİ:14.02.2013

REV.NO: 3
REV.TAR.: 03.03.2014

AFYONKARAHİSAR 2018 ÇEVRE DURUM RAPORU

ARTEK MÜHENDİSLİK Çevre Ölçüm ve Danışmanlık Hiz. Tic. A.Ş. ÇEVRE LABORATUVARI

ANALİZ RAPORU

Mehmet Akif Mah. Elalmış Cad. Tarık Buğra Sok. No:15 - Ümraniye/Türkiye
Tel: +90 216 499 02 49 (Pbx) Faks: +90 216 499 28 68
www.artekcevre.com.tr

Rapor No / Tarihi	IST.AT.18.0212040 / 23/02/2018		
Müşterinin Adı	SEGAL ÇEVRE ÖLÇÜM VE ANALİZ LABORATUVARI MÜH MÜŞ.PROJE HİZ.SAN.TİC.LTD.ŞTİ.		
Müşterinin Adresi	AŞAĞI ÖVEÇLER MH. 1322 CD. (ESKİ 6. CAD.) 12/11-12 Çankaya/Ankara/Türkiye		
Numune No	IST.AT.18.0212040	Numunenin Alındığı Yer	N-33769/18
Numune/Durum	ATIK/Atık (Eluat)	Numunenin Alınma Tarihi - Saati	07/02/2018 00:00:00 07/02/2018 00:00:00
Numuneyi Alan	SEGAL	Numuneye Uygulanan İşlemler	Soğuk Zincir
Numunenin Alınma Şekli	Anlık	Numunenin Kabul Tarihi-Saati	12/02/2018 - 14:24:55
Numunenin Getirilişi	Kargo	Analiz Başlangıç/Bitiş Tarihi	12/02/2018 14/02/2018
Numune Miktarı / Ambalajı	400 ml Plastik Kap		

Metot Numarası	Metot Adı - Tarih
SM 5310 B	Standard Methods - Total Organic Carbon (TOC) - High Temperature Combustion Method-(2014)
TS 12089 EN 13137	Atıkların özellikleri-Atık, çamur ve sedimentlerde toplam organik karbon (TOK) tayini-(2003)
TS EN 12879	Çamurların özellikleri-Kuru kütlenin kızdırma kaybının tayini-(2003)

ARTEK MÜHENDİSLİK
ÇEVRE ÖLÇÜM VE DANIŞMANLIK HİZ. TİC. A.Ş.

İmzasız ve kaşesiz raporlar geçersizdir. Raporlarda yer alan sonuçlar sadece incelenen numuneye aittir. Bu rapor laboratuvarımızın yazılı izni olmadan kısmen kopyalanıp çoğaltılamaz. Bu raporun hiçbir bölümü tek başına veya ayrı ayrı kullanılamaz. Numune alma ve taşıma işlemleri Numune Alma Prosedürüne, Numune Alma Talimatına ve numune alma planına uygun olarak gerçekleştirilmelidir. Analiz yapılan numunede, numunenin alınıp laboratuvarımıza teslimine kadar olan prosedürlerin ve bakılması istenen grup ve parametrelerin belirlenmesinde teknik ve hukuki sorumluluk numuneyi, örneklemeyi alana aittir.

FORM NO:FR.510.01-01
YAYIN TARİHİ:14.02.2013

REV.NO: 3
REV.TAR.: 03.03.2014

Çizelge B.23 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu
(ÇŞİM, 2019)

Yerleşim Yerinin Adı	Belediye Atıksu Arıtma Tesisi/ Deniz Deşarjı Olup Olmadığı?			Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Türü			Mevcut Kapasitesi (m ³ /gün)	Arıtılan /Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (m ³ /sn)	Deşarj Noktası Koordinatları	Deniz Deşarjı	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT Çamur Miktarı (ton/gün)	
	Var	İnşa/plan aşamasında	Yok	Fiziksel	Biyolojik	İleri							
İl Merkezi	Merkez	Var			√	√	√	44.000	0,509	38.704822° K 30.660355° D	-	299.63	15
	BOLVADİN	Var			√	√		6000	0,069	38.678997° K 31.061777° D	-	43.398	
	DİNAR	Var			√	√		20.000	0,231	38.081944° K 30.145600° D	-	47.304	0,27
	EMİRDAĞ	Var			√	√		5.400	0,062	39.045041° K 31.186638° D	-	37.817	0.35
	ŞUHUT	Var			√	√		4.000	0.046	38.489266° K 30.609391° D	-	36.947	6,02
İlçeler	İSCEHİSAR	Var			√	√		3.867	0.045	38.835630° K 30.764091° D	-	24.534	
	ÇAY	Var			√	√		2.300	0,012	38.618855° K 30.993944° D	-	31.412	0,49
	SANDIKLI	Var	√		√	√		7.000	0,081	38.454475° K 30.239394° D	-	56.182	
Beldeler	Karaadilli	Var			√	√		400	0,004	38.317766° K 30.637633° D	-	2397	
	Dereçine	Var			√	√		300	0,003	38.513436° K 31.267683° D	-	2.150	

*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği" kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 10.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözünmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

SAİS Kabini sadece Afyonkarahisar Atıksu Arıtma Tesisinde vardır.

Merkez Atıksu Arıtma Tesisi:

Resim B.2 - Merkez atıksu arıtma tesisi

Akarçay Havzası koruma eylem planı kapsamında Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından projelendirilen ve Afyonkarahisar Belediyesi tarafından yaptırılan “İleri Biyolojik Atıksu Tesisi” 6 Şubat 2012 tarihinde hizmeti girdi. Arıtma tesisimize Afyonkarahisar Merkezi ile birlikte Salar, Sülün, Nuribey, Erkmen ve Değirmen Ayvalı Belediyeleri ile toplam 6 belediye ve 2 köyün atıksuları arıtılmaktadır.

Kollektör hatları ile arıtma tesisine gelen atıksular önce ızgara yapısına gelmektedir. Giriş ünitesinde 2+1 şeklinde, bir metre genişliğinde 40 mm çubuk aralığında kaba ızgaralar, 90 cm genişliğinde 6 mm çubuk aralığında ince ızgaralar bulunmaktadır. Izgaralardan geçen atıksular terfi merkezine cazibe ile geçmektedir. Terfi merkezinde dört asıl ve bir yedek olmak üzere toplamda 5 adet pompa bulunmaktadır. Izgaralardan geçen ve pompa istasyonuna düşen atıksu havalandırmalı kum ve yağ tutucuya gönderilir. Havalandırmalı kum ve yağ tutucu havuzlar, 20 metre uzunluğunda ve 4 gözden oluşmaktadır. Atıksu arıtma tesisinde “Carrousel” tipinde 3 adet 4 m derinliğinde anaerobik havuzlarda fosfor giderimi yapılmaktadır. Anaerobik havuzdan geçen atıksu uzun havalandırmalı aktif çamur havuzuna gelmektedir. Uzun havalandırma aktif çamur havuzunun uzunluğu 130 m olup genişliği 26 m dir. Anaerobik havuzda biyolojik arıtımı başlayan atıksulardan organik maddelerin anaerobik stabilizasyonu ile giderilmesi ve nitrifikasyon/ denitrifikasyon işlemleri uzun havalandırmalı aktif çamur sisteminde gerçekleştirilir. Son çöktürme havuzlarının havuz çapı ise 32,00 m olup su derinliği 3,80 m dir. Son çöktürme havuzundan geçen arıtılmış atıksular toplama kanalı vasıtasıyla çıkış ünitesine gönderilir. Buradan da yaklaşık 350 m ilerideki Akarçay’a deşarj edilir. Tesiste oluşan fazla çamur çamur toplama tankına alınmaktadır. Tesiste 3 adet 40 m³/sa kapasiteli dekantörlerle çamur susuzlaştırma işlemi gerçekleştirilir.

Deşarj noktası koordinatları K:38,70479 ° D:30,66038 °

- 2014 yılında deşarj edilen atıksu miktarı:13,330,305.00 (m³/yıl)
- 2015 yılında deşarj edilen atıksu miktarı:14,391,301.00 (m³/yıl)
- 2016 yılında deşarj edilen atıksu miktarı:16,304,166.00 (m³/yıl)
- 2032 yılında deşarj edilen atıksu miktarı:16,060,000.00 (m³/yıl)

(Afyonkarahisar Belediye Başkanlığı,2019)

B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

Afyonkarahisar Organize Sanayi Bölgesi atık suları yapılan protokolle Afyonkarahisar Merkez Atıksu Arıtma Tesisine bağlanmıştır. İlimizde diğer ilçelerimizde bulunan organize Sanayi Bölgelerinde yeterli kapasiteye ulaşamadığından Atıksu Arıtma Tesisleri inşaatına başlanmamıştır.

Çizelge B.24 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılı OSB’lerde atıksu arıtma tesislerinin durumu
(ÇŞİM, 2019)

OSB Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı
Afyonkarahisar OSB	AAT yok. Belediye ile protokol	-	-	-	-	-
Bolvadin OSB	-	-	-	-	-	-
Dazkırı Dokuma ve Konfeksiyon OSB	-	-	-	-	-	-
Dinar OSB	-	-	-	-	-	-
Emirdağ OSB	-	-	-	-	-	-
İscehisar Mermer OSB	-	-	-	-	-	-
Sandıklı OSB	-	-	-	-	-	-
Şuhut OSB	-	-	-	-	-	-

*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği” kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 10.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözünmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

B.6.3. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri Atıksuları İçin Önlemler

Afyonkarahisar ilinde 1 adet Katı Atık Düzenli Depolama ve Bertaraf Tesisi bulunmaktadır. Afyonkarahisar İli Çevre Hizmetleri Birliği tarafından işletilen düzenli depolama tesisine birlik üyesi 52 adet belediye ve İl Özel İdaresine bağlı köyler katı atıklarını getirmektedir. Birliğe ait 7 adet aktarma istasyonu bulunmaktadır. Katı Atık Düzenli Depolama tesisinde oluşan sızıntı suları Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 24/08/2011 tarih ve B.09.0.ÇYG.0.15.05.00-1983 sayılı yazısına uygun olarak Afyonkarahisar Belediyesinin İleri Biyolojik Atıksu Arıtma Tesisine verilerek bertarafı yapılmaktadır.

2016 yılında oluşan sızıntı sularının bertarafı için Çevre ve Şehircilik Bakanlığının uygun görüşü ile sızıntı suları Afyonkarahisar Belediyesine ait İleri Biyolojik Atıksu Arıtma Tesisine vidanjörle taşınarak bertaraf edilmiştir. Sızıntı sularının arıtma tesisine verilmeden önce debi ayarlamasını yapabilmek için Atıksu Arıtma Tesisine yaptırılan sızıntı suyu dengeleme havuzuna sızıntı suları boşaltılmaktadır.

Resim B. 3 - Sızıntı suyu dengeleme havuzu

B.6.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması

Afyonkarahisar ilinin toplam 1.375.046 ha alanın 536.268 ha (%39) bölümü işlemeli tarıma elverişlidir. Tarım arazilerinin %39 sulanmakta iken %61 hala sulanamamaktadır. Su kaynakları kıt, tuz içeriği yüksektir. Sulama suyunun kısmen yeraltı suyundan temin edilmesi durumunda ise enerji maliyetleri yükselmektedir. Bu amaçla Afyonkarahisar Merkez Atıksu Tesisi çıkış sularının tarımda kullanılması projelendirilmiştir. Atıksu arıtma tesisi çıkış suyu tuzluluk, sodyum, klorür, toplam çözünmüş madde ve SAR parametreleri açısından II. Sınıf su kalitesi özelliği göstermektedir.

Atıksu arıtmadan tesisinden elde edilen 44.000 m³ suyun sulamada kullanılması halinde sulanacak alan yaklaşık 4.740 da olarak belirlenmiştir.

Tarımsal sulama maksatlı atıksu geri kazanımında saha çalışmaları neticesinde, kanalizasyon sisteminin farklı numune alma noktalarındaki ve atıksu arıtma tesisi çıkışındaki kirlilik değerleri dikkate alınarak gerçekleştirilecek geri kazanım sistemi dizaynı 44.000 m³/gün 'lük debiye göre Mikrofiltrasyon (MF), Ultrafiltrasyon (UF), Dezenfeksiyon (Klorlama) ünitelerinden oluşması planlanmıştır. (Kaynak: Afyonkarahisar Belediye Başkanlığı)

B.7. Toprak kirliliği ve Kontrolü

B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar

Veri elde edilememiştir.

Çizelge B.25 - Afyonkarahisar ilinde 2018 yılı için tespit edilen noktasal kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin veriler

(düzenlenememiştir.)

Tespit Edilmiş Kirlenmiş Sahanın Yeri	Tespit Edilmiş Kirlenmenin Nedeni	Kirlenmiş sahaların temizlenmesi ile ilgili çalışma var mı?		Kirlenmiş sahaların temizlenmesi ile ilgili çalışmalarda ne tür temizleme faaliyetleri* yapılıyor? (Aşağıdaki temizleme yöntemleri dikkate alınmalıdır)
		Var	Yok	
1.				
2.				
3.				

B.7.2. Arıtma Çamurlarının Toprakta Kullanımı

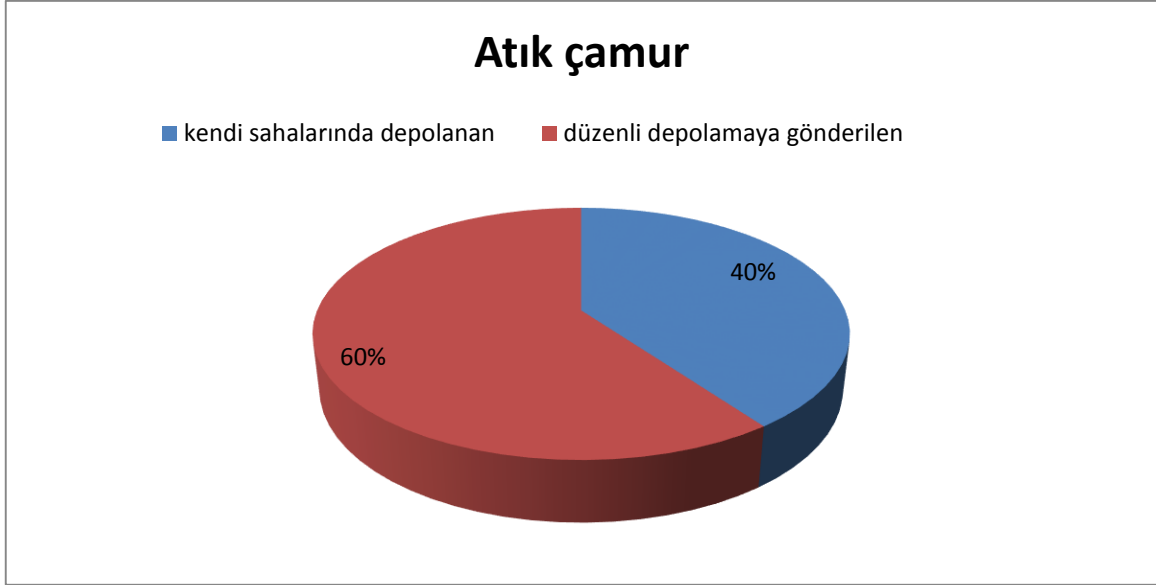
Afyonkarahisar Merkez Atıksu Arıtma Tesisinde evsel nitelikli ve ön arıtmadan geçen endüstriyel atıksular arıtılmaktadır. Tesisten çıkan çamurun tamamı kurutma yataklarında susuzlaştırıldıktan sonra Afyonkarahisar İli Katı Atık Düzenli Depolama ve Bertaraf Tesisine gönderilmektedir. Söz konusu arıtma çamurlarının toprakta kullanımına ilişkin herhangi bir talep İl Müdürlüğümüze ulaşmamıştır.

Düzağaç Atıksu Arıtma Tesisinde evsel nitelikli atıksu arıtılmaktadır. Tesiste oluşan arıtma çamuru çamur kurutma yataklarında depolanmaktadır.

Dinar, Emirdağ, Çay, Şuhut ilçelerinde bulunan arıtma tesislerinden çıkan çamurlar ise kurutma yapılarak tesiste depolanmakta olup, bunlardan Şuhut ve Emirdağ'a ait atıksu arıtma tesislerinden kaynaklanan çamurların yapılan analizlerine göre bertarafı Afyonkarahisar İli Katı Atık Düzenli Depolama ve Bertaraf Tesisinde yapılmaktadır.

Endüstriyel tesislerden ve sanayiden kaynaklanan arıtma çamurları ise yine aynı şekilde Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik hükümleri gereğince analizleri yaptırılarak bertaraf ettirilmektedir.

İlimizde bu sanayi tesislerden birçoğunun atıksu bağlantılarının Organize Sanayi Bölgeleri ve yerel yönetimlere ait arıtma tesislerine bağlı olmaları sebebiyle ön arıtma yapan işletmelerde nispeten daha az çamur oluşmakta, ön arıtma ihtiyaç duyulmayan işletmelerde ise hiç arıtma çamuru oluşmamaktadır.

Grafik B.8 - Afyonkarahisar ilinde 2017 Yılında Belediyelerden Kaynaklanan Arıtma Çamurunun Yönetimi
(Belediyeler, ÇŞİM, 2017)

B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

Veri elde edilememiştir.

B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

Çizelge B.26 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları
(GTHM, 2019)

Bitki Besin Maddesi (N, P, K olarak)	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	20.866,87	
Fosfor	6.143,37	
Potas	6.583,77	
TOPLAM	33.594,01	

Çizelge B.27 - Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb) (GTHM, 2019)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsektisitler	Zararlılarla Mücadele	42.5	
Herbisitler	Yabancı Otlarla Mücadele	53	
Fungisitler	Mantari Hastalıklarla Mücadele	56	
Rodentisitler	Parazitlerle Mücadele	6.5	
Akarisitler	Akarlarla Mücadele	1.8	
Nematositler	Diğer	11,5	
Kışlık ve Yazlık Yağlar			
TOPLAM		171,3	

Çizelge B.28 - Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları (İTOM, 2019)

Analizi Yapan Kurum/Kuruluş	Analiz Yapılan Yer (İlçe, Köy, Mevkii, Koordinatları)	Analiz Tarihi	Analiz Edilen Madde	Tespit Edilen Birikim Miktarı (µg/kg- fırın kuru toprak)

Bu tür bir çalışma mevcut olmadığından bilgi elde edilememiştir.

B.8. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar:

Afyonkarahisar Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü (ÇŞİM)
 Atık Su Arıtma Tesisi Kurma ve İşletme Birliği
 Afyonkarahisar İli Çevre Hizmetleri Birliği(AFÇEBİR)
 İl Tarım ve Orman Müdürlüğü (İTOM)
 Afyonkarahisar Belediyesi Su ve Kanalizasyon Müdürlüğü
 TÜİK

C. ATIK

C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)

Afyonkarahisar İli Çevre Hizmetleri Birliği 52 belediye ve İl özel İdaresiyle toplam 53 üye ile faaliyet göstermektedir. Merkezde bulunan Üye Belediyelerimiz ve merkez İl Özel İdaresine bağlı köyler atıklarını Katı Atık Düzenli Depolama ve Bertaraf Tesisine, ilçelerde bulunan belediyeler ve İlçe Özel İdarelerine bağlı köylerin katı atıkları ise Katı Atık Aktarma Merkezlerine getirilmektedir. 7 aktarma istasyonundan toplanan ve taşınan atık miktarı 2018 yılında 77.662,95 ton ve bu atıklarla birlikte düzenli depolanan atık miktarı 2018 yılı için 169.750,60 ton dur.

Katı Atık Düzenli Depolama ve Bertaraf Tesisinde 2018 yılı içerisinde, tesise Afyonkarahisar Merkez başta olmak üzere tesise yakın ilçe ve beldelerden 17 Belediye ile Merkez İl Özel İdaresi kendi araçlarıyla, diğer 12 ilçe ve 23 belde belediyenin atıkları ise aktarma istasyonlarından tesise taşınmaktadır.

2018 yılında Katı Atık Aktarma Merkezlerine ve Katı Atık Düzenli Depolama ve Bertaraf Tesisine gelen atık miktarları aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge C.29 - 2018 yılı katı atık verileri

AYLAR	TAŞINAN ATIK MİKTARI (ton)	DÜZENLİ DEPOLANAN ATIK MİKTARI (ton)
OCAK	6.342,25	13.523,55
ŞUBAT	5.712,70	12.569,05
MART	6.246,55	13.822,70
NİSAN	6.244,90	13.736,65
MAYIS	6.306,10	14.145,35
HAZİRAN	6.486,90	14.320,50
TEMMUZ	7.278,30	15.360,30
AĞUSTOS	7.889,90	16.260,80
EYLÜL	6.373,95	13.867,00
EKİM	6.407,10	14.037,25
KASIM	6.373,35	14.019,05
ARALIK	6.000,95	14.088,40
2018 YILI TOPLAMI	77.662,95	169.750,60

Afyon İli Çevre Hizmetleri Birliğine üye olan belediye listesi ve nüfusları aşağıda verilmiştir. Merkezde bulunan Üye Belediyelerimiz ve merkez İl Özel İdaresine bağlı köyler atıklarını Katı Atık Düzenli Depolama ve Bertaraf Tesisine, ilçelerde bulunan belediyeler ve İlçe Özel İdarelerine bağlı köylerin katı atıkları ise Katı Atık Aktarma Merkezlerine getirilmektedir.

AFYONKARAHİSAR 2018 ÇEVRE DURUM RAPORU

Çizelge C.30 - Çevre hizmetleri birliği üye belediye nüfusu-2018

İLÇE	S.N.	ÜYE BELEDİYELER	2018 Yılı TÜİK Verileri
MERKEZ	1	Afyonkarahisar Belediyesi-1012	231.983
	2	Beyyazı Belediyesi-1062	3.216
	3	Kocatepe (Büyükkalecik) Belediyesi-1063	3.220
	4	Değirmenayvalı Belediyesi-1066	2.941
	5	Erkmen Belediyesi-1067	5.699
	6	Fethibey Belediyesi-1068	2.877
	7	Gebeceler Belediyesi-1069	3.488
	8	Işıklar Belediyesi-1070	7.604
	9	Nuribey Belediyesi-1071	3.132
	10	Salar Belediyesi-1072	4.453
	11	Susuz Belediyesi-1073	4.686
	12	Sülümenli Belediyesi-1074	4.389
	13	Sülün Belediyesi-1075	2.909
	14	Çayırbağ Belediyesi-1064	4.367
	15	Çıkrık Belediyesi-1065	2.413
BAYAT	16	Bayat Belediyesi-1014	4.154
BOLVADİN	17	Bolvadin Belediyesi-1015	30.385
	18	Dişli Belediyesi-1078	2.955
	19	Özburun Belediyesi-1080	2.060
EMİRDAĞ	20	Davulga Belediyesi-1101	2.345
	21	Emirdağ Belediyesi-1020	18.887
	22	Gömü Belediyesi-52579	2.372
ÇAY	23	Karamıkkaracaören Belediyesi-1086	2.657
	24	Pazarağaç Belediyesi-1088	2.645
	25	Çay Belediyesi-1016	14.450
ÇOBANLAR	26	Kocaöz Belediyesi-1089	2.879
	27	Çobanlar Belediyesi-1017	9.333
İSCEHİSAR	28	Seydiler Belediyesi-1026	2.142
	29	İscehisar Belediyesi-1006	12.610
HOCALAR	30	Hocalar Belediyesi-1022	2.353
SANDIKLI	31	Akharım Belediyesi-1035	3.319
	32	Sandıklı Belediyesi-1008	32.703
SİNANPAŞA	33	Ahmetpaşa Belediyesi-1037	3.254
	34	Akören Belediyesi-1038	3.074
	35	Düzağaç Belediyesi-1039	2.214
	36	Küçükhüyük Belediyesi-1043	2.099
	37	Kılıçarslan Belediyesi-1041	2.723
	38	Kırka Belediyesi-1042	2.080
	39	Serban Belediyesi-1045	1.797
	40	Sinanpaşa Belediyesi-1009	3.693
	41	Taşoluk Belediyesi-1046	3.853

AFYONKARAHİSAR 2018 ÇEVRE DURUM RAPORU

	42	Tınaztepe Belediyesi-1047	3.199
İHSANIYE	43	Döğer Belediyesi-1108	5.827
	44	Gazlıgöl Belediyesi-1109	2.458
	45	Kayıhan Belediyesi-1112	2.441
	46	Yaylabağı Belediyesi-1024	2.274
	47	İhsaniye Belediyesi-1007	3.994
ŞUHUT	48	Karaadilli Belediyesi-1058	2.397
	49	Şuhut Belediyesi-1011	14.155
SULTANDAĞI	50	Sultandağı Belediyesi-1010	5.381
	51	Dereçine Belediyesi-1049	2.150
	52	Yeşilçiftlik Belediyesi-1054	2.151
		TOPLAM ÜYE BELEDİYE NÜFUSU	506.840
		TOPLAM İL ÖZEL İDARE NÜFUSU	173.042
		GENEL TOPLAM	679.882

Resim C. 4 - Katı atık düzenli depolama ve bertaraf tesisi giriş yapısı ve genel görünüm katı atık ön işlem ve kompost tesisi

2012 yılı Mayıs ayında katı atıklardan oluşan biyogazdan elektrik enerjisi üretimine başlanmıştır. 2018 yılı itibariyle yaklaşık 2,20 MW/saat elektrik enerjisi üretilmiştir.

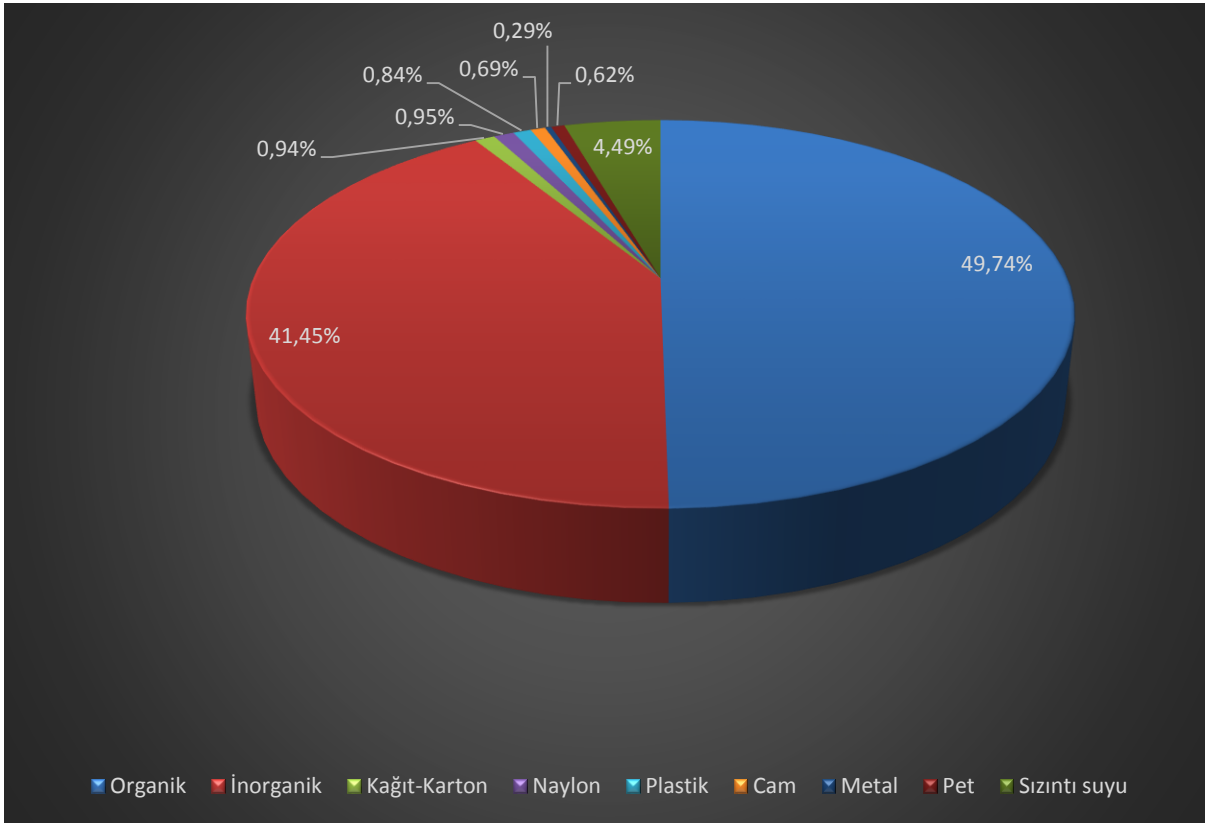
Resim C.5 - Katı atıklardan oluşan biyogazdan elektrik enerjisi üretim tesisi

Resim C.6 - Katı atık düzenli depolama lotu genel görünüm

Çizelge C.31 - Katı atık ön işlem ve kompost tesisi katı atık karakterizasyonu

<i>Atık Adı</i>	<i>Oranı</i>
Organik	49,74%
İnorganik	41,45%
Kağıt-Karton	0,94%
Naylon	0,95%
Plastik	0,84%
Cam	0,69%
Metal	0,29%
Pet	0,62%
Sızıntı suyu	4,49%
TOPLAM	100,00%

Grafik C.9 – Afyonkarahisar ilinde katı atık kompozisyonu
(Afyonkarahisar İli Çevre Hizmetleri Birliği (AFÇEBİR), 2019)

Çizelge C.32– Afyonkarahisar ilinde 2018 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri
(AFÇEBİR, 2019)

2018 YILI BELEDİYELERİN ATIK MİKTARLARI														
	BELEDİYE ADI	OCAK	ŞUBAT	MART	NİSAN	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AĞUSTOS	EYLÜL	EKİM	KASIM	ARALIK	TOPLAM (ton)
Merkez	AFYONKARAHİSAR BELEDİYESİ	6204,25	5665,85	6.271,00	6043,45	6464,45	6766,4	6830,75	7035,5	6498,2	6453,65	6261,95	6383,75	76.879,20
	BEYYAZI BELEDİYESİ	91,45	62,75	75,20	77,9	61,95	56,6	55,5	9,7	65	68,4	69,8	68,3	762,55
	BÜYÜKKALECİK BELEDİYESİ	37,35	55,8	54,45	52,65	43,8	23,45	14,35	12,65	5,55	18,8	11,35		330,20
	ÇAYIRBAĞ BELEDİYESİ	131,3	125,55	118,15	108,15	112,6	86,3	112,75	97,9	93,9	116,8	132,7	103,8	1.339,90
	ÇIKRIK BELEDİYESİ	51,25	66,8	64,15	73	60,05	52,35	55,3	31,7	60,8	84,6	89,55	85,95	775,50
	DEĞİRMENAYVALI BELEDİYESİ				13	39,95	9,2	12	16	9,9	11,65	13,1		124,80
	ERKMEN BELEDİYESİ	308,8	261,7	290,20	278,9	256,1	242,15	297,8	312,65	261,25	268,45	296,15	312,75	3.386,90
	FETHİBEY BELEDİYESİ	9,35	36,25		16,6	21,8	26,7	38	24,1	19,7	42,65	39,1	30,25	304,50
	GEBECER BELEDİYESİ	30,05	26	25,50	29,75	39,2	40,95	40,6	47,5	36,05	40,7	40,95	35,45	432,70
	SÜLÜMENLİ BELEDİYESİ	22,2		1,15	2,2	3	2,4	5,6		3	11,45	5,7		56,70
	SÜLÜN BELEDİYESİ	88,15	80,85	81,40	69,6	50,95	62,85	62,25	66,5	50,4	57,4	88,45	85,1	843,90
	SUSUZ BELEDİYESİ	11,2	16,8	87,65	99,65	145,35	120,35	154	100,95	127,05	161	165	79,9	1.268,90
	SALAR BELEDİYESİ		78,1	88,75	80,3	75,4	73,2	71,45	64,65	61,1	69,2	95,5	82,65	840,30
	SEYDİLER BELEDİYESİ	2,7	1,75	2,30	2,45	1,65	2,4	3,5	1,65	1,55	2,25		2,25	24,45
	İSCEHİSAR BELEDİYESİ	217,15	181,6	202,25	300,7	216,5	203,15	223,7	204,2	196,35	166,45	165,1	182,55	2.459,70
	IŞIKLAR BELEDİYESİ		6,1	22,95	14	12,45	12,95	21,9	12,7	10,7	9,4	11,15	9,15	143,45
NURİBEY BELEDİYESİ	62,1	26,65	53,85	36,15	20,2	23,9	43,3	45,35	31,05	18,35	16,65	19,35	396,90	
AFYONKARAHİSAR İL ÖZEL İDARE	256,55	200,6	243,05	211,95	230,4	228,5	233,15	231,95	245,05	252,05	262,35	225,35	2.820,95	

AFYONKARAHİSAR 2018 ÇEVRE DURUM RAPORU

	İSCEHİSAR KÖY.HİZ.Bİ													0,00
Bolvadin	BOLVADİN BELEDİYESİ	902,84	851,22	912,2	887,26	947,8	892,72	1007,06	1162,32	862,22	913,45	901,25	909,42	11.149,76
	ÖZBURUN BELEDİYESİ	22,32	2,2	21,54	1,86	11,06	0	0	0	0	0	9	37,96	105,94
	ÇOBANLAR BELEDİYESİ	0	17,42	14,8	13,64	23,08	18,54	28,36	7,3	22,02	29,76	25,72	19,4	220,04
	KOCAÖZ BELEDİYESİ	24,2	25,44	24,42	26,6	31,04	33,7	30,82	43,06	22,52	29,22	34,56	28,08	353,66
	DIŞLI BELEDİYESİ	10,02	10,34	13,96	4,1	6,64	6,88	5,8	0,94	0	0	0	0	58,68
	BOLVADİN KÖYLERE HİZMET GÖTÜRME BİRLİĞİ	60,42	49,38	61,6	61,26	87,78	81,8	96,82	96,98	79,68	84,9	69,24	55,38	885,24
	BOLVADİN ÖZEL İDARE	0	0	0	6,92	0	2,66	0	0	8,86	0	0	1,7	20,14
Çay	ÇAY BELEDİYESİ	296,72	249,58	318,6	332,28	343,52	365,02	405,18	407,36	351,68	363,54	303,9	302,62	4.040,00
	PAZARAĞAÇ BELEDİYESİ	0	0	5,26	1,84	4,1	6,24	8,42	5,24	7,7	9,64	5,4	0	53,84
	KARACAÖREN BELEDİYESİ	7,82	12,62	10,36	11,4	10,66	12,18	8,12	6,04	7,42	4,74	14,12	7,84	113,32
	SULTANDAĞI BELEDİYESİ	40,68	35,4	47,9	119,22	137,46	118,52	134,36	58,04	74,32	96,08	61,36	101	1.024,34
	DEREÇİNE BELEDİYESİ	58,04	58,72	66,38	60,42	64,34	63,18	77,32	63,84	84,22	67,22	55,34	65,14	784,16
	ÇAY KÖYLERE HİZ. BİR.	72,74	90,6	102,2	98,92	115,46	119,52	127,86	118,56	122	111,22	108,24	83,14	1.270,46
	SULTANDAĞI KÖYLERE HİZ. BİR.	21,48	19,46	25,42	33,48	40,42	70,28	67,92	69,78	55,78	40,22	29,58	27	500,82
	ÇAY İL ÖZEL İDARE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00
	SULTANDAĞI İL ÖZEL İDARE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00
	AFYON İL ÖZEL İDARE	0	0	0	0	1,48	0	0	0	0	0	0	0	1,48
	YEŞİLÇİFTLİK BELEDİYESİ	83,56	70,14	76,1	31,14	7,82	14,4	10,52	4,6	12,38	41,82	68,16	55	475,64
SİNA NPAŞ	SİNANPAŞA BELEDİYESİ	105,92	93,38	99,98	101,6	107,38	97,48	124,22	107,32	98,28	101,02	101,84	92,52	1.230,94

AFYONKARAHİSAR 2018 ÇEVRE DURUM RAPORU

	AHMETPAŞA BELEDİYESİ	38,62	75,1	58,26	65,22	54,22	74,7	77,46	59,4	59,66	64,62	74,2	54,16	755,62
	DÜZAĞAÇ BELEDİYESİ	62,56	51,18	54,44	54,52	49,18	53,9	63,72	69,65	48,36	52,08	55,04	53,82	668,45
	KÜÇÜKHÜYÜK BELEDİYESİ	63,42	47,58	48,04	48,94	42,64	44,86	56,06	46,1	43,62	49,26	48,7	52,4	591,62
	TINAZTEPE BELEDİYESİ	119,54	96,34	95,4	96,62	82,48	93,82	98,24	87,02	89,56	96,34	100,46	91,62	1.147,44
	KIRKA BELEDİYESİ	0	0	7,38	16,7	13,42	14,44	20,8	13,46	20,14	29,6	21,08	11,36	168,38
	AKÖREN BELEDİYESİ	72,8	69,66	73,04	90,14	88,34	87,62	91,92	130,59	100,18	90,36	71,86	54,48	1.020,99
	KILIÇARSLAN BELEDİYESİ	111,74	90,68	87,46	83,26	89,58	75,46	76,92	71,16	70,3	77,26	101,96	86,2	1.021,98
	TAŞOLUK BELEDİYESİ	57,74	33,56	57,84	56,82	55,18	41,44	62,88	41,48	47,46	21,44	30,02	50,84	556,70
	SERBAN BELEDİYESİ	10,52	36,18	43,62	40,86	47,7	38,96	11,5	32,26	39,7	35,96	34,31	34,22	405,79
	KÖYLERE HİZM.BİR.	126,66	126,92	123,02	122,56	162,92	171,42	192,82	255,54	180,43	126,64	158,18	107,2	1.854,31
	İL ÖZEL İDARE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00
SANDIKLI	SANDIKLI BELEDİYESİ	1240,16	1130,58	1278,62	1208,56	1143,78	1191,19	1360,8	1642,78	1277,31	1238,84	1166,35	1136,58	15.015,55
	HOCALAR BELEDİYESİ	0	0	0	19,36	29,42	128,48	84,98	29,24	42,42	44,02	7,32	0	385,24
	AKHARIM BELEDİYESİ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00
	SANDIKLI KÖYLERE HİZM.BİR.	243,08	215,38	274,58	222,4	261,38	252,14	266,2	298,86	226,24	253,28	391,02	374,86	3.279,42
	SANDIKLI İL ÖZEL İDARE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00
	DİNAR İL ÖZEL İDARE	4,62	0	2,9	9	2,74	0	0,76	4	0	0	0	0	24,02
	BAŞMAKÇI KÖYLERE HİZ.BİR.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00
	DAZKIRI KÖYLERE HİZ.BİR.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00
	EVÇİLER KÖYLERE HİZ.BİR.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00
	DİNAR KÖYLERE HİZ.BİR.	34,46	28,38	35,36	0	17,92	9,2	13,12	3,46	0	0	0	0	141,90

AFYONKARAHİSAR 2018 ÇEVRE DURUM RAPORU

ŞUHUT	ŞUHUT BELEDİYESİ	478,58	434,86	463,16	509,62	507,26	525,92	559,68	591,55	492,48	489,8	456,18	415,24	5.924,33
	KARAADİLLİ BELEDİYESİ	0	6,08	2,96	6,06	5,02	6,4	5,04	7,96	4,08	4,86	4,24	1,02	53,72
	KÖYLERE HİZM.BİR.	225,9	213,28	206,08	245,96	256,48	279,46	295,85	360,92	258,67	296,32	244,46	180,6	3.063,98
	İL ÖZEL İDARE	16,38	0	0	0	14,82	0	0	0	0	0	0	0	31,20
	DİNAR KÖY. HİZ. BİR.	0	0	0	19,16	14,86	0	0	0	0	0	0	0	34,02
EMİRDAĞ	EMİRDAĞ BELEDİYESİ	743,94	653,48	719,52	681,82	711,74	750,74	929,5	1005,78	714,13	693,46	742,82	760,48	9.107,41
	BAYAT BELEDİYESİ	113,02	99,7	64,86	90,36	123,38	123,74	134,56	126,34	117,1	117,02	111,64	88,62	1.310,34
	GÖMÜ BELEDİYESİ	43,62	36,5	41,22	44,34	47,58	46,08	51,28	64,96	42	44,7	42,68	43,34	548,30
	DAVULGA BELEDİYESİ	0	0	0	0	0	3,24	7,84	6,3	2,64	0	0	0	20,02
	EMİRDAĞ KÖYLERE HİZM.BİR.	73,02	66,18	75,84	86,18	114,7	135,78	204	228,06	143,38	109,94	82,06	56,8	1.375,94
	BAYAT KÖYLERE HİZM.BİR.	43,26	47,7	45,2	47,5	45,24	43,9	48,12	48,18	37,9	46,1	50,2	38,24	541,54
	İL ÖZEL İDARE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00
İHSANİYE	İHSANİYE BELEDİYESİ	130,86	109,96	125,76	134,7	118	125,12	123,48	143,74	104,9	126,2	141,78	125,46	1.509,96
	YAYLABAĞI BELEDİYESİ	175,84	142,64	152	136,78	126,28	132,08	146,34	187,46	218,46	157,92	132,82	138,58	1.847,20
	DÖĞER BELEDİYESİ	123,14	113,4	147,42	77,68	50,54	63,78	52,7	59,64	91,88	87,76	88,18	68,54	1.024,66
	GAZLIGÖL BELEDİYESİ	70,14	52,06	62,84	66,88	68,42	83,76	112,74	98,58	103,78	94,3	77,9	67,16	958,56
	KAYIHAN BELEDİYESİ	19,54	1,1	1,14	3,18	0	0	0	0	0	0	0	0	24,96
	KÖYLERE HİZ.BİR.	197,36	169,4	178,3	168,14	172,88	185,91	179,7	217,68	154,32	175,64	179,04	153,2	2.131,57
	İL ÖZEL İDARE	75,32	60,66	62,3	58,32	47,94	37,02	57,38	64,8	45,88	58,14	63,72	69,46	700,94
	AFYON İL ÖZEL İDARE	0	0	0	0	0	23,62	0	0	0	0	0	0	23,62
	TOPLAM	13.946,45	12.687,59	14.071,28	13.813,98	14.361,88	14.781,10	15.795,07	16.463,98	14.362,66	14.427,94	14.230,48	13.807,23	172.749,64

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

Afyonkarahisar ilinde “Hafriyat Toprağı İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği” kapsamında yeterli bilgi edinilememiştir.

C.3. Sıfır Atık Yönetimi

Kaynakların daha etkin ve verimli kullanılması, atık oluşumunun kaçınılmaz olduğu durumda ise ilk olarak atık miktarının azaltılması, atıkların kaynağında ayrı toplanarak değerlendirilebilir olan atıkların geri kazanım tesislerine gönderilerek hammadde ya da enerji elde etmek suretiyle ekonomiye katma değer sağlanması, geri kazanılamayan atıkların ise çevre ve insan sağlığına zarar vermeden uygun şekilde bertarafının sağlanması hedeflenerek 2017 yılı itibariyle Sıfır Atık Projesi'nin temelleri atılmıştır. Hedeflenen ilkeler doğrultusunda yapılacak faaliyetlere ilişkin bir yol haritası belirlenmiş ve planlamalar bu yol haritası doğrultusunda gerçekleştirilmiştir.

Mevcut durumun tespiti ve planlamaya müteakip atık yönetiminde ihtiyaç duyulan kumbaralar, poşetler, biriktirme ve taşıma ekipmanları, konteynerler, eğitim materyalleri, takip çizelgeleri gibi ekipmanlar belirlenmiştir. Bununla birlikte, atıkların geri kazanım/bertaraf tesislerine gönderilmeden önce geçici olarak bekletileceği geçici depolama alanı için yer seçimi ve ekipman ihtiyaçları belirlenmiş ve bu alanın mevzuata uygun olacak şekilde teşkil edilmesine yönelik çalışmalara başlanmıştır.

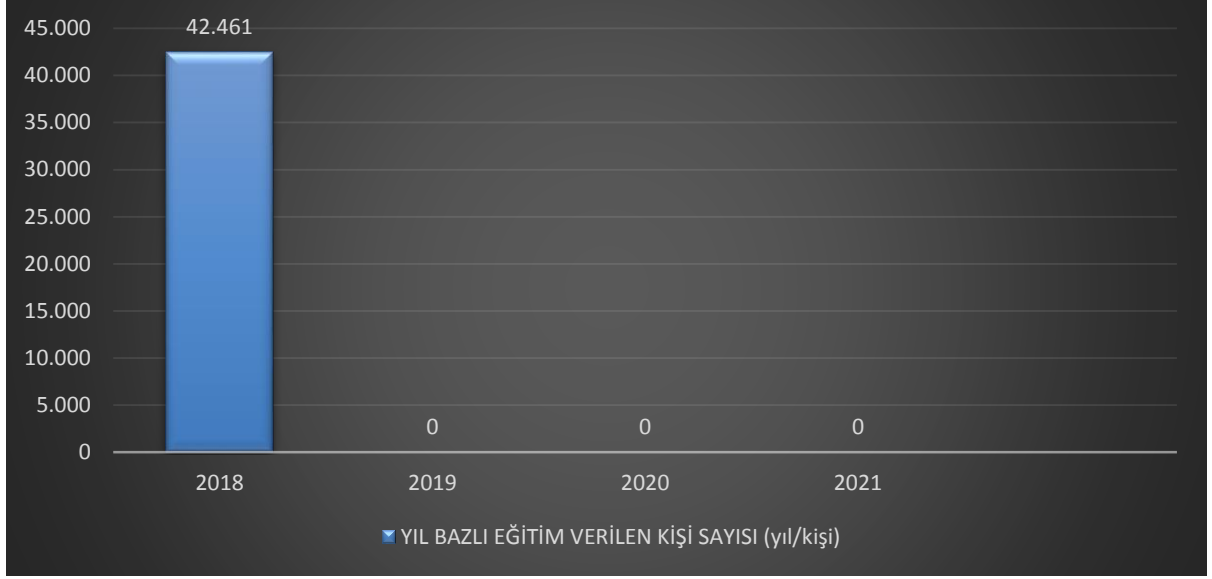
İhtiyaçların belirlenmesinin ardından ekipmanların temin sürecine başlanılmış olup gerekli temin sağlanana kadar eğitim/bilgilendirme çalışmaları yürütülmüştür. Bu amaçla sırasıyla birimlerde belirlenen odak noktalarına, temizlik görevlilerine, geçici depolama alanı sorumlularına, bakım-onarım görevlilerine eğitim ve bilgilendirme faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. Ekipmanların temin edilip belirlenen alanlara yerleştirilmesinin akabinde Müdürlüğümüz Binası'nda çalışan tüm personele eğitim verilmiştir.

Bununla birlikte, Sıfır Atık Projesi kapsamında İlimiz kamu kurumları, belediyeler ve alışveriş merkezleri ile Bakanlığımız tarafından yetkilendirilmiş kuruluşlara Müdürlüğümüzce bilgilendirme toplantıları düzenlenmiştir.

C.3.1. Eğitimler

Çizelge C.33 – 2018 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimler
(ÇŞİM, 2019)

Hedef Kitle	Düzenlenen Eğitim Sayısı	Eğitim Verilen Kişi Sayısı
Kurum Temsilcileri	19	1.074
Öğrenci	385	41.387

Grafik C.10 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı (ÇŞİM, 2019)

C.3.2. Atık Getirme Merkezleri

Çizelge C.34 – 2018 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri (ÇŞİM 2019)

Atık Getirme Merkezi (AGM)	Belediye/AVM/OSB/ Üniversite/ Site/havaalanı	İlçesi	Toplanan Atık Türü Sayısı	Toplanan Atık Grupları
1. Sınıf AGM	.... Belediye	-	-	-
2. Sınıf AGM	3- AVM	Merkez	6	6
3. Sınıf AGM	....OSB, Üniversite, Site, havaalanı	56 adet	6	6
Mobil Atık Getirme Merkezi	.....Belediye	-	-	-

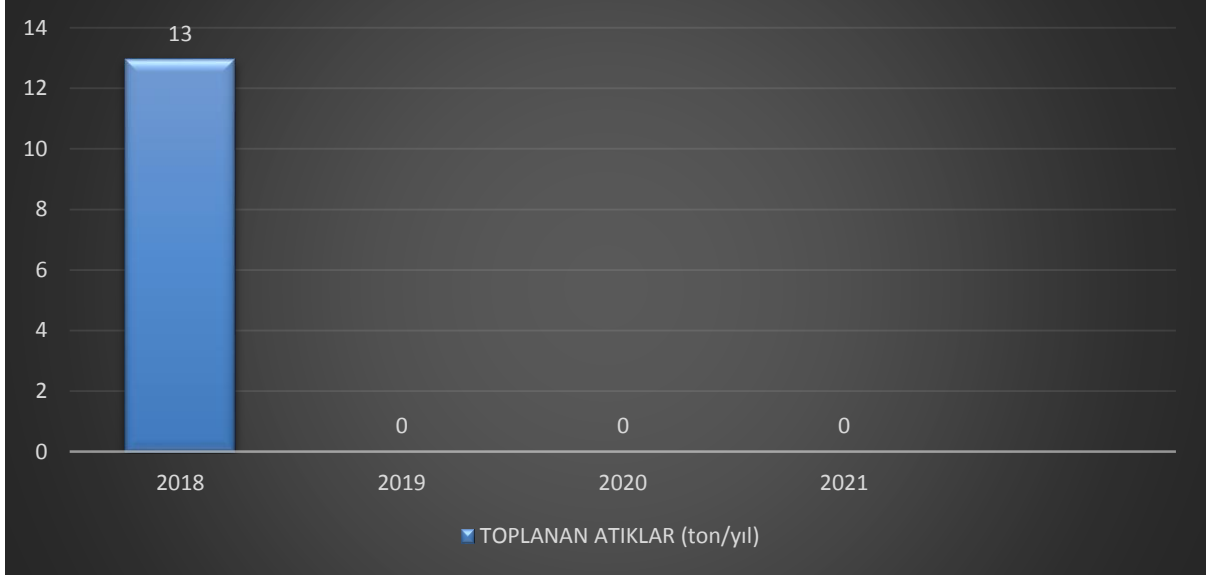
C.3.3. Atık Miktarları

Çizelge C.35 – 2018 yılında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı (ÇŞİM 2019)

	İlçe	Toplanan Atık Miktarı (Kg)
Kağıt, karton (15 01 01, 15 01 05, 20 01 01)	Tüm İlçeler	2283,20
Plastik (15 01 02, 15 01 05, 17 02 03, 20 01 39)	Tüm İlçeler	2943,07
Metal (15 01 04, 17 04 07, 20 01 40)	Tüm İlçeler	427,96
Cam (15 01 07, 17 02 02, 20 01 02)	Tüm İlçeler	780,15
Ahşap (15 01 03, 17 02 01, 20 01 38)	-	-
Tekstil (15 01 09, 20 01 10, 20 01 11)	-	-
Pil(16 06 01*)	Tüm İlçeler	5900
Akü (16 06 02*, 16 06 03*, 16 06 04, 16 06 05, 20 01 33*, 20 01 34)	-	-
Toner-Kartuş (08 03 17*, 20 01 27*)	-	-
Aydınlatma (20 01 21*)	-	-
Elektrikli ve Elektronik Eşyalar (20 01 23*, 20 01 35*, 20 01 36, 16 02 13*, 16 02 14*, 09 01 10, 09 01 11, 09 01 12)	-	-

AFYONKARAHİSAR 2018 ÇEVRE DURUM RAPORU

İlaçlar (20 01 31*, 18 01 08*, 18 02 07*, 20 01 32)	-	-
Bitkisel atık yağ (20 01 25, 20 01 26*)	-	-
Hacimli atıklar (20 03 07)	-	-
Araç bakım/onarım(16 01 03, 16 01 07*)	-	-
Tehlikeli atık (20 01 13*, 20 01 14*, 20 01 15*, 20 01 17*, 20 01 19*, 20 01 27*, 20 01 29*, 20 01 37*)	-	-
Organik atık	-	-
Karışık (plastik, kağıt, cam, metal)	Tüm İlçeler	624,44
TOPLAM		

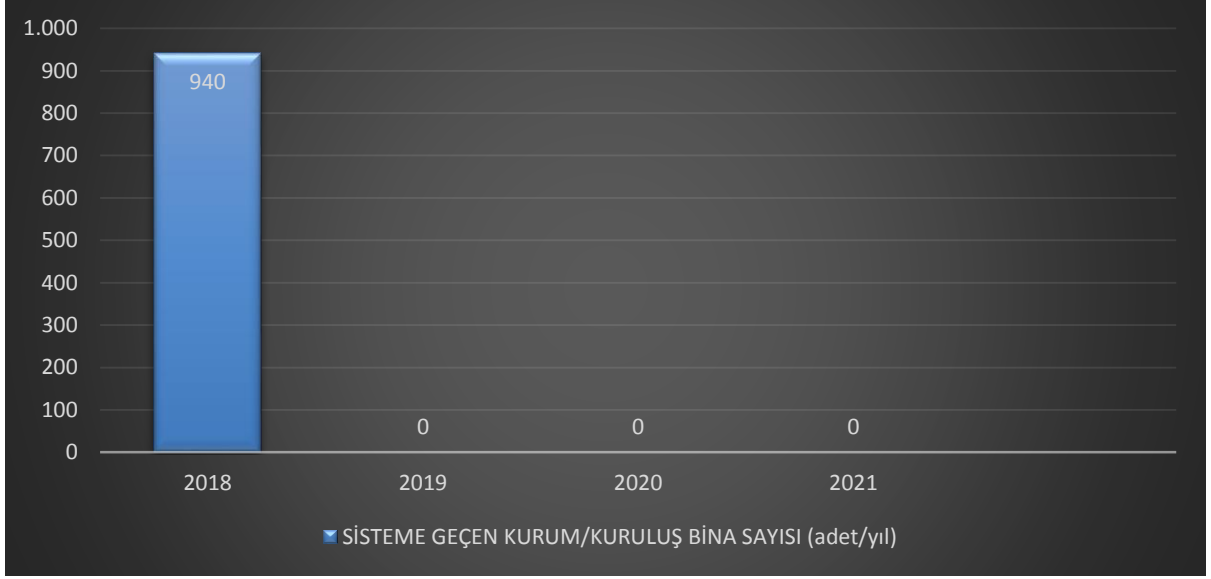

Grafik C. 11 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında toplanan atık miktarı (ton) (ÇŞİM, 2019)

C.3.4. Sisteme Geçen Kuruluş Sayısı

Çizelge C.36– 2018 yılı itibariyle sıfır atık sistemini uygulayan kurum/kuruluş sayısı (ÇŞİM 2019)

Hedef Kitle	Toplam Kurum Sayı	Sisteme Geçen Kurum	%
Belediye Genel	69	40	57,97
Belediye Hizmet Binası	59	30	50,85
Okul	1110	691	62,25
Kurum/kuruluş	168	145	86,31
AVM	3	1	33,33
Otel	25	12	48,00
Hastane	24	21	87,50
Sanayi	-	-	
Diğer	-	-	

Grafik C.12 – Yıllar itibariyle sıfır atık sistemine geçen kurum/kuruluş binası sayısı (ÇŞİM 2019)

C.3.5. Ekipman

Çizelge C.37 – 2018 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamındaki ekipmanlar (ÇŞİM 2019)

Kurumlardaki Kumbara Sayısı	Kurumlardaki Konteyner Sayısı	Belediye Genelindeki Konteyner Sayısı
3.970	987	996

C.3.6. Kompost

İlimizde kompost üretimi yapan tesis bulunmamaktadır.

Çizelge C.38 – 2018 yılı itibariyle sıfır atık yönetimi kapsamında kompost üretimi bilgileri (ÇŞİM 2019)

	Kompost Tesisi Sayısı	Toplam Kapasitesi	Yıllık Üretilen Kompost Miktarı (kg)
Belediye Geneli	-		
Kurum/Kuruluşlar	-		

C.4. Ambalaj Atıkları

Afyonkarahisar ilinde “Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği” kapsamında 2009 yılından beri ambalaj atıkları toplanmaktadır. İlimizde Ambalaj Atıkları Yönetim Planı bulunmakta olup plan doğrultusunda Afyonkarahisar İli Çevre hizmetleri Birliği üyesi (52 üye belediye) belediyeler kapsamında 2 adet lisanslı Toplama Ayırma Tesisi ile toplama faaliyeti yürütülmektedir. 2015 yılında üye Kasaba Belediyelerinde de ambalaj atıkları toplanmaya başlanmıştır. 2018 yılından iki lisanslı firma tarafından toplanan ambalaj atık miktarları aşağıda verilmiştir.

Çizelge C.39– Afyonkarahisar ilinde 2018 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları (AFÇEBİR, 2019)

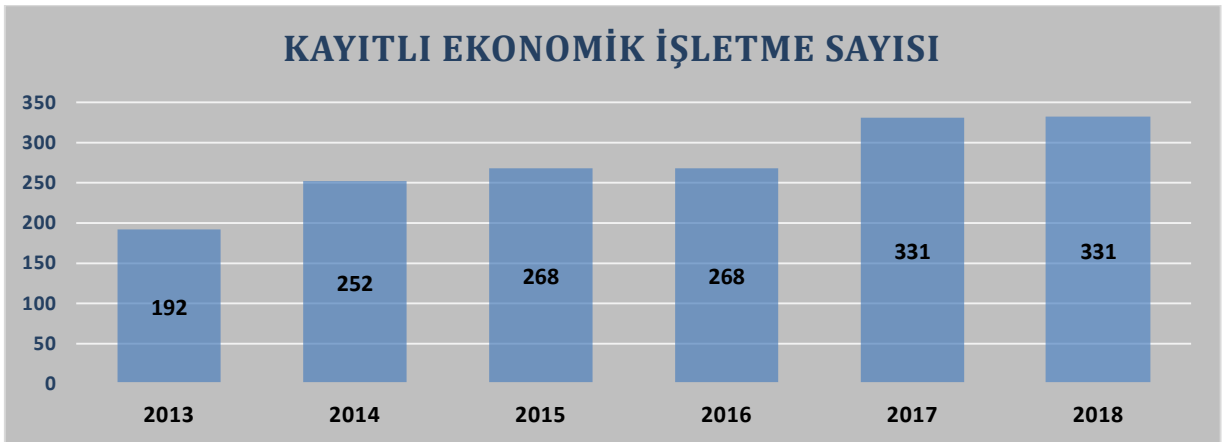
KAYNAĞINDA AYRI TOPLANAN VE GERİ KAZANIMI YAPILAN AMBALAJ ATIK MİKTARI	
Atık Türü	Toplam Atık Miktarı (ton)
Kağıt Karton	2.283,204
Polietilen (PE)	1.713,86
Polipropilen (PP)	694,15
Polistiren (PS)	227,20
Polietilen terftalat (PET)	307,86
Metal	427,96
Cam	780,15
Stok Karışık Ambalaj Atığı	624,44
TOPLAM	7.058,82

Çizelge C.40- Dinar Ve Çevresi Sürdürülebilir Çevre Hizmetleri Belediyeler Birliği 2018 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları

(DÇSÇH, 2019)

Ambalaj Cinsi	Toplanan Ambalaj Atığı Miktarı	Geri Kazanılan Ambalaj Atığı Miktarı
Plastik		46.08 ton
Metal		13,04 ton
Kompozit		12,5 ton
Kağıt Karton		230.40 ton
Cam		76.8 ton
Ahşap		
Karışık		5,18 ton
Toplam		384

Afyonkarahisar ilinde 2018 Yılında Kayıtlı 331 Ekonomik İşletme mevcuttur. Bu işletmelerden 50 işletme Tedarikçi, 255 işletme Piyasaya Süren, 14 işletme ise Ambalaj Üreticisi, 7 İşletme Toplama Ayırma Tesisi, 5 İşletme Geri Kazanım Tesisi konumundadır.

Grafik C. 13 – Yıl bazında Afyonkarahisar ilinde kayıtlı ekonomik işletme sayısı (ÇŞİM, 2019)

Çizelge C.41 - 2018 yılında Afyonkarahisar ilinde kayıtlı ekonomik işletme sayısı
(ÇŞİM, 2019)

Piyasaya Süren İşletme Sayısı (Satış Noktaları Hariç)	255
Piyasaya Süren İşletme Sayısı (Sadece Satış Noktaları)	50
Ambalaj Üreticisi Sayısı	14
Tedarikçi Sayısı	55

Çizelge C.42 - 2018 yılında Afyonkarahisar ilinde kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı

(ÇŞİM, 2019)

Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisleri (TAT) Sayısı Toplam	1. Tip TAT Sayısı	2. Tip TAT Sayısı	3. Tip TAT Sayısı

Çizelge C.43 - 2018 yılında Afyonkarahisar ilinde ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı
(ÇŞİM, 2019)

Ambalaj Atığı Geri Kazanım Tesisleri (GKT) Sayısı Toplam	Plastik Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kağıt- Karton Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Cam Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Metal Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Ahşap Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kompozit Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Tekstil Ambalaj Atığı GKT Sayısı
1							

Çizelge C.44 – 2018 yılında Dinar Ve Çevresi Sürdürülebilir Çevre Hizmetleri Belediyeler Birliği Belediyelerinin Ambalaj Atık Yönetim Planı durumu

(Entegre Çevre Bilgi Sistemi, 2019)

Bilgiler entegre çevre bilgi sistemine girişi yapılmış olup onay durumu: “Paydaşlar onay bekliyor durumundadır.”

Belediye Adı	Nüfusu	AAYP Durumu (Var-Yok)	AAYP Onay Tarihi	AAYP'ye Dahil Olan TAT Firmaları	AAYP'ye Dahil Olan Yetkilendirilmiş Kuruluşlar
Dinar	24.979				
Haydarlı	2.065				
Kızılören	1.514				
Başmakçı	5.335				
Evciler	3.593				
Tatarlı	3.035				
Dazkırı	5.165				
Toplam	45.686				

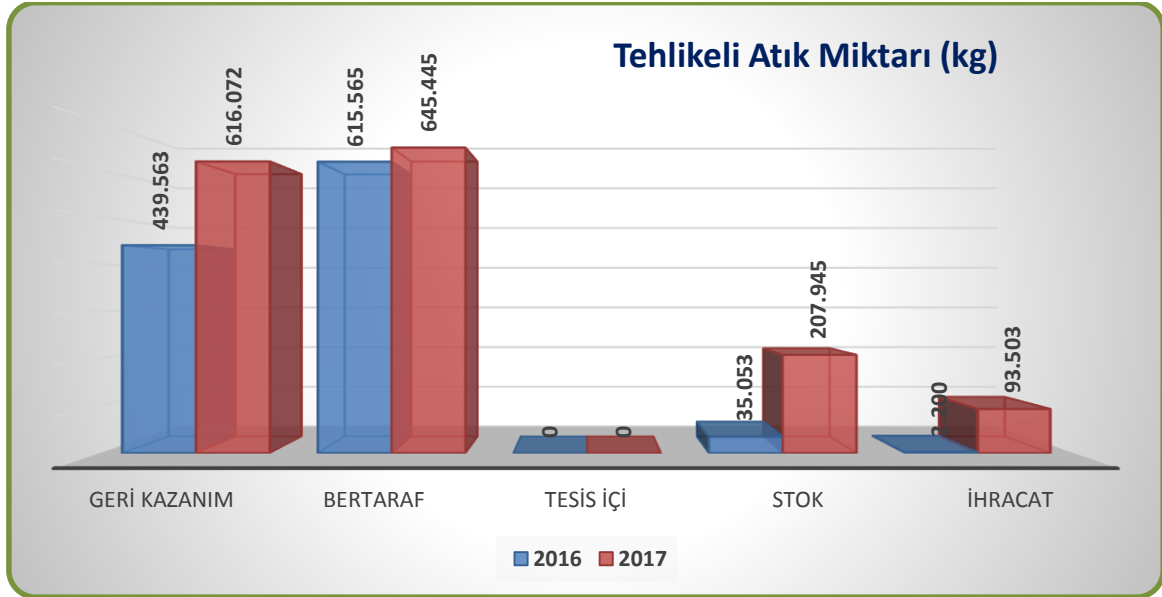

Çizelge C.45 - 2018 yılında Afyonkarahisar ilinde Atık Getirme Merkezleri ile ilgili durum (ÇŞİM 2019)

Atık Getirme Merkezi (AGM)	Sahibi	Kurucu Türü (Belediye-AVM-OSB-Havalimanı-Satış Noktası vd.)	Adresi	İzin/Onay tarihi	Atık Grupları
1. Sınıf AGM	----				
2. Sınıf AGM	----				
3. Sınıf AGM	----				

C.5. Tehlikeli Atıklar

Afyonkarahisar ilinde 2017 yılında Atık Yönetim Uygulamasına bildirilen tehlikeli atığın 616.072 kg'ı geri kazanıma, 645.445 kg'ı bertaraf edilmiş, 207.945 kg'ı stokta bulunmakta, 93.503 kg'ı da ihraç edilmiştir.

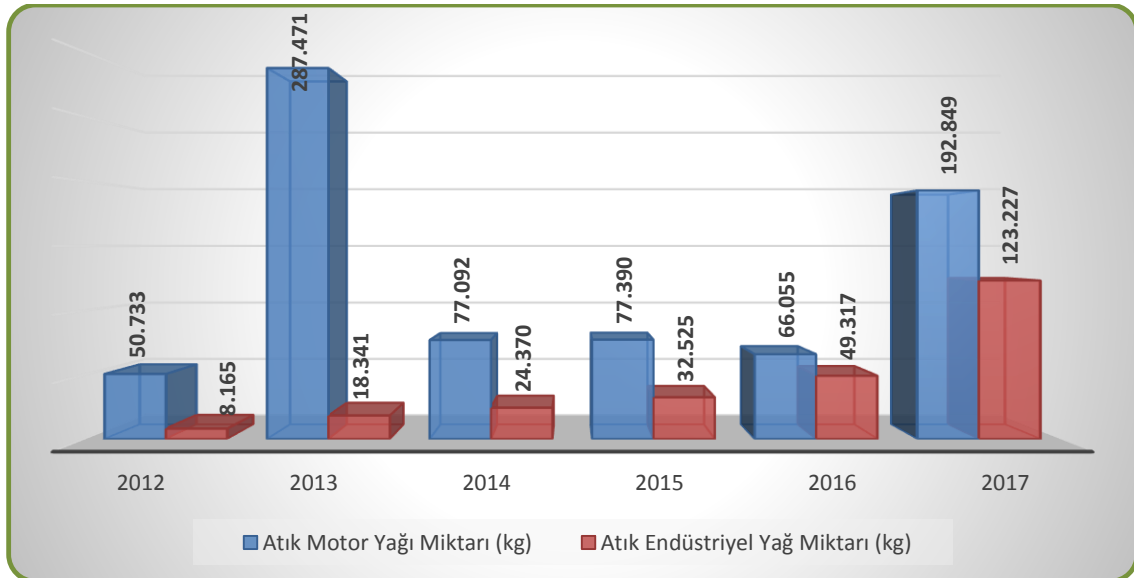
Grafik C. 14 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi (ÇŞİM, 2019)

Atık Yönetim Uygulamasında 2018 yılı atık istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2017'yi içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistiki veriye ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler - Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

Çizelge C.46 - Afyonkarahisar ilinde 2017 yılında atık işleme ve miktarı
(Atık Yönetimi Uygulaması, 2019)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ KODU (R/D)	ATIK İŞLEME YÖNTEMİ ADI	MİKTAR (kg)
R1	Enerji üretimi amacıyla başlıca yakıt olarak veya başka şekillerde kullanma	73.673
R2	Solvent (çözücü) ıslahı/yeniden üretimi	95.730
R4	Metallerin ve metal bileşiklerinin ıslahı/geri dönüşümü	8.432
R5	Diğer anorganik maddelerin ıslahı/geri dönüşümü	5.280
R9	Kullanılmış yağların yeniden rafine edilmesi veya diğer tekrar kullanımları	209.791
R12	Atıkların R1 ile R11 arasındaki işlemlerden herhangi birine tabi tutulmak üzere değişimi	172.397
R13	R1 ile R12 arasında belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutuluncaya kadar atıkların stoklanması (atığın üretildiği alan içinde geçici depolama, toplama hariç)	R13
D5	Özel mühendislik gerektiren toprağın altında veya üstünde düzenli depolama (çevreden ve her biri ayrı olarak izole edilmiş ve örtülmüş hücresel depolama ve benzeri)	64
D9	D1 ile D12 arasında verilen işlemlerden herhangi biri ile bertaraf edilen nihai bileşiklere veya karışımlara uygulanan ve bu ekin başka bir yerinde ifade edilmeyen fiziksel-kimyasal işlemler (örn: buharlaştırma, kurutma, kalsinasyon ve benzeri)	620.198
D10	Yakma (karada)	25.159
D15	D1 ile D14 arasında belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutuluncaya kadar atığın üretildiği alan içinde geçici depolama (ara depolama tesisleri ve toplama işlemi hariç)	24

C.6. Atık Madeni Yağlar

Grafik C.15 – Yıllar itibariyle Afyonkarahisar ilinde atık madeni yağ toplama miktarları*
(Atık Yönetim Uygulaması, 2019)

* Atık Yönetim Uygulamasında beyan edilen atık miktarı stok ve tesis içi hariç olarak değerlendirilecektir.

Atık motor yağı kodları : 13 02 04*, 13 02 05*, 13 02 06*, 13 02 07*, 13 02 08*
 Atık endüstriyel yağ kodları : 12 01 06*, 12 01 07*, 12 01 10*, 12 01 12*, 13 01 01*, 13 01 04*, 13 01 05*, 13 01 09*, 13 01 10*, 13 01 11*, 13 01 12*, 13 01 13*, 13 03 01*, 13 03 06*, 13 03 07*, 13 03 08*, 13 03 09*, 13 03 10*, 13 05 06*, 19 02 07*

Çizelge C.47 – Afyonkarahisar ilinde 2017 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları

(Atık Yönetimi Uygulaması, 2019)

Geri Kazanım (kg)	Bertaraf (kg)	İhracat (kg)	Stok (kg)	Atık Minimizasyonu (Tesis içi) (kg)
222.573	0	93.503	10.319	0

*Ek yakıt olarak kullanım dahildir.

Atık Yönetimi Uygulamasında 2018 yılı atık istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2017'yi içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistikleri veriye ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler - Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

C.7. Atık Pil ve Akümülatörler

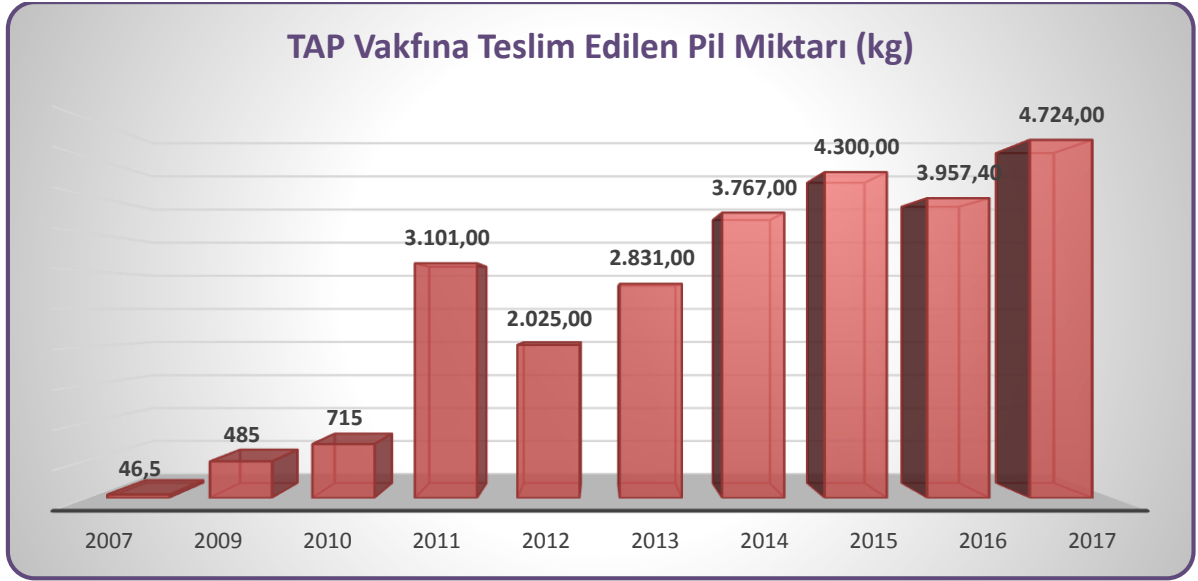
2018 yılında düzenlenen Atık Pil Toplama Kampanyasına 96 okul katılmış ve dereceye giren ilk 15 okula ihtiyaçları doğrultusunda ödülleri verilmiştir. Kampanya kapsamında **5.850,75 kg** atık pil toplanarak, TAP Vakfı'na geri kazanımının veya bertarafının yapılması için teslim edilmiştir.

Çizelge C.48 - 2007-2017 yılları arasında toplanan atık pil miktarı

YILLAR	TAP VAKFINA TESLİM EDİLEN ATIK PİL MİKTARI (KG)
2007	46,50
2009	485,00
2010	715,00
2011	3.101,00
2012	2.025,00
2013	2.831,00
2014	3.767,00
2015	4.300,00
2016	3.957,40
2017	4.724,00
Genel Toplam	25.951,90 kg

Atık Yönetimi Uygulamasında 2018 yılı atık istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2017'yi

içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistiki veriye ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler - Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

Grafik C.16 - TAP vakfına teslim edilen atık pil miktarı (kg)

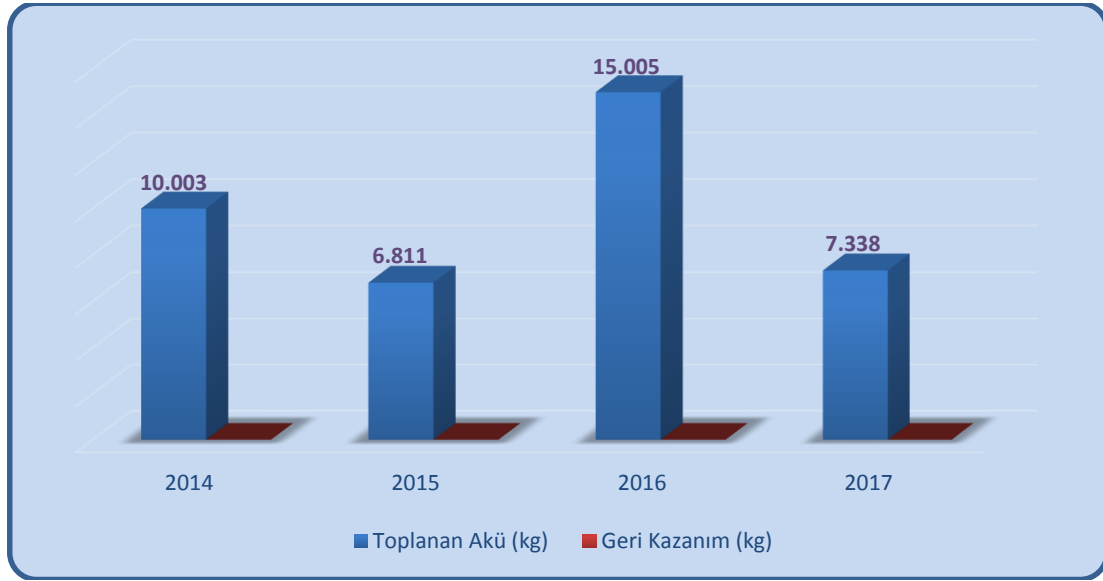
Çizelge C.49 – 2018 Yılı Atık Pil Toplama Kampanyasında Derece Alan Okullar ve Verilen Ödüller

SIRA NO	OKUL ADI	ATIK PİL MİKTARI (KG)	ÖDÜL
1	SELÇUKLU İLKOKULU	1020	FOTOKOPI MAKİNESİ
2	HOCA AHMET YESEVİ İLKOKULU	365	FOTOKOPI MAKİNESİ
3	ABDURRAHİM MISRİ ORTAOKULU	305	FOTOKOPI MAKİNESİ
4	ÇAY KURTULUŞ İLKOKULU	278	FOTOKOPI MAKİNESİ
5	ORUÇOĞLU İLKOKULU	270	FOTOKOPI MAKİNESİ
6	A.KARAHİSAR ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ	267	FOTOKOPI MAKİNESİ
7	SANDIKLI HATİCE TURAN ANAOKULU	257	DİZÜSTÜ BİLGİSAYAR
8	MAREŞAL FEVZİ ÇAKMAK İLKÖĞRETİM KURUMU	237	FOTOKOPI MAKİNESİ
9	KARŞIYAKA İLKOKULU	235	FOTOKOPI MAKİNESİ
10	EKREM YAVUZ ORTAOKULU	230	FOTOKOPI MAKİNESİ
11	TOKİ FATMA ALİYE HANIM ANAOKULU	215	DİZÜSTÜ BİLGİSAYAR
12	SÜLÜN BALI MUBAHAT AÇIKGÖZOĞLU İLKOKULU	180,5	DİZÜSTÜ BİLGİSAYAR
13	SANDIKLI MİRALAY REŞAT BEY İLKOKULU	126	DİZÜSTÜ BİLGİSAYAR
14	BOLVADİN ALKASAN İLKÖĞRETİM KURUMU	96,5	MASA TENİSİ
15	BOLVADİN AHMET EMET İMAM HATİP ORTAOKULU	88	SPOR SETİ

Çizelge C.50 – Afyonkarahisar ilinde 2017 yılında toplanan akümülatörlerle ilgili veriler
(Atık Yönetim Uygulaması, 2019)

ATIK AKÜMÜLATÖRLER						
Atık Akümülatör Geçici Depolama İzni Verilen		Toplanan Atık Akümülatör Miktarı (ton)	İldeki Atık Akümülatör Geri Kazanım Tesisleri		Geri kazanım Tesislerinde İşlenen Atık Akümülatör Miktarı	
Depo Sayısı	Kapasitesi (ton)		Sayı	Kapasite (ton/yıl)	Miktarı (ton)	%
		7,338				

16 06 01*: Kurşunlu Akümülatörler için kullanılan atık kodu

Grafik C.17 – Afyonkarahisar ilinde yıllar itibariyle atık akü toplama ve geri kazanım miktarı (ton)

(Atık Yönetim Uygulaması, 2019)

Çizelge C.51 – Afyonkarahisar ilinde yıllar itibariyle toplanan atık akü miktarı (kg)
(Atık Yönetimi Uygulaması, 2019)

2014	2015	2016	2017
10.003	6.811	15.005	7.338

Kurşunlu Akümülatörler için kullanılan atık kodu 16 06 01*

Çizelge C.52 – Afyonkarahisar ilinde yıllar itibariyle toplanan atık pil miktarı (Kg)
(Atık Yönetimi Uygulaması, 2019)

2014	2015	2016	2017
150	27	120	51

Atık piller için kullanılan atık kodları: 16 06 02*, 16 06 03*, 16 06 04, 16 06 05

Çizelge C. 53 - (Dinar ve Çevresi Sürdürülebilir Çevre Hizmetleri Belediyeler Birliği) Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Pil Miktarı (Kg)

(Atık Yönetimi Uygulaması, 2019)

2014	2015	2016	2017
350	303	102	209

Atık piller için kullanılan atık kodları: 16 06 02*, 16 06 03*, 16 06 04, 16 06 05

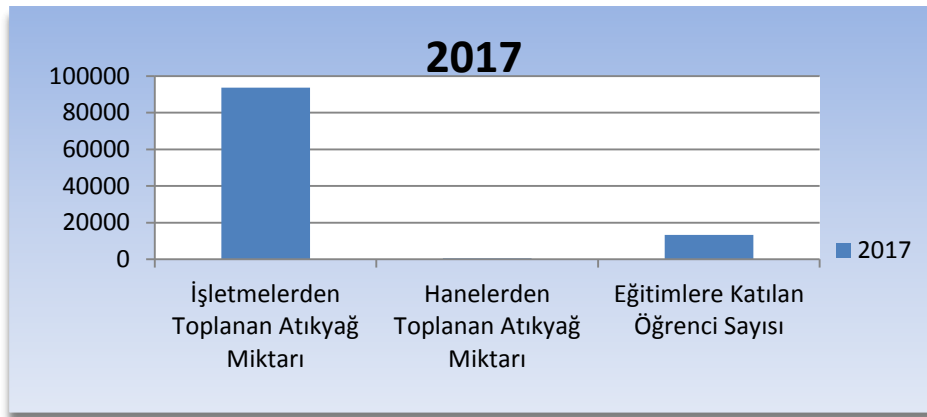
C.8. Bitkisel Atık Yağlar

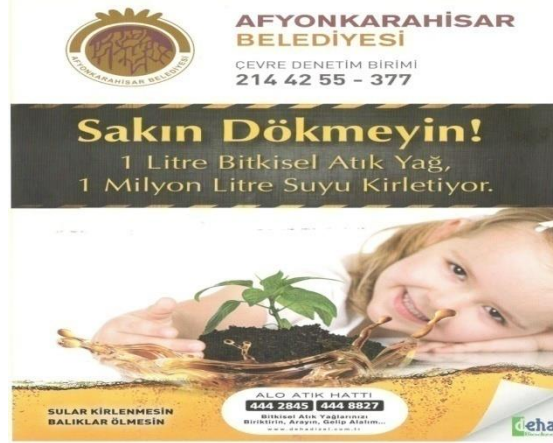
(2018 yılı verileri elde edilememiştir.)

29378 sayılı ve 6.6.2015 tarihli Resmi gazete de yayımlanan Bitkisel Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği kapsamında uygulamalar yapılmaktadır. Bitkisel atık yağ üreten işletmelere (otel, dinlenme tesisi, lokanta, yemek üretim tesisi vs.) Çevre ve Orman Bakanlığında lisanslı firmalarla sözleşme yaptırılmaktadır. Bitkisel atık yağların işletme ve hanelerden toplanması için Belediyemiz 72 sayılı ve 10.02.2016 tarihli Encümen Kararı ile 26.02.2016 tarihinde Deha Bitkisel Atık Yağ Toplama Geri Kazanım Biodizel Ürt. San. Ve Tic. A.Ş. ile protokol imzalanmıştır. Bu protokole göre; Çevre Denetim Birimimiz koordinasyonunda 2 yıl süreyle atık yağlar protokol imzalayan firma tarafından toplanacaktır. Yetkili firma işletmelerden ve hanelerden topladığı atık yağları geri dönüşüm lisansı aracılığı ile biodizele dönüştürmektedir. Böylece atık yağlarla doğaya zarar verilmemekte ve ekonomiye katkıda bulunmaktadır. 2017 yılında hanelerden **572 kg** ve işletmelerden **93622 kg** atık yağ toplanmıştır.

Afyonkarahisar İl merkezinde bulunan ilk, orta ve lise düzeyindeki **174 okulda 13.277 öğrenciye** bitkisel atık yağların ayrı toplanması ve geri dönüşümü ve hava kirliliği konularını içeren eğitim seminerleri düzenlendi. Yapılan eğitimlerde öğrencilere bilgilendirme broşürleri dağıtılarak çevre bilincinin erken yaşlarda oluşması ve öğrenciler vasıtasıyla ailelerine ulaşılması, böylece çevrenin korunması ve geri dönüşüme ilginin artırılması hedeflenmiştir.

Atıkyağ (lt)	2017
İşletmelerden Toplanan Atıkyağ Miktarı	93622
Hanelerden Toplanan Atıkyağ Miktarı	572
Eğitime Katılan Öğrenci Sayısı	13277

Çizelge C.54 – Afyonkarahisar ilinde 2017 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler (ÇŞİM, 2019)

Bitkisel Atık Yağ Ara Depolama Lisansı Verilen Tesis&		Toplanan Bitkisel Atık Yağ Miktarı (ton)&&		Lisans Alan Geri Kazanım Tesisi	
		Kullanılmış Kızartmalık Yağ (20 01 26*)	Kullanım Ömrü Dolmuş Yağlar (20 01 25)	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)
Sayısı	Kapasitesi (ton)				
0	200	941,94	10,21	0	0

& Bitkisel atık yağlar için 6.6.2015 tarihinden önce verilen Bitkisel Atık Yağ Geçici Depolama İzinleri dahil

&& Atık Yönetim Uygulamasında beyan edilen atık miktarı stok ve tesis içi hariç olarak değerlendirilecektir.

Atık Yönetimi Uygulamasında 2018 yılı atık istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2017'yi içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistiki veriye ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler - Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL)

Çizelge C.55 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler

(Afyonkarahisar ÇŞİM, 2019)

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)								
ÖTL Geçici Depolama Alanı		Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesisi		Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesisi		Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)
Sayısı	Hacmi (m ³)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
0	0	0	0	0	0	0	0	0

Çizelge C.56 – Afyonkarahisar ilinde geri kazanım tesislerine ve çimento fabrikalarına gönderilen toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)
(ÇŞİM, 2019)

	2014	2015	2016	2017	2018
Geri Kazanım Tesisi	0	0	0	0	0
Çimento Fabrikası	0	0	0	0	0

C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar (AEEE)

Avrupa Birliği'nin 2002/96/EC sayılı Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya Direktifi ile elektrikli ve elektronik eşyaların üretiminde kullanılan tehlikeli maddelerin kullanılmasını yasaklayan 2002/95/EC sayılı elektrikli ve elektronik eşyalarda bazı zararlı maddelerin kullanımının sınırlandırılmasına ilişkin direktiflerin ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması çalışmaları kapsamında "Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü Yönetmeliği" hazırlanarak 22.05.2012 tarih ve 28300 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik büyük ev eşyaları, küçük ev aletleri, bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere), oyuncaklar, eğlence ve spor aletleri, tıbbi cihazlar (implantasyon ürünleri ve hastalık bulaşıcı temaslarda bulunan ürünler hariç), izleme ve kontrol aletleri ve otomat sınıflarına dâhil olan elektrikli ve elektronik eşyalar ile elektrik ampulleri ve evsel amaçlı kullanılan aydınlatma gereçlerini kapsamaktadır.

İlimizde 1 Adet AEEE Tesisi bulunmaktadır.

Çizelge C.57 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar
(ÇŞİM, 2019)

Belediyeler Tarafından Oluşturulan AEEE Getirme Merkezleri		AEEE'lerin Toplanması Amacıyla Oluşturulan Aktarma Merkezleri		Getirme Merkezlerinde ve Aktarma Merkezlerinde Biriken AEEE Miktarı (ton)	AEEE İşleme Tesisi		İşlenen AEEE Miktarı (ton)
Sayısı	Hacmi (m ³)	Sayısı	Hacmi (m ³)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
0	0						

C.11. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar

Çizelge C.58 – Afyonkarahisar ilinde 2017 Yılı Hurdaya Ayrılan Araç Sayısı
(ÇŞİM, 2019)

Oluşturulan ÖTA Teslim Yerleri Sayısı	ÖTA Geçici Depolama Alanı Sayısı	ÖTA İşleme Tesisi Sayısı	İşlenen ÖTA Miktarı (ton)
8	-----	-----	-----

C.12. Tehlikesiz Atıklar

Çizelge C.59 – Afyonkarahisar ilinde 2017 yılı için sanayi tesislerinde oluşan tehlikesiz atıkların toplanma, taşınma ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri

(Atık Yönetim Uygulaması/Kütle Denge Raporları, 2019)

Atık Kodu**	2017						
	Atık Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım %' si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf %' si	Bertaraf Yöntemi
	86.774,7	76.454,3	88,1	-	10.320,4	11,9	0

Atık Yönetimi Uygulamasında 2018 yılı atık istatistikleri henüz değerlendirme ve inceleme süreci devam eden ham veriyi içerdiğinden, çizelge ve grafikler son veri olarak 2017'yi içermektedir. Söz konusu süreç sona erdiğinde, doğrulanmış istatistiki veriye ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında Resmi İstatistikler - Atık İstatistikleri bölümünden ulaşılabilir.

C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

İlimizde demir çelik sektörü mevcut değildir.

Çizelge C.60– Afyonkarahisar ilinde 2018 yılı için ildeki demir ve çelik üreticileri üretim kapasiteleri, cüruf ve bertaraf yöntemi

(ÇŞİM, 2019)

Tesis Adı	Kullanılan Hammadde Miktarı (ton/yıl)	Cüruf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf Yöntemi
---			

TOPLAM			

C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

İlimizde kömürle çalışan termik santral mevcut değildir.

Çizelge C.61 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılı termik santrallerde kullanılan kömür miktarı ve oluşan cüruf-uçucu kül miktarı

(ÇŞİM, 2019)

Termik Santralin Adı	Kullanılan Kömür Miktarı (ton/yıl)	Oluşan Cüruf-Uçucu Kül Miktarı (ton/yıl)

TOPLAM		

C.12.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları

İlde sanayi kuruluşları ve belediyenin sanayi/evsel/kentsel atıksu arıtma tesislerinden kaynaklanan arıtma çamurları Afyonkarahisar Çevre Hizmetleri Birliğinin Düzenli Depolama sahasında ve ATY Tesislerinde bertaraf edilmektedir.

C.13. Tıbbi Atıklar

Afyonkarahisar Belediyesi mevzi imar sınırları içerisinde bulunan sağlık kuruluşları başta olmak üzere, Çevre Hizmetleri Birliği ve tıbbi atık üreticileri ile protokoller imzalanmış olup, Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisinin işletilmesine 26.06.2009 tarihinde başlanmıştır.

2018 yılı içerisinde Birliğe üye ilçe ve belde belediyelerin yanı sıra, Birliğe üye olmayan Belediye ve bazı şehirlerdeki sağlık kuruluşları ile (Başmakçı, Haydarlı, Dinar) Uşak ve Burdur illerinden de protokol çerçevesinde kamu ve özel hastanelerden, Aile Sağlığı Merkezlerinin, Diyaliz Merkezlerinin, Veteriner Kliniklerinin, diş hekimlerinin ve özel muayenehanelerin tıbbi atıkları alınmıştır.

Nihai olarak sterilizasyonu yapılmış tıbbi atıklar, Katı Atık Bertaraf Tesisindeki geçirimsizliği sağlanmış düzenli depolama lotlarında organik atıklarla birlikte depolanmaktadır.

2018 yılında sağlık kuruluşlarından toplanan ve sterilizasyonu yapılan tıbbi atık miktarları aşağıda verilmiştir.

Çizelge C. 62– Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisinde Bertaraf Edilen Tıbbi Atık Miktarları

	2018 Yılı Toplamı (ton)
Afyonkarahisar İl ve İlçeler	634,64
Uşak İl ve İlçeler	359,39
Burdur İl ve İlçeler	201,18
Toplam	1.195,21

Resim C.7-Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi

Çizelge C.63– 2018 Yılında Afyonkarahisar ili sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı
(ÇŞİM, 2019)

il/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atıkların Taşınması		Toplanan tıbbi atık miktarı ton/yıl	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesis Sterilizasyon/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu il
Afyonkarahisar	x		x		634,638		x		X	Afyonkarahisar

*Tıbbi atık taşıma aracı sayısı “adet” olarak belirtilecektir.

Çizelge C. 64 - Afyonkarahisar ilinde yıllara göre tıbbi atık miktarı
(ÇŞİM, 2019)

	2014	2015	2016	2017	2018
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	635,574	623,655	617,387	645,119	634,638

Çizelge C.65 – 2018 yılında (Dinar ve Çevresi Sürdürülebilir Çevre Hizmetleri Belediyeler Birliği) ilçesi sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı (Miroğlu, 2019)

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atıkların Taşınması		Toplanan tıbbi atık miktarı ton/yıl	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyon/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyesi	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
Dinar Tatarlı Haydarlı	X				26,25					
Dazkırı	X				0,983					
Başmakçı	X				0,577					
Evciler	X				0,825					
Kızılören	X				0,053					

*Tıbbi atık taşıma aracı sayısı “adet” olarak belirtilecektir.

Çizelge C.66 – Dinar (Dinar ve Çevresi Sürdürülebilir Çevre Hizmetleri Belediyeler Birliği) ilçesinde yıllara göre tıbbi atık miktarı

(Dinar ve Çevresi Sürdürülebilir Çevre Hizmetleri Birliği, 2019)

	2014	2015	2016	2017	2018
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	17,047	22,158	23,591	30,891	28,688

C.14. Maden Atıkları

Konu hakkında veri elde edilememiştir.

Çizelge C.67 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı

(ÇŞİM, 2019)

Tesis Adı	İşlenen Cevherin Adı	Atık Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf Yöntemi	Depolama sınıfı

C.15. Sonuç ve Değerlendirme**Çizelge C.68 – 2018 yılı itibariyle Afyonkarahisar ilinde bulunan atık işleme tesisi sayısı**

(ÇŞİM, 2019)

Katı Atık Bertaraf Tesisi Sayısı (Belediye)	1
Lisanslı Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi ve Geri Kazanım Tesisi Sayısı	5
Tehlikeli Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Bitkisel Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Atık PİL ve Akümülatör Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Ömrünü Tamamlamış Lastik Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi Sayısı	1
Tehlikesiz Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya İşleme Tesisi Sayısı	-
Maden Atığı Bertaraf Tesisi Sayısı	-

Kaynaklar

Atık Yönetim Uygulaması

Afyonkarahisar Büyükşehir Belediyesi/Belediyesi Başkanlığı

AFÇEBİR

Dinar ve Çevresi Sürdürülebilir Çevre Hizmetleri Birliği

Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

“Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik” kapsamında tehlikeli maddeleri bulunduran ya da bulundurması muhtemel kuruluşlar Yönetmeliğin bildirim maddesi uyarınca Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Entegre Çevre Bilgi Sistemi altında çalışan BEKRA Bildirim Sistemine bildirimlerini yapmakla yükümlüdür. Yönetmelik eklerinde yapılan değişiklik neticesinde 19/7/2018 tarihinde BEKRA 3 devreye alınmıştır.

Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında, BEKRA 3 bildirimlerine göre kuruluş sayıları ve kategorileri Çizelge Ç.69’da yer almaktadır.

Çizelge Ç.69 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı
(Bekra Bildirim Sistemi, 2019)

KURULUŞ	SAYISI
Alt Seviye	1
Üst Seviye	1
TOPLAM	2

Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında yapılan çevre denetimlerinde BEKRA 3 bildirimleri sorgulanan kuruluş sayıları Çizelge Ç.70’de yer almaktadır.

Çizelge Ç.70 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında BEKRA 3 bildirimleri sorgulanan kuruluş sayıları

(Bekra Bildirim Sistemi, 2019)

KURULUŞ	DENETİM SAYISI
Alt Seviye	-
Üst Seviye	-
Kapsam Dışı	-
TOPLAM	-

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

BEKRA Bildirim Sistemi

D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

D.1. Flora

Afyonkarahisar, fitocoğrafya bakımından esas itibariyle İran-Turan ve Akdeniz flora bölgelerinin birleştiği noktada yer almaktadır. Ancak, Afyonkarahisar sınırlarında bulunan dağların konumu nedeniyle çok fazla lokal iklim şartları meydana gelmiştir. Bunun sonucunda da İran-Turan ve Akdeniz flora bölgelerinin yanı sıra ülkemizin de dahil olduğu diğer üçüncü flora bölgesi olan Avrupa-Sibirya flora bölgesi bitkileri de önemli oranda barınma imkanı bulmuştur. Bu yüzden Afyonkarahisar sahip olduğu topografik özellikler, değişik habitatlar bulundurması ve geçiş bölgesinde bulunması nedeniyle bitki örtüsü bakımından zenginlik arz etmektedir.

Bitki örtüsündeki bu zenginlik özellikle Sultandağı, Akdağ, Kumalar ve Emirdağ'da dikkati çekmektedir. Baş Editör Prof. Dr. Adil Güner önderliğinde ilk cildi tamamlanan Türkiye florasının, ön çalışması "Türkiye Bitkileri Listesi" olarak yayınlanmıştır (Güner ve ark. Edts., 2012). Bu esere göre ülkemiz florası; 167 familya ait, 1321 cins ve bu cinslere bağlı, 10036 tür içermektedir. Alttür, varyete, melez taksonlar dâhil toplam 11747 damarlı bitki taksonu içermekte olup, bu taksonların 3689 (% 31,82) tanesi endemiktir.

Afyonkarahisar'ın florasında 110 familyaya ait 2500' e yakın tür tespit edilmiştir. Ancak bu sayının yeni yapılacak ve yapılmakta olan flora ve vejetasyon çalışmalarıyla daha da artacağı muhakkaktır. Endemik damarlı bitki türü 370'dir. Bu 370 endemik bitkinin 6'sı Türkiye'de sadece Afyonkarahisar'da doğal olarak yetişmektedir. *Thermopsis turcica* (Piyan), *Astragalusthracicus* subsp. *Afyonicus* (Afyonkarahisar Geveni), *Polygonum afyonicum* (Afyonkarahisar Madımağı), *Verbascum afyonense* (Afyonkarahisar Sığırkuyruğu), *Sideritis akmanii* (Kuyrukçayı) ve *Cota fulvida* (Sultan Pabuçça) Türkiye'de sadece Afyonkarahisar'da yetişen endemik türlerdir.

En fazla takson içeren familyalar sırasıyla *Asteraceae* (Papatyagiller) 234, *Fabaceae* (Baklagiller) 199, *Poaceae* (Buğdaygiller) 151, *Lamiaceae* (Ballıbabagiller) 141, *Brassicaceae* (Hardalgiller) 125 ve *Caryophyllaceae* (Karanfilgiller) 104' dir. En çok tür içeren cinsler ise *Astragalus* (Geven) 51, *Trifolium* (Üçgül) 30, *Verbascum* (Sığırkuyruğu) 34, *Centaurea* (Gelin düğmesi) 25, *Silene* 26, *Ranunculus* (Düğün çiçeği) 28, *Alyssum* 26, *Veronica* (Yavşanotu) 25, *Euphorbia* (Sütleğen) 24' dür. Doğal yayılış gösteren bu taksonların dışında *Triticum aestivum* L. (Buğday), *Hordeum vulgare* L. (Arpa) *Cerasus avium* (L.) Moench (Kiraz), *Cerasus vulgaris* Mill. (Vişne), *Papaver somniferum* L. (Haşhaş), *Solanum tuberosum* L. (Patates) ve *Beta vulgaris* L. (Şeker pancarı) Afyonkarahisar' da tarımı yapılan bitkilerin başında gelir. (Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi, Afyonkarahisar Şube Müdürlüğü, DKMP V. Bölge Müdürlüğü, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, 2015) EUNIS Habitat Sınıfları Haritası Harita D.4'de verilmiştir.

Sürüngenler

Afyonkarahisar ilinde yaşayan 26 sürüngen türünün 1'i endemik tür olan *Emys orbicularis* – Benekli Kaplumbağa'dır. İl endemiği bulunmamaktadır.

Çift Yaşarlar

Afyonkarahisar ilinde bulunan 9 türün 2 si endemiktir. 5 tür gösterge tür olarak kabul edilmiştir.

Ülkemizde yaşayan iki yaşamlı türlerin çeşitliliği bakımından Afyonkarahisar ili ele alındığı önemli bir yere sahiptir. Afyonkarahisar ilinde iki takım ve yedi aileye dahil toplam 26 sürüngen türünün bulunduğu tespit edilmiştir. Bunlardan 1 tür tatlı su kaplumbağası, 1 tür kara kaplumbağası, 11 tür kertenkele ve 13 tür yılanlardandır. Tespit edilen türlerin tamamı arazide gözlemlenen türlerdir.

Bu türlerden IUCN kriterlerine göre *Testudo graeca* VU (Duyarlı), *Emys orbicularis* NT (Tehdide Yakın), diğer tüm sürüngen türleri ise LC (Düşük Riskli) kategorisinde yer almaktadır. *Testudo graeca* türü aynı zamanda CITES listesinde de bulunmaktadır. Kertenkele türlerinden *Anatololacerta danfordi* (Toros kertenkelesi) ülkemiz için endemik bir türdür. Tespit edilen sürüngen türlerinden sadece bu il için endemik olan bir sürüngen türü yoktur. Mevcut tür sayısı ülkemiz ölçeğinde değerlendirildiğinde (toplam 129 sürüngen türü) toplam tür sayısının %20'sine karşılık gelmektedir. Bu değer ilin herpetofauna açısından önemli bir il olduğunu ortaya koymaktadır.

Afyonkarahisar ilinde dağılım gösteren sürüngen türleri için en büyük tehdit tüm dünyada olduğu gibi antropogen kaynaklı etkilerdir. Özellikle kentleşme, mermer ve taş ocakları gibi yeni faaliyet alanlarının açılması ile türlerin habitatları/yumurtlama alanları parçalanmakta ve yok olmaktadır. Benzer olarak tarım sektöründe kullanılan ilaçlar, döngü içerisinde toprağa ve suya karışmaktadır. Bu nedenle burada yaşayan türlerin popülasyonları olumsuz etkilenmektedir. Aynı şekilde yanlış su rejimi neticesinde göl (örn. Eber Gölü) habitatları yok olmaktadır. Bu da burada yaşayan türler için son derece tehlikeli bir durumdur. Arazi çalışmalarında yöre halkı ile yapılan konuşmalarda özellikle yılan türlerinden korkulduğu için bu hayvanların görüldüğü yerde öldürüldüğü de belirtilmiştir. Benzer olarak orman yangınları, meralarda yoğun hayvan otlatılması da türleri etkileyen diğer faktörlerden sayılabilir. Bu ve buna benzer etkiler buradaki sürüngen popülasyonlarını tehdit eden faktörlerin başında gelmektedir.

Sonuç olarak; ildeki sürüngen çeşitliliğinin devamlılığı için yöre halkının bilinçlendirilmesi ve sulak alanların kullanımı/korunması konusunda çiftçilerimizin eğitilmeleri gerekmektedir. Aynı zamanda özellikle amatör balıkçılara bu türlerin tanıtılarak ülkemiz biyoçeşitliliği için önemli birer değer oldukları öğretilmelidir. Diğer taraftan genel olarak sürüngenlere olumsuz yaklaşımların minimum düzeye indirilebilmesi adına eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yapılabilir. Bu çalışmaların özellikle ilk ve orta öğretim öğrencilerine aktarılması son derece önemlidir. Bölge halkının daha duyarlı hale gelebilmesini ve kendi değerlerine sahip çıkma arzusunu pekiştirebilmek veya bu durum üzerinde farkındalık yaratabilmek için başta hedef türler olmak üzere sürüngen türlerinin yoğun olarak bulunduğu habitatlara bu türleri tanıtıcı, çevreye uygun levhalar konulabilir.

Dünya üzerindeki her habitat tipinde yaşayabilen kuşlar, dünya sathında 7 biyocoğrafik bölgede 10 bin civarında tür ile temsil edilmektedir. Bu türlerden 86 familyaya ait 3.370 tür Neotropik, 73 familyaya ait 1.950 tür Afrotropik, 66 familyadan 1700 tür İndomalaya, 64 familyaya ait 1590 tür Avusturalya, 73 familyaya ait 937 tür Palerktik ve 62 familyaya ait 732 kuş türü

Nearttik biyocoğrafik bölgesinde yaşamaktadır (Birds, 2008). Bu çerçevede, özellikle göller bölgesi içerisinde 3 gölün ve bunun dışında kalan Acıgöl ve Karakuyu Gölleri sucul kuşlar için konaklama ve yumurtlama alanları bakımından oldukça önemlidir.

Memeli türlerinin yayılış kayıtlarının verildiği görülmektedir. Bunun yanında, Türkiye yayılışlarına bakıldığı zaman zoocoğrafik olarak Afyonkarahisar ilinde 55 memeli türünün yayılışı bulunmaktadır (Ayonkarahisar İli'nin Karasal Biyolojik Çeşitlilik Ve İç Su Ekosistemleri Biyolojik Çeşitlilik Envanter Ve İzleme İşi Sonuç Raporu, 2015).

Afyonkarahisar ili envanter sonuç çizelgesi aşağıda sunulmuştur (Çizelge D.70). (Afyonkarahisar İli'nin Karasal Biyolojik Çeşitlilik Ve İç Su Ekosistemleri Biyolojik Çeşitlilik Envanter Ve İzleme İşi Sonuç Raporu, 2015).

Çizelge D.71 – Afyonkarahisar ili envanter sonuç tablosu

Canlı Grubu	Literatür Çalışmaları		Arazi Çalışmaları				Toplam		
	Tür Sayısı	Endemik	Tür Sayısı	Endemik	İl İçin Yeni Kayıt	Yeni Tür	Tür Sayısı	Endemik	Endemizm Oranı %
Damarlı Bitkiler	1076	217	1967	350	890	0	1967	350	17,79
Memeliler	43	0	55	0	0	0	55	0	0
Kuşlar	232	0	232	0	0	0	232	0	0
İç Su Balıkları	28	19	28	19	0	0	28	19	67,86
Sürüngenler	24	1	26	1	2	0	26	1	3,85
Çift yaşarlar	7	1	9	2	2	0	9	2	22,22
Tohumsuz Bitkiler	8	0	15	0	7	0	15	0	0
Omurgasız Hayvanlar	139	0	139	0	0	0	139	0	0
TOPLAM	1557	238	2471	372	901	0	2471	372	15,05

D.3. Ormanlar ve Milli Parklar

D.3.1. Ormanlar

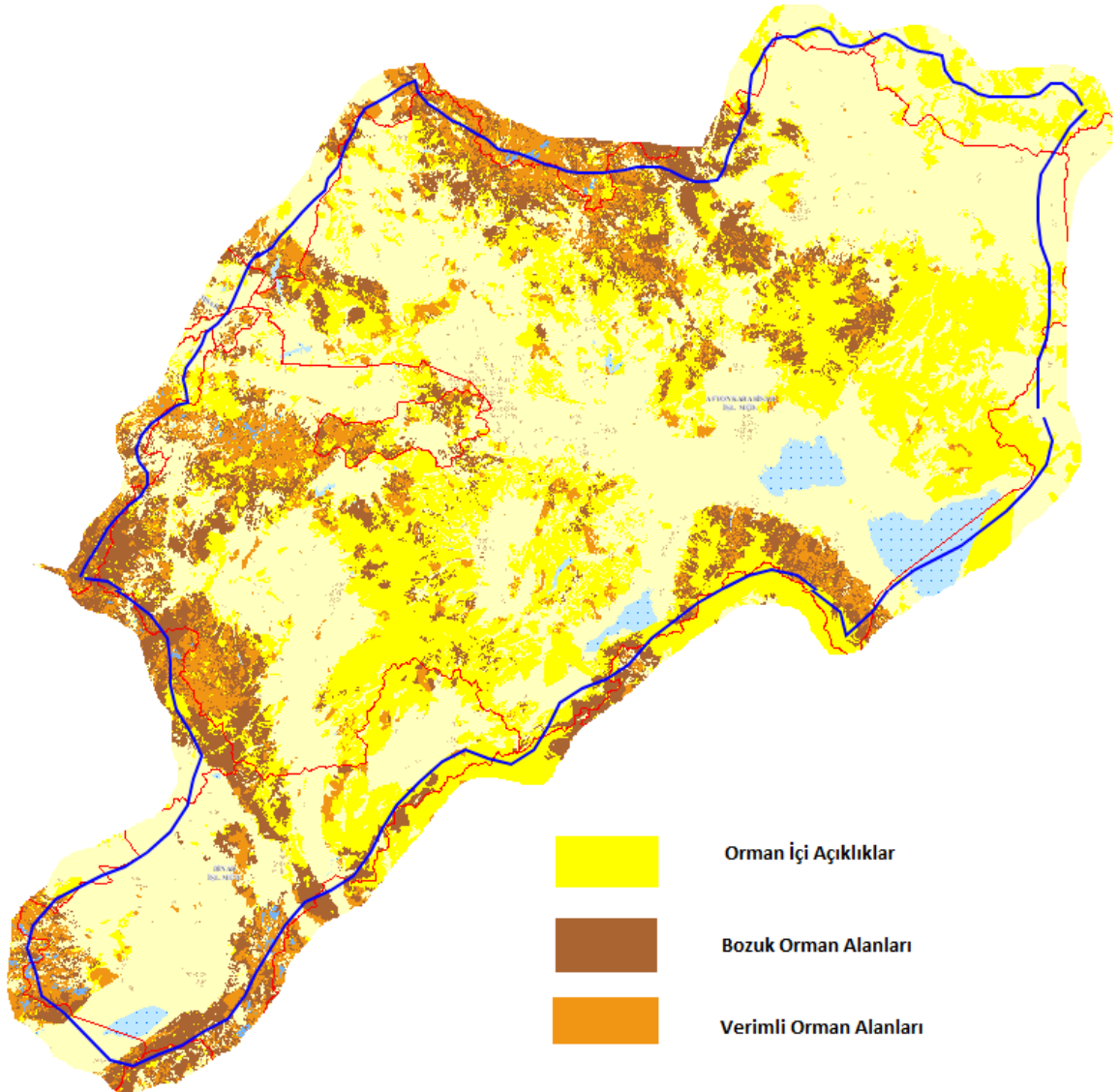
Afyonkarahisar ilinde Orman Genel Müdürlüğü'ne bağlı Afyon ve Dinar orman İşletme Müdürlüğü, Afyon Fidanlık Müdürlüğü ve Tıbbi Aromatik Bitkiler Merkezi Müdürlüğü olmak üzere 4 adet Müdürlük ve bunlara bağlı 14 şeflik bulunmaktadır.

Afyonkarahisar İli **278.836** hektar ormanlık alana sahip olup bu alanın 110.693 hektarı yani % 40 oranı verimli ormanlardan % 60 ise bozuk orman alanlarından oluşmaktadır. Bozuk orman alanları rehabilitasyon çalışmalarıyla her yıl iyileştirilmektedir. 2018 yılında **1.500** Hektar alanda rehabilitasyon çalışmaları yapılarak bozuk ormanlar, verimli orman haline dönüştürülmüştür. Orman alanlarında artış hızla devam etmekte olup 2018 yılında **1.512** Hektar alanda yeni ağaçlandırma çalışmaları yapılmıştır. Bu ağaçlandırmalar ile gelir getirici tür (Ceviz, Badem vs.), yabani meyveli tür, yapraklı türlerde, Sedir ve Karaçam ormanları tesis edilmektedir.

Ağaçlandırma çalışmaları süratle her yıl devam etmektedir. Bunun yanında sadece 2018 yılında 3.900 Hektar alanda Toprak Muhafaza ve erozyon kontrolü amaçlı tesisler yapılmış, bu tesisler içerisinde toprağı tutacak yapılar meydana getirilmiş ve ağaçlandırmalar yapılmıştır. Orman alanları bitişğinde bulunan 250 hektar mera alanında da Orman İşletme Müdürlüğü tarafından ıslah edilmiştir.

Afyonkarahisar ilinin **2002** yılında orman alanı yaklaşık **233.984 hektar** iken 2018 yılında güncel planlara göre **278.836** Hektara ulaşarak son 16 yılda Orman Genel Müdürlüğünün yeni ağaçlandırmaları sayesinde ormanlık alan **% 9 oranında artarak** Afyonkarahisar ilinin genel alanının %16 sını dan %20 sine çıkarılmıştır.

Harita D. 5-Afyonkarahisar ili ormanlık alanların yayılışını gösterir harita

Afyonkarahisar ili Akdeniz ile Karasal iklim geçiş noktasında bulunduğundan çeşitli bitki türlerine ev sahipliği yapmaktadır. Güneybatı ve batı kesimlerinde yoğunlaşan Akdağ, Hocalar Ahırdağı bölgesinden Uşak-Banaz'a kadar olan verimli Karaçam ormanları, Doğu kesimde bulunan Sultandağı silsilesi 1970-1980 li yıllarda çok başarılı ağaçlandırmalar ile Sedir ve

Karaçam ormanları kurulmuş olup bunun yanında verimli Meşe ormanları bulunmaktadır. Kuzey kesimlerde yine verimli Karaçam ve Meşe ormanları bulunmaktadır.

D.3.2. Milli Parklar

D.3.2.1. Başkomutan Tarihi Milli Parkı

Başkomutan Tarihi Milli Parkı; Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurulmasına temel olan, Başkomutan Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğindeki Türk Ordusunun zaferi ile

sonuçlanan, Kurtuluş Savaşı'nın son evresi olan Büyük Taarruz ve Başkomutan Meydan Savaşı'nın geçmiş olduğu alanları içine almaktadır. Tarihi Milli Park sahası: 17.950 ha Afyonkarahisar, 1.712 ha Uşak, 15.172 ha Kütahya İl sınırları içerisinde olmak üzere toplam 34.834 ha alandan oluşmaktadır.

Başkomutan Tarihi Milli Parkı; Kurtuluş Savaşı'nın geçtiği tarihi savaş alanlarının korunması, mevcut ve gelecek nesillere aktarılması, öğretilmesi ve tanıtılması amacıyla 6831 Sayılı Orman Kanunu'nun 3. Maddesine istinaden Bakanlar Kurulu'nun 31.08.1981 gün ve 8/3580 sayılı kararları ile kurulmuştur.

Başkomutan Tarihi Milli Parkın; Afyonkarahisar bölümü, Eskişehir Kültür Varlıklarını Koruma Kurulunun 14.01.2000 tarih ve 1040 sayılı kararları, Dumlupınar bölümü Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 03.04.1990 tarih ve 1067 sayılı kararları ile tarihi sit alanı olarak tescil edilmiş olup, saha 2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu ile birlikte 3386 Sayılı Kanunla değişik 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamındadır.

Kaynak değerlerinin bütünlüğüne bağlı olarak ilan edilen ve Dumlupınar ve Kocatepe Bölümü olarak adlandırılan iki bölümden oluşan Tarihi Milli Park Alanı; Afyon, Kütahya ve Uşak olmak üzere üç il sınırları içerisinde yer almaktadır.

Başkomutan Tarihi Milli Parkın kimliğini belirleyen; muharebe alanları, siperler, mezarlar, şehitlikler, anıtlar, kaleler, vb. gibi tarihi miras; ' Temel Kültürel Peyzaj ' değerleridir. Tarihsel kaynakların yanı sıra, arkeolojik ve toplumsal birikimler de; ' Tamamlayıcı ve Destekleyici Kültürel Peyzaj Değerlerini ' oluşturmaktadır.

Başkomutan Tarihi Milli Parkın ilan gerekçesini de oluşturan, Kurtuluş Savaşına ilişkin zamana ve mekana dayalı tüm veriler; 'Temel Görsel Peyzaj Değerlerini ' oluşturmaktadır. Bu bağlamda: bakı noktaları, siperler, müzeler, şehitlikler ve mezarlar, anıtlar, savaş alanları temel görsel peyzaj değerlerini oluşturmaktadır. Tarihi özellikleri ile birlikte doğal özelliklerine dayalı olarak gelişen rekreasyonel potansiyele sahip, yine zamana ve mekana dayalı tüm diğer veriler de ilave görsel peyzaj değerlerini oluşturmaktadır.

Dumlupınar ve Kocatepe Bölümü olarak adlandırılan iki bölümden oluşan Başkomutan Tarihi Milli Parkı'nın - Dumlupınar Bölümünde; Dumlupınar, Yeşilyurt, Eydemir, Yüylük, Selkisaray, Hamurköy, Çalköy, Büyükaşlıhanlar, Küçükaşlıhanlar, Allıören, Ağaçköy yerleşmeleri yer alırken, Kocatepe Bölümünde ise; Tınaztepe, Kayadibi, Gezler, Erkmen, Kışlacık, Küçük Kalecik, Büyükkalecik, Balmahmut, Düzağaç, Akçaşar ve Yıldırım Kemal yerleşmeleri yer almaktadır.

Büyük Taarruz ve Başkomutan Meydan Muharebesi ile doğrudan alakalı bulunan tarihi kaynak değerlerimiz, milli park içerisine dahil edilerek, muhafaza edilmesi ve gelecek nesillere intikal ettirilmesi hedeflenmiştir. Milli Park Alanında: milli park ilanına gerekçe oluşturan kaynak değerlerin korunarak - gelecek nesillere aktarılmasının sağlanması, tarihi, doğal ve kültürel alanların bütünlüğünün korunması, amaçlanmıştır.

Büyük Taarruz ve Başkomutanlık Meydan Muharebesi'nin gerçekleştiği Tarihi Milli Park Alanındaki savaş tarihi açısından önemli olan muharebe alanları, siperler, şehitlikler vb. Kurtuluş Savaşı'mızın izlerini taşımaktadır.

Büyük Taarruz ve Başkomutan Meydan Muharebesinin yoğun bir şekilde cereyan ettiği bu alanlarda savaşın izlerinin doğal koşullar ve insan faaliyetleri etkisiyle bozulması nedeniyle

Ulusal Kurtuluş Savaşımızın sembolü olarak korunması büyük önem arz etmektedir. Başkomutan Tarihi Milli Parkı'nın sahip olduğu tarihi ve kültürel kaynak değerlerinin; korunarak - gelecek nesillere aktarılması amacıyla, bu değerlerin; sürekli izlenmesi ve harp tarihimiz açısından önemli olan tarihi kaynak değerlerinin devamlılığının sağlanması gerekmektedir.

TÜRKİYE VE BÖLGEDEKİ YERİ - Coğrafik Konumu:

Başkomutan Tarihi Milli Parkı, Ege Bölgesinde, Afyon, Kütahya ve Uşak İli sınırları içerisinde 38°38' – 38°59' kuzey enlemleri ile 29°52' – 30°40' doğu boylamları arasında yer almaktadır. Toplam 34.834 Ha. Alandan büyüklüğünde ilan edilen ve Kocatepe ve Dumlupınar bölümleri olmak üzere iki parçadan oluşan Tarihi Milli Park 3 İl, 5 İlçe merkezi sınırları içine girmekte, içerisinde 4 adet belediye, 7 adet muhtarlık yer almaktadır.

Tarihi Milli Park'ın - Kocatepe Bölümü: Afyon ili Merkez ilçesi ile Sincanlı ilçesi sınırları içerisinde kalmaktadır. Milli Parkın - Dumlupınar Bölümü: Kütahya ili Dumlupınar ve Altıntaş İlçelerinin sınırlarında, küçük bir kısmı da; Uşak ili Banaz ilçesi sınırlarına girmektedir.

Ulaşım:

Ülke Ulaşım Ağındaki Yeri: Başkomutan Tarihi Milli Parkı, İzmir – Ankara Devlet Karayolu ile İstanbul – Antalya Devlet Karayolunun kesiştiği noktada yer almaktadır. Ankara'yı İzmir'e bağlayan E96 Karayolu hemen hemen baştan sona kat ederken Antalya'yı Ankara İstanbul başta olmak üzere birçok kente bağlayan D650 Karayolu Park Alanının Kocatepe Bölümünü iki parçaya bölmektedir. Dumlupınar yerleşkesini Kütahya üzerinden ülke ulaşım sistemine bağlayan D615 Karayolu; yine Milli Park sınırları içerisinde yer almaktadır. Bu ana akslara bağlantı sağlayan diğer il ve köy yolları Milli Park Alanının ulaşım ağını oluşturur. Ayrıca ülke demiryolu ağının ana güzergahlarından olan ve Ankara – Afyon – Denizli ulaşımını sağlayan demiryolu güzergahı Tarihi Milli Park Alanının Dumlupınar kesiminden geçmektedir.

Atatürk' ü Anma ve Zafer Bayramı Kutlamaları:

Başkomutan Tarihi Milli Parkı'nın; geçmişte önemli bir tarihi olaya mekan olmasının - Ülkemiz insanı ve özellikle orada yaşayan insanlar açısından günümüzdeki önemi anlaşılmakta ve bu bilinç; gün geçtikçe artmaktadır. Bu amaçla 30 Ağustos Atatürk'ü Anma ve Zafer Bayramı Kutlamaları yapılmaktadır.

25 / 26 Ağustos günlerinde, Şuhut ilçemizden başlayıp – Kocatepe'ye kadar yaklaşık 20 km. yol kat ederek yapılan Zafer Yürüyüşüne: Ülkemizin her yanından binlerce insanımız aşk - şevkle katılmakta ve 25 Ağustosta başlayan Zafer Yürüyüşü Törenleri, 26 Ağustos sabahı - Kocatepe'de sonlanmaktadır.

Afyonkarahisar'daki Kurtuluş Törenleri: 26 – 27 – 28 – 29 Ağustos'ta Afyonkarahisar ve çevresindeki şehitliklerde ve yerleşimlerde halkın ilgisi ve coşkusuyla düzenlenen törenlerle kutlanmaktadır.

Çalköy - Zafertepe Anıtı'ndaki Resmi Kutlamalar: Düzağaç'tan itibaren hemen bütün yerleşim merkezlerinde (köy ve beldelerde), törenlere halkın hazırlıklar yapmakta, özellikle Yıldırım Kemal'de; tören havasının çok daha fazla hissedilmekte, Çalköy - Zafertepe Anıtı civarında; bir panayır havasında yapılan 30 Ağustos Atatürk' ü Anma ve Zafer Bayramı Kutlamaları törenine; binlerce insanın gönülden katıldığı görülmektedir. Halkın da resmi törenlere katılması, bu önemli güne daha fazla anlam katmaktadır.

Dumlupınar'daki Törenler: Çalköy - Zafertepe Anıtı'nda yapılan tören ve kutlamalardan sonra Dumlupınar'da da düzenlenen törenlere de aynı şekilde halkın ilgisi ve coşkusu büyük olmaktadır. 30 Ağustos'ta yapılan Atatürk'ü Anma ve Zafer Bayramı törenleri; bölgeye ve bölge insanına heyecan vermekte ve coşkuya yol açmaktadır.

Tarihsel Gelişim:

Başkomutan Tarihi Milli Parkının içerisinde bulunduğu bölge; binlerce yıldır yerleşim alanı olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle Anadolu'nun, dolayısıyla da bölgenin sahip olduğu doğal değerler, zaman içerisinde birçok uygarlığın bölgede yer seçerek gelişmesine neden olmuştur.

Flora - Fauna:

Tarihi kaynak değerlerinin yanı sıra, zengin doğal kaynak değerlerine de sahip olan Tarihi Milli Parkında; Ormanların ve önemli flora ve fauna açısından hassas alanlarının korunarak - devamlılığının sağlanmasına çalışılmaktadır. Dumlupınar bölümünde, Yüylük, Yesilyurt ve Ağaçköy yerleşimleri ile Dumlupınar Göleti arasında kalan orman alanları; ekolojik açıdan öneme sahip alanlar ile flora ve faunanın devamlılığı açısından önemli alanlar yer almaktadır. Milli Park sınırları içinde bulunan her türlü yabancı faunanın yakalanması ve yumurtalarının toplanması yasaktır. Bilimsel amaçlı örnek toplanması için Milli Parklar idaresinden izin alınması zorunludur.

Flora: Başkomutan Tarihi Milli Parkı içinde 683 tür 14 alttür ve 8 varyeteden oluşan 705 takson (tür, alttür ve varyete) belirlenmiştir. Milli Park Alanı içindeki bu taksonlardan, 292'si; Kocatepe Bölgesinde, 403' ü ise; Dumlupınar Bölgesinde bulunduğu belirlenmiştir. Milli Park alanı özellikle flora açısından ve endemik bitkileri ile de öne çıkmaktadır.

Fauna: Başkomutan Tarihi Milli Parkı içerisinde, 5; iki yaşamlı (Amfibia), 13; Sürüngen (Reptilia) ve 10; Memeli Hayvan (Mammalia) türünün, 43 Familyaya ait – 159; kuş türünün var olduğu belirlenmiştir. Tarihi Milli Park Alanı, Türkiye genelinde nadir olan Pürtüklü Semender (Triturus vittatus), omurgalı türüne de ev sahipliği yapmaktadır. Tehlike kategorileri dikkate alındığında: 151 tür; Bern Sözleşmesi kapsamında, 4 tür; IUCN kapsamında ve 86 tür ise; Red Data Book (RDB) kapsamında yer almaktadır. Bern Sözleşmesine göre yapılan değerlendirmeye göre: 116 kus türü; Ek Liste-II'de yani “ Mutlak Koruma Altındaki Türler ” arasında, 35 kuş türü; Ek Liste-III'de yani “ Koruma Altındaki Türler Listesi ”nde yer almakta, kalan 8 kuş türü ise; listelerde yer almamaktadır.

Pek çok kus türünü barındırdığından önemli alan; olarak belirlenen Derindere –Kedilik - Gökgöz Yaylası - Erkmen Vadisi – Çalköy Zafertepe Göleti, Böcekler için önemli alanlar olarak belirlenen; Boztepe etekleri - Derindere civarı - Eğdemir Köyü Mezarlık civarı, Erkmen Deresi - Gökgöz Yaylası civarı – Hacet Tepe etekleri ve gölet - Hamurköy Civarı - Kocatepe Ketendere Ayrımındaki Gölet - Kurt Kayası mevkii - Çalköy Zafertepe Göleti civarı, Omurgalı Hayvan Türleri açısından önemli alanlar olarak belirlenen; Çalköy Zafertepe Göleti - Gölcük (Derindere yolu üzerinde) - Derindere mevkii doğal sınırlayıcılarıdır.

İklim:

Tarihi Milli Park alanının bulunduğu bölge, genel olarak İç Anadolu karasal iklim koşullarına sahiptir. Bu özelliği: genelde yağış azlığı (yarı kurak - kurak bölge), oldukça kuvvetli sıcaklık değişimi - karasallık koşullarıyla belirgindir. İklim verilerine göre kurak dönem; haziran ile eylül ortalarına kadar devam etmektedir.

Doğal - Kültürel ve Rekreatif Peyzaj Değerleri:

Tarihi ve arkeolojik kaynaklar ile sosyo - kültürel yapı kültürel peyzajın elemanlarıdır. Tarihi - arkeolojik değerler olarak çeşme, köprü, mezarlık ve yerleşimler dikkate çekerken, sosyo-kültürel değerler olarak; tarım deseni ve yerleşimler dikkate çekmektedir. Doğal - Kültürel ve Rekreatif Peyzaj bakımından değerlendirmeler de; Başkomutan Tarihi Milli Parkı'nın tarihsel nitelikleri ve önemi öncelikli olarak dikkate alınmaktadır. Tarihi Milli Parkın kimliğini belirleyen tarihi miras (muharebe alanları, siperler, mezarlar, şehitlikler, anıtlar, kaleler, vb.) temel kültürel peyzaj değerleridir. Tarihsel kaynakların yanı sıra diğer kültürel peyzaj elemanları olan arkeoloji, toplumsal öğeler vb. ile doğal peyzaj elemanları; koruma öncelikli rekreatif kullanım planlamasının kaynak değerlerini oluşturmaktadır.

Anıt Ağaçlar:

Kayadibi köyünün arkasında tepede yükselen ağaç, yöre halkı tarafından "Azat Ağacı" şeklinde adlandırılmaktadır. Anıt ağaç niteliğinde bulunan bu meşe ağacı köy çevresinde tek örnektir. Yaşlı olmasına karşın canlılığını koruyan ağacın, tescilinde yarar bulunmaktadır. Kütahya İli sınırları içinde kalan Selkisaray Köyünün girişinde, üç yolun birleştiği alanda 8 adet kavak ağacı bulunmaktadır. Halk arasında "Titrek Kavak" olarak adlandırılan ve en az 35 - 40 mt yükselen bu ağaçlar; 350-400 yıllıktr. Burada bulunan 8 ADET GAZİ AĞAÇ; Büyük Taarruz'a şahitlik etmiştir. Gövdelerinde; yüzlerce kurşun ve şarapnel parçası bulunmaktadır. Kurtuluş Savaşımızın şiddetli çarpışmalarına şahitlik eden bu ağaçlara, yöre halkı tarafından; "GAZİ AĞAÇLAR" ismi verilmiştir. Bu "GAZİ AĞAÇLAR"; Anıt ağaç olarak tescillenmiştir

Başkomutan Tarihi Milli Park Alanının Tarihsel Önemi ve Büyük Taarruz:

26 Ağustos 1922'de başlayan Büyük Taarruz, 30 Ağustos 1922'deki Başkomutan Meydan Muharebesi sonrasındaki - Türk ileri hareketi ile; Yunan Ordusunun Anadolu'dan atılmasıyla sonuçlanmıştır.

Büyük Taarruz ile askeri hedefe ulaşılmış ve siyasi hedefler için en önemli engel ortadan kalkmıştır. Mondros Mütarekesi ile başlayan işgal dönemi; sona ermiş ve Türk Milleti'nin Bağımsızlık Savaşının askeri yönü; başarı ile sonuçlanmıştır. Cephede elde edilen zafer, Türk Tarafının; önce Mudanya'daki mütareke görüşmelerine, ardından da Lozan'daki Barış Konferansına daha güvenli katılmasını sağlamıştır. Büyük Taarruz'un başarıya ulaşmasıyla dış dünyaya Sevr'in geçersizliği kabul ettirilirken, Misak - ı Milli' nin hayata geçmesinin önündeki engeller temizlenmiştir.

Büyük Taarruz'un başarılı olmasında askeri dehasıyla birinci derece rol oynayan Mustafa Kemal Paşa'nın, yurttan ve dünyadaki yeri, tartışılmaz bir şekilde güç kazanmıştır. Ancak

Mustafa Kemal Paşa'nın Türk Ulusunun Önderi olarak yapacağı işler sona ermemiştir. Türk Milleti'nden aldığı güç ve yetki ile, bu kez çağdaşlaşma hamlelerine başlamış, Türk Toplumunun varlığının ve bağımsızlığının kalıcı olması için, köklü yenilikleri hayata geçirmiştir

D.3.2.2. 26 Ağustos Tabiat Parkı

26 Ağustos Tabiat Parkı: Afyonkarahisar ili, Sinanpaşa ilçesi sınırları dâhilinde yer almakta olup; sahanın toplam alanı 64.83 ha'dır. Mülga Çevre ve Orman Bakanlık Makamı'nın 03.04.2008 tarih ve B.18.0DMP.0.02.452-89 Sayılı Olur'ları ile 26.06.2009 tarihinde 27270 sayılı Resmi Gazete'nin 2009/15089 Karar Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir.

2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu'nun 4 üncü maddesi kapsamında Uzun Devreli Gelişme Planı hazırlanmış ve 03.04.2008 tarihinde Mülga Çevre ve Orman Bakanlığı'nca onaylanarak yürürlüğe girmiştir. 26 Ağustos Tabiat Parkı Uzun Devreli Gelişme Planı revize edilerek 05.11.2014 tarihinde Gelişme Revizyon Planı onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Bu plan kapsamında çevre düzenleme çalışmaları devam etmektedir.

26 Ağustos Tabiat Parkı Afyonkarahisar-İzmir-Antalya yol kavşağında ve Afyonkarahisar'a 16 km mesafede yer almaktadır. Flora ve fauna, Kültürel, Arkeolojik ve Tarihi Değerler (Sahanın doğusundaki Büyük Taarruz Şehitliği ve Başkomutan Mustafa Kemal Anıtı), Peyzaj Kaynak Değerleri (Bir çok flora ve fauna elemanına yaşama ortamı oluşturan Akören Gölü) açısından zengin bir tabiat parçasıdır.

Uzun Devreli Gelişme Planı çerçevesinde 26 Ağustos Tabiat Parkı'nda; 1 adet Gözlem Kulesi, 3 adet Giriş ve Kontrol Binası, 5 adet WC, 4 adet Otopark, 1 adet Çocuk Oyun Alanı, 1 adet Kır Lokantası, 6 adet Tenis Kortu, 2 adet Halı Saha, 1 adet basketbol-voleybol sahası, 3 adet

Tribün, 1 adet Sporcu Soyunma Kabini, 1 adet Midilli At Barınağı (altı ünitelik), 1 adet Mescit, 1 adet Şelale, İstiklal Tanıtım Merkezi, Hizmet binaları, 1 adet Büfe, 45 adet milli park logolu kamelya, 60 adet altıgen kamelya ve 50 adet piknik masası, göl etrafında Yürüyüş Yolları, 1 adet İskele yaptırılmıştır. Gelişme planında yapılması öngörülen yöre ürün satış üniteleri ve sosyal tesis yapım işi kapsamında 6 adet yöre ürün satış üniteleri, kafeterya, camii, istinat duvarı, şadırvan, peyzaj uygulamaları ve dolgu yapımının inşaatı devam etmektedir. 2017 yılında 15.313 kişi alanı ziyaret etmiştir.

D.3.2.3. Akdağ Tabiat Parkı

Afyonkarahisar İli Sandıklı ilçesi ve Denizli İli Çivril ilçesi sınırlarında olan Akdağ Tabiat parkı 29.06.2000 tarihinde ilan edilmiş olup alanı 14.692 ha dır. Bu alanın 5.463 ha lık kısmı Afyonkarahisar Sandıklı ilçesi sınırlarında olup; 9.229 ha lık kısmı Denizli ili Çivril ilçesi sınırlarında kalmaktadır. Akdağ Tabiat Parkı Uzun Devreli Gelişim Planı; 08.12.2006 tarihinde onaylanmış, 03.01.2018 tarihinde revize edilmiştir.

Akdağ Tabiat Parkı; Afyonkarahisar-Antalya yolu güzergahında Afyonkarahisar ili Sandıklı ilçesi sınırları içerisinde bulunur ve Afyonkarahisar'a 92 km uzaklıktadır.

Alanın en önemli kaynak değeri faunası olup, sahada başta geyik olmak üzere nesli tükenmekte tehlike altında olan sakallı akbaba ve kızıl akbaba ile birçok yaban hayvanı türleri bulunmaktadır.

Sahanın ayrıca kültürel ve estetik (kanyon, mağara vs.) kaynak değerleri de mevcuttur. Akdağ ve çevresi bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip, manzara bütünlüğü içinde halkın dinleme ve eğlenmesine uygun bir tabiat parçasıdır. Saha kanyon, dağ, vadi manzara açılımı, bitki örtüsü, yaban hayatı gibi doğal, kültürel ve tarihi kaynak değerlerine sahip olup Afyonkarahisar ili için ender bir doğa harikasıdır.

Alanda Tokalı Kanyonu mevcuttur. Kanyon gezisinde çam ağaçlarıyla kaplı ormanların muhteşem görüntüsünü, kanyon geçişlerinde sularla kaplı göletçiklerde balıkları, orman içinde

kızıl geyikleri, akbabaları, Kocayayla'da yıllık atlarının ve diğer yabani hayvanları görmek mümkündür.

Akdağ Tabiat Parkı her yıl yaz aylarında yoğun bir ziyaretçi akınına uğramaktadır. 2017 yılında 54.172 kişi alanı ziyaret etmiştir. Akdağ Tabiat Parkı Kocayayla mevkiinde 10 adet Kır Evi yapımı işi tamamlanmış olup, evler 2017 yılından itibaren halkın hizmetine açılmıştır. Ayrıca alana idari ziyaretçi tanıtım merkezi ve alanda bulunan kır evlerinin elektrik ihtiyaçlarını karşılamak üzere Güneş Enerji Sistemi (GES) kurulmuştur. Akdağ Tabiat Parkına 1 adet Kır Lokantası, 1 adet Mescit, çocuk oyun alanları yapılmış olup, ayrıca DSİ projeleri kapsamında 1 adet gölet yapılmıştır. 2017 yılında Yaban Hayatı Eğitim Merkezi yapımına başlanmış olup, merkezin 2018 yılı içerisinde bitirilmesi planlanmaktadır.

D.3.2.4. Frig Vadisi Tabiat Parkı

Frig Vadisi Tabiat Parkı: Afyonkarahisar ili, İhsaniye ilçesi sınırları dâhilinde yer almakta olup; sahanın toplam alanı 54,756 ha'dır. Orman ve Su İşleri Bakanlık Makamı'nın 01.06.2017 tarih ve 490 Sayılı Olur'ları ile Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir. Sahanın gelişme planı hazırlanmış olup, plan onay aşamasındadır.

Saha M.Ö.1.Bin yıl içinde Friglerin yaşadığı, kültürlerinin olduğu bir alan ve günden bu yana Frigya bölgesi olarak bilinmektedir. Aynı zamanda Roma ve Bizans dönemlerine ait kaya yerleşimleri, mezar odaları ve kilise yer almaktadır. Döğer Kasabası Frigler döneminden beri yerleşim yeri olarak kullanılmıştır. Aslankaya, Kapıkaya I ve II, Tanrıça Kübele adına yapılmış açık hava tapınağı özelliğinde M.Ö.7. yüzyılda yapılmış Kaya anıtları ile Asar ve Eski Döğer'de Frig yerleşim yerleri vardır. Sıcak sulardan dolayı Frigya Salutaris (Şifalı Frigya) olarak adlandırılmaktadır. Roma ve Bizans dönemine ait Kaya yerleşim ve mezar odaları ile kiliseler çevrede oldukça çok görülmektedir. Sulu İn, Memeç, Alaca Asma, Urumkuş I ve II, Nallıhan

ve Kırkmerdiven Kayalıkları belli başlı olanlarıdır. Şu anda yerleşimler ağıl yeri ve yayla barınağı olarak kullanılmakta olup, Eskişehir Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu kararlarıyla belirlenmiş Arkeolojik, Doğal ve Arkeolojik Doğal Sit Alanı olarak koruma statüleri bulunmaktadır.

Alanda tarihi ve turistik zenginliklerin yanı sıra, yörenin geleneksel yaşamının tanıtılması amacıyla çeşitli turizm şenlikleri düzenlenmektedir. Alandaki tabii varlıklar (peri bacaları, orman, göl vs.) ile kültürel varlıklar (kaya yerleşimler, kaya anıtları, tapınaklar, mezarlar vs.) yerli ve yabancı turistler tarafından gezilip görülebilecek yerlerdir.

D.3.2.5. Akdağ Yaban Hayatı Geliştirme Sahası

Akdağ Yaban Hayatı Geliştirme Sahası Sandıklı ilçesinin güney batısında, 35 km mesafededir. Akdağ Tabiat Parkı, Yaban Hayatı Geliştirme sahasının içinde kalmaktadır. Saha, nesli tükenmekte olan geyiğin doğal ortamda korunarak çoğaltılması ve neslinin devamının sağlanması amacıyla 1970 yılında tefrik edilmiştir. Ayrıca sahada şahin, doğan, atmaca ve akbaba türleri ile çok miktarda yaban hayvanı türü bulunmaktadır. Alanın Yönetim planı 19.04.2014 tarihinde onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

D.3.2.6. Dandindere Tabiatı Koruma Alanı

Dandindere Tabiatı Koruma Alanı Bakanlığın 31.08.1994 tarih ve 70 sayılı Olurları ile 2873 Sayılı Milli Parklar Kanununun 3. maddesi gereğince tescil edilmiştir.

Dandindere Tabiatı Koruma Alanı Emirdağ ilçesine 30 km uzaklıkta ilçenin güney doğusunda olup, yaklaşık 1.500 rakımlı sırt boyunca ve aşağıda dereyi takiben 260 ha bir alanı kaplamaktadır.

Alanda doğal olarak yetişmiş Toros Sediri bulunmaktadır. Genel olarak yurdumuzun güney ve güneybatısında yayılış gösteren Toros Sedirinin (*Cedrus libani*) iç batı Anadolu'da step geçiş zonunun en kuzey iç sınırında tespit olunması ve bu yörede izole olmuş son yaşam birliğini oluşturması sebebi ile tescil edilmiştir.

Toros sedirinin yanında endemik olarak boylu ardıç, kokar ardıç, katran ardıcı, saçlı meşe, birçok ağaçcık ve çalı türleri de bulunmaktadır.

Ayrıca sahada bir çok yaban hayvanı türlerine de rastlanmakta olup, her sene çıkan Merkez Av Komisyonu kararlarında avlanmanın tamamen yasaklandığı sahalardandır. Arazi üzerinde hiçbir kullanım amacı olmayıp, sadece bilim ve eğitim amaçlarıyla kullanılabilir. Kaynak değerlerinin işletilmesi yasaktır. Mülkiyetin tamamı Devlet Ormanıdır.

D.4. Çayır ve Mera

1.Çayır ve Meraların Varlığı

Afyon ilindeki meraların toplam alanı tahmini 222.128 ha olup, ildeki oranı % 17'dir. İlimizdeki mera alanlarının yaklaşık % 20'si iyi vasıflı meralardan oluşmaktadır. Meraların düşük vasıflı olanlarından yaklaşık %30'undan planlı kullanımla ekonomik yararlanma imkanı mevcuttur. Mera alanlarından yaklaşık % 50'si ıslah çalışmasına ihtiyaç duyan bozulmuş mera vasfındadır. Mera alanlarının bilinçsiz kullanımla halen bozulmaya devam ediyor olması, hayvancılık için önemli bir problemdir.

İli	İlçesi	KÖY SAYISI	TESPİTİ YAPILAN		TAHDİDİ YAPILAN		TAHMİNİ MERA ALANI (ha)	TESPİT TAHDİT ÇALIŞMA SONUCU
			KÖY SAYISI	ALAN (Ha)	KÖY SAYISI	ALAN (Ha)		
AFYONKARAHİSAR	Merkez	47	14	7.819	33	16.303	26.492	24.122
	Başmakçı	15	8	520	7	2.199	2.850	2.719
	Bayat	13	13	2.539	0	0	5.601	2.539
	Bolvadin	17	0	0	17	19.695	22.360	19.695
	Çay	23	8	3.751	15	5.934	16.541	9.685
	Çobanlar	5	5	2.774	0	0	5.897	2.774
	Dazkırı	17	1	596	15	6.279	7.100	6.875
	Dinar	65	11	1.116	54	5.639	6.203	6.755
	Emirdağ	76	32	21.191	44	32.233	54.593	53.424
	Evciler	8	2	2.194	6	3.533	5.727	5.727
	Hocalar	16	16	2.197	0	0	2.581	2.197
	İhsaniye	32	14	4.055	18	7.049	11.021	11.104
	İscehisar	13	10	2.164	3	1.391	2.418	3.555
	Kızılören	5	5	277	0	0	161	277
	Sandıklı	58	37	8.527	21	2.462	12.507	10.989
	Sinanpaşa	36	10	4.498	26	8.034	9.328	12.532
	Sultandağı	14	10	12.013	4	16.345	8.750	28.358
	Şuhut	37	7	5.087	30	12.265	21.998	17.352
	TOPLAM		497	203	81.318	293	139.361	222128

2-Çayır ve Meraların Kullanım Amaçları ve Yararları

İlimizde 203 yerleşim biriminde 81.318 hektar alanda tespit çalışması, 293 yerleşim biriminde 139.361 hektar alanda tahdit çalışması yapılmıştır.

Tespit, tahdit ve tahsis işlemleri tamamlanan 14 köyün mera alanlarında ıslah ve amenajman çalışmaları yapılmış, bu meralarda gübreleme, tohum ekimi ve münavebeli otlatma yapılmıştır. Halen Şuhut İlçesi Mahmut ve Anayurt Köylerinde ıslah ve amenajman çalışmalarına devam edilmektedir. Mera ıslahı ve yönetimi konularından görüş talep eden köylerimize her türlü teknik destek verilmektedir.

4342 Sayılı Mera Kanununun 5178 Sayılı Kanun ile değişik 14.maddesi kapsamında 1998 yılından 2019 yılına kadar toplam 14.342 ha. Alanda tahsis amacı değişikliği tamamlanmıştır. (Kaynak: İl Tarım ve Orman Müdürlüğü,2019)

AFYONKARAHİSAR İLİ MERA ÇALIŞMALARI

Çizelge D.72-Afyonkarahisar ilinde mera alanları ve tahdit çalışması verileri
(İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2019)

Afyonkarahisar İli Mera Alanları Islah Çalışmaları

Yıl	2018
Alan (Dekar)	8345
Yerleşim Birimi (Ad)	5

D.5. Sulak Alanlar

D.5.1. Acıgöl

Acıgöl Alt Havzası idari sınır olarak Denizli, Afyonkarahisar, Isparta ve Burdur il sınırları içerisinde kalmaktadır. Acıgöl sulak alanı tescil sınırının kapsadığı alanlar ise idari sınır açısından yaklaşık %53.60'ı Afyonkarahisar ve yaklaşık %46.60'lık kısmı Denizli il sınırları içerisinde bulunmaktadır. Acıgöl ilçeler bazında Afyonkarahisar iline bağlı Başmakçı ve Dazkırı ilçeleri ile Denizli iline bağlı Çardak ilçesi sınırları içerisinde yer almaktadır. Acıgöl çıkışı olmayan toplam yüzölçümü 14.869,6 hektar olan tektonik kökenli bir göldür. Bu alanın yaklaşık 8.000 hektarı Dazkırı, 4.000 hektarı Başmakçı ilçeleri olmak üzere yaklaşık 12.000 hektarlık bölümü Afyonkarahisar ilinde, yaklaşık 3.000 hektarlık alanı Denizli il sınırları içerisinde yer almaktadır. 08.04.2015 tarihinde Ulusal Öneme Haiz Sulak Alan olarak tescil edilmiş olup 55.095 ha büyüklüğündedir. Biyolojik Çeşitlilik Alt Havza Projesi bulunmaktadır. Sulak Alan Yönetim Planı yapılmış olup Ulusal Sulak Alan Komisyonu'nun 30.03.2017 tarih ve 28-2017/1 sayılı kararı ile onaylanmıştır. Acıgöl havzası kapalı bir havzadır ve içerisinde sürekli akışı olan bir akarsu bulunmamaktadır. Havzanın merkezinde Acıgöl bulunmaktadır. Acıgöl'ün denizden yüksekliği ortalama 836 m olup, ortalama derinliği ise 150 - 210 cm arasındadır. Denizli'nin Çardak ilçesinde bulunan Acıgöl, Türkiye'nin tek, dünyanın ise ikinci büyük, temiz ve doğal sodyum potansiyeline sahip kapalı havzasıdır. Ülkemizdeki sodyum sülfatın %98'i doğal kaynaklardan, bu miktarın ise %90'ı Denizli'deki Acıgöl'den sağlanmaktadır.

Göl civarında 20 familyaya ait 176 kuş türü tespit edilmiştir. Ayrıca dünyada ender bulunan Dişli Sazancığı yalnızca Acıgöl'de bulunmaktadır. Türkiye'de flamingoların ürettiği 5 alandan biridir. Ancak çevredeki evlerden kaynaklı atıklar ve fabrikaların üretim faaliyetleri, sucul yaşamı olumsuz etkilemekte ve göl çevresindeki canlı çeşitliliği ve sayısında düşüşe yol açmaktadır. (Acıgöl Yönetim Planı)

Resim D.8- Acıgöl'den Bir Görünüm

D.5.2. Afyonkarahisar Eber-Akşehir Gölü

D.5.2.1. Eber Gölü

Eber Gölü, İç Anadolu Bölgesindeki Akarçay Havzasında, yüzey alanı 125 km² bulan, bir tatlı su bataklık olan (13.580 ha) kuzeyinde Emir Dağları ve güneyinde Sultan Dağları, denizden 967 metre yükseklikte olan 1-3 metre derinliğinde bir çöküntü gölüdür. Akşehir ve Eber Gölleri Alt Havzası, idari olarak Konya ve Afyonkarahisar ili sınırları içinde yer alan 5 ilçe merkezi, 22 belde ve 48 köyü kapsamaktadır. Konya ili Akşehir ve Tuzlukçu ilçe merkezleri ile Afyonkarahisar ili Bolvadin, Çay ve Sultandağı ilçeleri alanda kalan ilçe merkezleridir. Doğanhisar ilçe merkezi ise alt havza sınırları dışında olup, Doğanhisar ilçesinin Karaağa ve Kocaş beldeleri ile İlyaslar, Uncular ve Yazır köyleri alt havza sınırları içinde yer almaktadır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, Konya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu; Eber Gölü'nü 22.6.1992 tarihinde, Akşehir Gölü'nü ise 01.07.1992 tarihinde "1. Derece Doğal Sit Alanı" olarak ilan etmiştir.

Eber Gölünde bulunan *Thermopsis turcica* bakla, fasulye, nohut, mercimek, tırfıl, yonca gibi ekonomik değere sahip çok sayıda bitki türüne sahip baklagiller (*Fabaceae*) familyasının bir üyesidir. Baklagiller familyası yaklaşık 650 cins, 18.000 kadar türe sahiptir. *Thermopsis turcica* toprak altı uzun rizomlara sahip çok yıllık bir bitkidir. Gövde dik ve 35-80 cm arası boyalanan ve yukarıya doğru sık beyaz tüylüdür. *Thermopsis turcica* diğer baklagil türlerinden ayıran en önemli özelliği bir çiçekte 3 meyve oluşturmaktır.

Resim D.9 - Eber Gölü'nden Bir Görünüm

Resim D.10 - Eber Sarısı

Gölde ekonomik değeri yüksek olan kamış üretimi yapılmakta, sazan, turna ve aynalı sazan balığı bulunmaktadır. Ayrıca gölün av turizmi içermesi sebebiyle de il dışından birçok kişinin göl kıyısına av evleri yapmasına yol açmıştır. (Akşehir-Eber Yönetim Planı (2016-2020) Eber Gölünde dikkat çeken bir özellik de yerli halkın “kopak” adını verdiği, su üzerinde kamış

köklerinin oluşturduğu yüzer adacıkların bulunmasıdır. Hatta bu adacıklar üzerine balıkçıların ve avcılarının barınaklar kurdukları da görülmüştür. (Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi, Afyonkarahisar Şube Müdürlüğü, DKMP V. Bölge Müdürlüğü, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, 2015)

D.5.2.2. Akşehir Gölü

Afyonkarahisar ilinin 65 km güney doğusunda Sultandağı ilçesine ve Konya ilinin Akşehir ilçesine 3 km uzaklıktadır. Afyonkarahisar- Konya yolunun doğusunda kalmaktadır. Eber Gölü ile birbirine dere ile bağlıdır. Akarçay kapalı havzasında yer almaktadır. Alanı 28.933 ha' dır. İdari olarak Konya ve Afyonkarahisar illeri içerisinde kalmaktadır. En derin yeri 7 m olan düz zeminli tektonik bir göldür. (Akşehir-Eber Yönetim Planı (2016-2020))

Göl içinde turna ve sazan balığı yetişmekte olup, yaban ördeği, yaban kazı, karabatak ve karameme gibi göçmen kuşlar bulunmaktadır. Gölde kara ve su ürünleri avcılığı fazla miktarda yapılmaktadır. (Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi, Afyonkarahisar Şube Müdürlüğü, DKMP V. Bölge Müdürlüğü, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, 2015)

Resim D.11- Akşehir Gölü'nden Bir Görünüm

Akşehir –Eber Sulak Alan Yönetim Planı (2016-2020) yapılmış olup Ulusal Sulak Alan Komisyonu'nun 24.12.2015 tarih ve 26-2015/1-2 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Akşehir-Eber Gölü'nde yapılan arazi çalışmaları ve ilk beş yıllık Yönetim Planı çalışmalarında da belirtilen türler dışında yeni bir tür tespit edilememiştir. Değerlendirilme sonucunda 88 familyaya ait 342 cins, 582 tür ve tür altı takson tespit edilmiştir.

Alanda 84 adet endemik bitki türü tespit edilmiş olup, alanda endemizm oranı % 14,45 dir. Bu oran Türkiye florası ortalamasının oldukça altındadır. Bunun en önemli sebebi alanın antropojen karakteri yanı sıra önemli bir kısmının sulak alan olması ki sulak alanlarda endemizm oranı nispeten diğer ekosistemlere oranla daha düşüktür. Diğer en önemli faktör ise alanın büyük oranda tarım alanı olmasından kaynaklanmaktadır. (Akşehir-Eber Yönetim Planı (2016-2020)

Endemik bitkilerin tamamı IUCN kategorilerine göre sınıflandırılmış olup 69 adet LR(Ic), 4 adet LR(cd), 4 adet LR(nt), 5 adet VU, 1 adet EN, 1 adet CR kategorisine giren endemik bitki türü bulunmaktadır

D.5.3. Karamık Gölü (Sazlığı-Bataklığı)

Karamık Sazlıkları, Akarçay Kapalı Havzası'nda, Sultan Dağları'nın kuzeybatı eteklerinde yer alır. Alanın batısından Bolvadin ve Çay ilçeleri tarafından gelip Dinar'a giden ana yol geçer. Büyük bölümü yoğun sazlık ve hasır otu toplulukları ile kaplı bir tatlı su gölüdür. Ortalama derinliği 2 – 3 metredir. Alana giren önemli bir dere yoktur. Çevredeki tepelerden gelen yüzey sularının yanı sıra çok sayıda kaynak suyu tarafından beslenir.

Küçük balaban ve Pasbaş patkanın üreyen popülasyonları nedeniyle alan özel koruma alanı statüsü kazanır. Bu alanda üreyen diğer kuşlar arasında Küçük batağan, Bahri, Kızıl boyunlu batağan, Kara boyunlu batağan, Elmebaş patka, Uzunbacak ile Bıyıklı sumru sayılabilir. Dikkuyruğun da ürettiği tahmin edilmektedir. Karamık, geniş saz (Phragmites) ve hasırotu (Typha) yataklarıyla diğer sucul bitkilerin karışık olarak bulunduğu çok sayıda küçük gölcükten oluşan bir tatlı su bataklığıdır. Bataklık batı ve doğuda mera ve tarlalarla sınırlanır, kuzey ve kuzeydoğuda ise çok geniş kavaklıklar bulunur.

Resim D. 12- Karamık Gölü'nden Bir Görünüm

Bununla birlikte Karamık Sazlıklarının bulunduğu sahada 1. Derece ve 3. Derece Doğal Sit Alanı statüsüne sahip alanlar mevcuttur 2012 yılında Biyolojik Çeşitlilik Alt Havza Projesi tamamlanmıştır.

D.5.4. Karakuyu Gölü ve Karakuyu Yaban Hayatı Geliştirme Sahası

Karakuyu Sazlıkları (Karakuyu Gölü) yurdumuzun güney batısında, Afyonkarahisar-Antalya karayolu üzerinde, Dinar yol ayrımının 10 km güneyinde yer alır. Gölü besleyen ana kaynak, kuzeydoğuda Eldere köyü içinden çıkan Ulupınar'dır. Güneydeki İncesu Köyü'nden ve kuzeydeki Kumalar Dağı'ndan gelen mevsimsel dereler de gölün kaynakları arasındadır.

DSİ, 1979 yılında başlattığı proje ile Karakuyu bölgesinin çevresindeki tarım arazilerini sulamak ve çevre köylere içme suyu sağlamak amacıyla Karakuyu Sazlıkları'nın etrafını 2 – 2,5 m yüksekliğinde 15 bin m uzunluğunda seddelerle çevirmiştir.

Sazlıklarda üreyen kuşlar arasında Alaca balıkçıl, Paspas patka, Saz delicesi, Turna, Küçük balaban ve nesli tehlike altında olan Dikkuyruk başta gelir. Yaz aylarına doğru Leylek, Balıkçıl daha sonraları da Yalıçapkını, Karameke, Uzunbacak, Saz delicesi ve Karakuyu'nun güneyindeki dağlarda Kaya kartalı gibi birçok kuş türü konaklamaktadır.

Karakuyu, bir tatlı su gölü olup su seviyesi 1 ila 3,5 m arasında değişmektedir. Göl alanının tamamı yoğun sazlıklar, hasırotu, karnış ve nilüferlerle kaplıdır. Alanın çevresinde Göl, 1994 yılında I. Derece Doğal Sit Alanı, gölün içindeki höyük ise I. Derece Arkeolojik Sit Alanı ilan edilmiştir. Saha 2006 yılında "Yaban Hayatı Geliştirme Sahası" statüsüne alınmıştır. Karakuyu Sazlıklarının 2018-2022 yıllarını kapsayan Revize Sulak Alan Yönetim Planı bulunmaktadır.

Resim D. 13- Karakuyu Sazlıkları'ndan Bir Görünüm

Karakuyu Sulak Alanı'nda her yıl Eylül ve Aralık ayları arasında dip çamuru temizliği yapılmaktadır. Yapılan çalışma ile; göl tabanı temizlenecek, göl aynası ortaya çıkarılacak, dolayısıyla alanın tür çeşitliliği artacaktır.

Sazlıklarda üreyen kuşlar arasında alaca balıkçıl, paspaş patka, saz delicesi, turna, küçük balaban ve nesli tehlike altında olan dikkuyruk başta gelir. Yaz aylarına doğru leylek, balıkçıl daha sonraları da yalıçapkını, karameke, uzunbacak, saz delicesi ve Karakuyu'nun güneyindeki dağlarda Kaya kartalı gibi birçok kuş türü konaklamaktadır.

Acıgöl ülkemizde yer alan en tuzlu ikinci göldür. Özellikle sokuşları için büyük öneme sahip olan göl, Yaban Hayatı Geliştirme Sahası olduğu gibi, Önemli Kuş Alanı ve Önemli Doğa Alanı gibi statülere sahiptir. Alanda varlığı literatür araştırması ve arazi çalışmaları sonucunda tespit edilen sokuşlarının mevsimsel alanda bulunma durumlarına baktığımızda, Acıgöl'de gözlenen 78 su kuşu türünden, 20 tür yerli, 33 tür kış ziyaretçisi, 19 tür yaz ziyaretçisi ve 6 türün transit göçmendir. Alan özellikle flamingo için büyük öneme sahip olup, yıl boyunca flamingolar için önemli bir beslenme alanıdır. Geçmiş yıllarda toy ve turna gibi türler için önemli bir yaşam alanı olan Acıgöl'den, günümüzde bu türlere yönelik güncel üreme kaydı bulunmamaktadır.

Resim D. 14- Afyonkarahisar Acı Göl

EBER GÖLÜ

Eber Gölü ülkemizdeki gerek kültürel gerekse biyolojik açıdan büyük önem sahip sulak alanlarımızdan biridir. Akşehir ve Eber Göllerinde geçmiş yıllarda yapılan bir çalışmaya göre, 67 farklı sokuşu türünün bu iki alanda kaydedildiği bildirilmiştir.

Eber Gölü'nde gerçekleştirdiğimiz arazi çalışması ve literatür taramasına sonuçlarında 65 farklı sokuşunun varlığı ortaya konmuştur. Alandaki kuşların mevsimsel alanda bulunma durumlarına baktığımızda, alanda gözlenen 65 su kuşu türünden, 18 tür yerli, 22 tür kış ziyaretçisi, 16 tür yaz ziyaretçisi ve 9 tür transit göçmendir. Göl Önemli Kuş Alanı, Önemli Doğa Alanı ve Doğal

Sit Alanı gibi statülere sahiptir. Günümüze kıyasla yüzeysel olarak küçülmüş olup ve aynı zamanda ötrifikasyon nedenli sazlanma ve göl aynası yitimi gibi tehditler günümüzde gölü tehdit eden unsurlar arasındadır. Bunlara ek olarak gölü besleyen yer altı suyunun plansız kullanımı nedeniyle azalması ve gölü besleyen akarsular üzerindeki baraj ve aşırı kullanım baskısı, gerek Eber gerekse Akşehir Göllerini tehdit eden unsurlar arasındadır. Tüm bu olumsuz tabloya rağmen özellikle Eber Gölü hala çok sayıda sığınağı için önemli yaşam alanı konumundadır. Yaz ayları ve ilkbahar, sonbahar göç dönemleri, pelikanlar, balıkçılar, batağanlar, martılar ve kıyı kuşları için gölün son derece önemli olduğu zamanlardır. Kış aylarında ise ördek türleri gölü kullanan kuş grupları arasındadır. Göl çevresindeki tuzlu çorak düzlükler çorak toygarı (*Calandrella rufescens*), akça cılıbıt (*Charadrius alexandrinus*) ve mahmuzlu kızkuşu (*Vanellus spinosus*) gibi türler için önemli yaşam alanlarıdır. Göl aynı zamanda nesli tehlike altındaki dikkuyruk için önem arz etmekte olup, alandan 2011 üreme sezonunda kaydı bulunmaktadır

Resim D. 15- Eber Gölü

KARAMIK SAZLIKLARI

Karamık Sazlıkları ülkemizdeki Önemli Doğa Alanlarından biridir. Afyonkarahisar ili için biyolojik çeşitliliğine katkı açısında da son derece büyük öneme sahip alanda, gerçekleştirmiş olduğumuz arazi çalışmaları ve literatür araştırması neticesinde 54 farklı su kuşunun alanda gözlemlendiği tespit edilmiştir. Bu türlerden, 15 tür yerli, 21 tür kış ziyaretçisi, 10 tür yaz ziyaretçisi ve 8 türün transit göçmendir. Geçmiş yıllarda dikkuyruk ve turnanın üreme alanı olan Karamık Sazlıklarında, günümüzde bu türlere yönelik güncel üreme kaydı bulunmamaktadır. Bununla birlikte alanda 2013 sonbahar arazisi esnasında mezgeldek

kaydedilmiştir. Ülkemizde son derece nadir olan bir tür olan mezeldek, aynı zamanda IUCN kırmızı listesinde küresel ölçekte Tehdide Yakın (NT) olarak değerlendirilmiştir.

KARAKUYU SAZLIKLARI

Karamık sazlıkları gibi geçmişte turna ve dikkuyruk gibi türlerin ürediği alan, bu özellikleri ile Önemli Doğa Alanı statüsüne sahiptir. Alanda arazi çalışmaları ve literatür araştırması sonucu 28 farklı su kuşunun alanda varlığı tespit edilmiştir. Bu kuşların mevsimsel alanda bulunma durumlarına baktığımızda, alanda gözlenen 28 su kuşu türünden, 10 tür yerli, 10 tür kış ziyaretçisi, 7 tür yaz ziyaretçisi ve 1 tür transit göçmendir. Günümüzde başta balıkçılar, batağanlar ve karabataklar için önemli bir üreme ve yaşam alanı olan Karakuyu Sazlıkları, üzerindeki av ve alan kullanım baskısı ortadan kalktığında dikkuyruk ve turna gibi hassas türlerin yeniden yaşam alanı olma olasılığı taşımaktadır.

Resim D. 16 - Afyonkarahisar Karakuyu Sazlıklık

D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

Çizelge D.73-Afyonkarahisar Tescilli Doğal Sit Alanları ve Doğal Varlıklar Listesi
(Afyonkarahisar Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2019)

DOSYA NO	DOĞAL SİT ALANI ADI	İL	İLÇE	BELDE	KÖY/MAHALLE
1	Eyerli Peribacaları "Nitelikli Doğal Koruma Alanı"	AFYONKARAHİSAR	BAYAT		
2	İnna Deresi İnlere "Nitelikli Doğal Koruma Alanı"	AFYONKARAHİSAR	BAYAT	-	DERBENT
3	Yedikapılar Kaya Yerleşimi "Nitelikli Doğal Koruma Alanı"	AFYONKARAHİSAR	BOLVADİN	-	KEMERKAYA
4	Aktepe "Nitelikli Doğal Koruma Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İHSANİYE	-	DEMİRLİ
5	Asar Kayalığı ve Alasma Peribacaları "Nitelikli Doğal Koruma Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İHSANİYE	DÖĞER	
6	Aslankaya "Nitelikli Doğal Koruma Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İHSANİYE	DÖĞER	
7	Ayazini "Nitelikli Doğal Koruma Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İHSANİYE	-	AYAZİNİ
8	Basamaktaş ve Püren Tepeleri "Nitelikli Doğal Koruma Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İHSANİYE	DÖĞER	DEMİRLİ, BAYRAMALİLER, SARICAOVA, BEYKÖY
9	Bayramaliler "Nitelikli Doğal Koruma Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İHSANİYE	-	BAYRAMALİLER
10	Bedesten Kayalıkları "Nitelikli Doğal Koruma Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İHSANİYE	-	AYAZİNİ
11	Börcü İni "Nitelikli Doğal Koruma Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İHSANİYE	-	KIYIR
12	Büyükkapıkaya ve Gökçekaya Kayaları "Nitelikli Doğal Koruma Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İHSANİYE	-	ÜÇLERKAYASI
13	Deliktaş ve Asarlık Tepe "Nitelikli Doğal Koruma Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İHSANİYE	KAYIHAN	AYAZİNİ
14	Deliktaş ve Asarlık Tepe "Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İHSANİYE	KAYIHAN	AYAZİNİ
15	Emre Gölü "Nitelikli Doğal Koruma Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İHSANİYE	DÖĞER	
16	Emre Gölü "Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İHSANİYE	DÖĞER	
17	Gazlıgöl "Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İHSANİYE	GAZLIGÖL	
18	Kızkapanı Kayalığı 1 "Nitelikli Doğal Koruma Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İHSANİYE	DÖĞER	
19	Kızkapanı Kayalığı 2 "Nitelikli Doğal Koruma Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İHSANİYE	DÖĞER	
20	Kızkapanı Kayalığı 3 "Nitelikli Doğal Koruma Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İHSANİYE	DÖĞER	
21	Kurtgediği ve Köhnüş Vadisi "Nitelikli Doğal Koruma Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İHSANİYE	KAYIHAN	DEMİRLİ, BAYRAMALİLER
22	Memeç Kayalığı "Nitelikli Doğal Koruma Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İHSANİYE	DÖĞER	

23	Sarıcaova Kaletepe "Nitelikli Doğal Koruma Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İHSANİYE	-	SARICAOVA
24	Urumkuş, Nallıhan ve Alacaasma Kayalığı "Nitelikli Doğal Koruma Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İHSANİYE	DÖĞER	
25	Üçlerkayası "Nitelikli Doğal Koruma Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İHSANİYE	-	ÜÇLERKAYASI
26	Balıklı Kayalığı "Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İSCEHİSAR	SEYDİLER	
27	Elmalı İleri "Nitelikli Doğal Koruma Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İSCEHİSAR	-	KARAKAYA
28	Han Yakası Kayalığı "Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İSCEHİSAR	SEYDİLER	
29	İscehisar Gölü "Nitelikli Doğal Koruma Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İSCEHİSAR		
30	Karakaya 1 "Nitelikli Doğal Koruma Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İSCEHİSAR	-	KARAKAYA
31	Karakaya 2 "Nitelikli Doğal Koruma Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İSCEHİSAR	-	KARAKAYA
32	Karakaya 3-8 "Nitelikli Doğal Koruma Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İSCEHİSAR	-	KARAKAYA
33	Karakaya 9-10 "Nitelikli Doğal Koruma Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İSCEHİSAR	-	KARAKAYA
34	Kuztepe "Nitelikli Doğal Koruma Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İSCEHİSAR	SEYDİLER	
35	Leylek Kayalığı "Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İSCEHİSAR	SEYDİLER	
36	Ornaş Peribacaları "Nitelikli Doğal Koruma Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İSCEHİSAR	-	ALANYURT, ÇATAĞIL
37	Sarıçayır İleri "Nitelikli Doğal Koruma Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İSCEHİSAR	-	OLUKPINAR
38	Seydiler Kalesi "Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İSCEHİSAR	SEYDİLER	
39	Seydiler Kuzeyi "Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İSCEHİSAR	SEYDİLER	
40	Şekeroğlu Kayalıkları "Nitelikli Doğal Koruma Alanı"	AFYONKARAHİSAR	İSCEHİSAR	-	ALANYURT
41	Karamık Sazlıkları Nitelikli Doğal Koruma Alanı	AFYONKARAHİSAR	ÇAY	-	KARAMIK-DEVEDERESİ-ORHANIYE-ARMUTLU
42	Karamık Sazlıkları Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı	AFYONKARAHİSAR	ÇAY	-	KARAMIK-DEVEDERESİ-ORHANIYE-ARMUTLU
43	Akşehir Gölü Nitelikli Doğal Koruma Alanı	AFYONKARAHİSAR	SULTANDAĞI	DEREÇİNE	TAŞKÖPRÜ
44	Akşehir Gölü Kesin Korunacak Hassas Alan	AFYONKARAHİSAR	SULTANDAĞI	DEREÇİNE	TAŞKÖPRÜ
45	Cirit Kayalığı 1. Derece Doğal Sit Alanı	AFYONKARAHİSAR	MERKEZ		ALİ ÇETİNKAYA MAHALLESİ
46	Afyon Kalesi 1. Derece Doğal ve 1. Derece Arkeolojik Sit Alanı	AFYONKARAHİSAR	MERKEZ		KALE MAHALLESİ
47	Sarıkoz Kayalığı 2. Derece Doğal ve 3. Derece Arkeolojik Sit Alanı	AFYONKARAHİSAR	MERKEZ		Kayadibi Mahallesi
48	Ömer-Gecek 2. Derece Doğal Sit Alanı	AFYONKARAHİSAR	MERKEZ		Köprülü Köyü
49	Heybeli Kaplıcası 2. Derece Doğal Sit Alanı	AFYONKARAHİSAR	BOLVADİN		Heybeli Termal Turizm Bölgesi

50	Heybeli Kaplıcası 3. Derece Doğal Sit Alanı	AFYONKARAHİSAR	BOLVADİN		Heybeli Termal Turizm Bölgesi
51	Eber Gölü 1. Derece Doğal Sit Alanı	AFYONKARAHİSAR	BOLVADİN	Eber	
52	Ilıca 1. Derece Doğal ve 2. Derece Arkeolojik Sit Alanı	AFYONKARAHİSAR	DİNAR		Üçlerce Mahallesi
53	Karakuyu Gölü 1. Derece Doğal Sit Alanı	AFYONKARAHİSAR	DİNAR		Karakuyu Köyü
54	Yıprak Kalesi 1. Derece Doğal ve 1. Derece Arkeolojik Sit Alanı	AFYONKARAHİSAR	DİNAR		Yıprak Köyü

Resim D.17 - Ayazini Peri Bacaları

Resim D.18 - Çatağıl Ornaş Peri Bacaları

Resim D.19- Eber Gölü

Resim D.20 - Acı Göl Flamingolar

Resim D.21 - İsehisar Karakaya Peri Bacaları

Resim D.22 - Seydiler Peri Bacaları

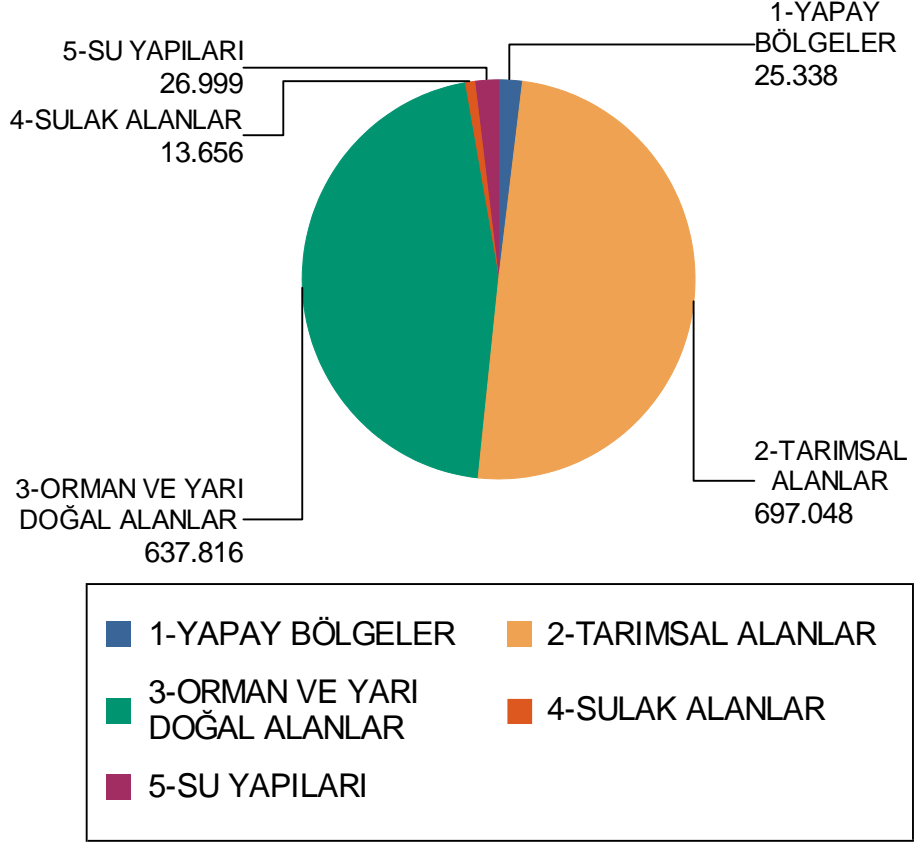
D.7. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

Afyonkarahisar Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Orman ve Su İşleri Bakanlığı V. Bölge Müdürlüğü
İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

E. ARAZİ KULLANIMI

E.1. Arazi Kullanım Verileri

Corine 2012 Afyonkarahisar ARAZİ ÖRTÜSÜ VERİLERİ

Grafik E.18 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılı arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması
(Corine, 2019)

Çizelge E.74– Afyonkarahisar ilinde arazi kullanım sınıflandırması
(Corine, 2019)

AFYON	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ							
	1990		2000		2006		2012	
Arazi Sınıfı	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1) Yapay Alanlar	19.890,47	1,42	21.977,5	1,58	24.300,23	1,74	25.338,26	1,81
2) Tarımsal Alanlar	688.077,27	49,28	688.966,69	49,35	698.303,56	49,85	697.047,87	49,77
3) Orman ve Yarı Doğal Alanlar	647.219,84	46,34	646.979,68	46,33	638.443,63	45,57	637.816,24	45,52
4) Sulak Alanlar	24.176,66	1,73	21.035,54	1,51	13.412,55	0,96	13.656,41	0,98
5) Su Yapıları	16.901,32	1,21	17.306,13	1,24	26.397,68	1,88	26.998,88	1,93
TOPLAM	1.396.265,56	100	1.396.265,54	100	1.400.857,65	100	1.400.857,66	100

E.2. Mekânsal Planlama

E.2.1. Çevre Düzeni Planı

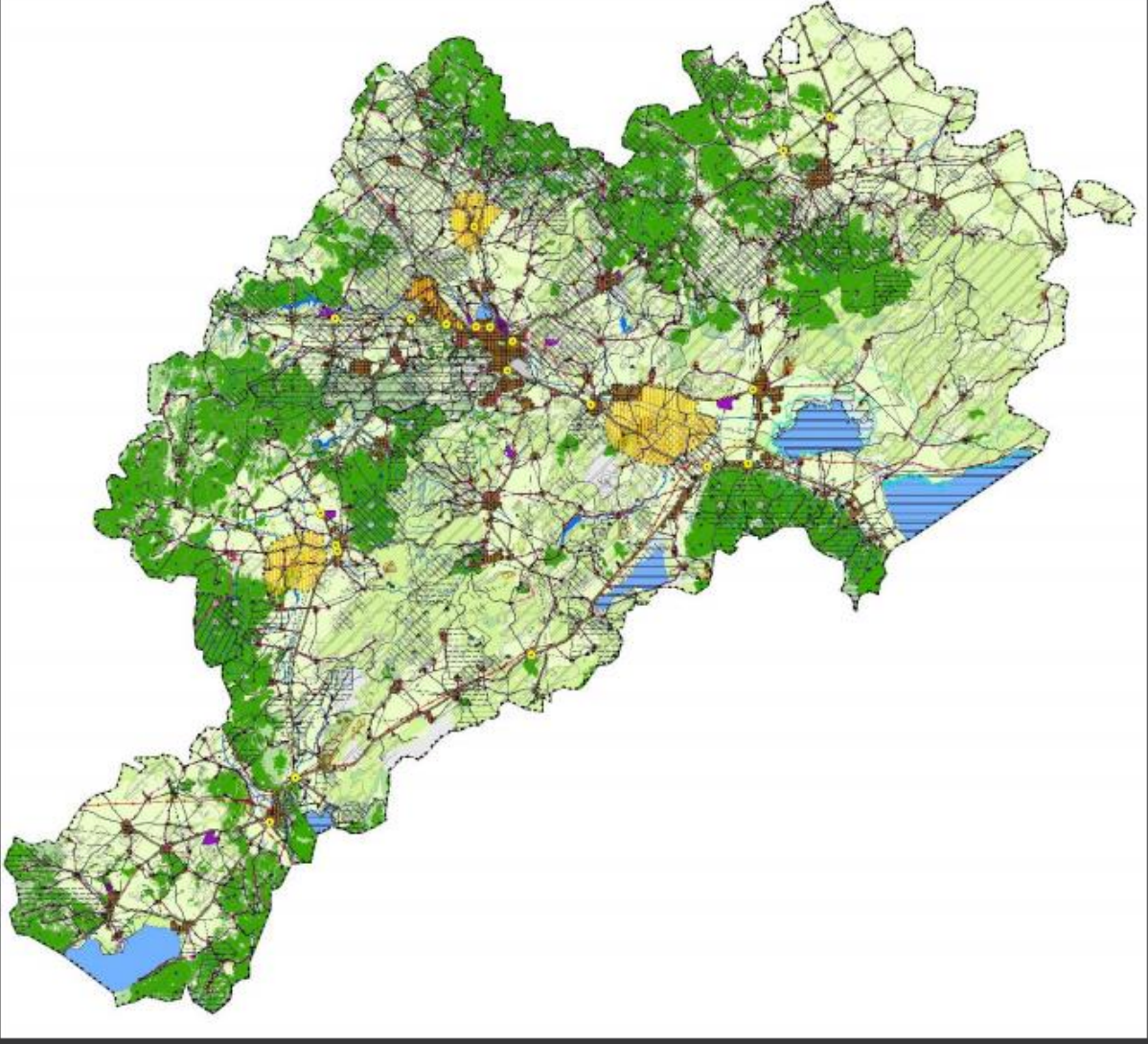
Afyonkarahisar ili Çevre Düzen Planı onay tarihleri ise İl Genel Meclisi Onayı 06.08.2008 tarih ve 247 karar no ile Afyonkarahisar Belediye Meclisi Onayı 01.09.2008 tarih ve 376 karar no olarak düzenlenmiştir.

13.10.2008 tarihinde yürürlüğe giren ve 1/100.000 ölçekli Afyonkarahisar İli Revizyon İl Çevre Düzeni Planı, Afyon İli 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (J26 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 7.maddesi uyarınca 25.06.2018 tarihinde onaylanmıştır.

Afyon İli 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği (K25 Plan Paftası, Plan Değişikliği Gerekçe Raporu) 1. No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 102. Maddesi uyarınca Bakanlık Makamı'nın 19.12.2018 tarihli Olur'u ile onaylanmıştır.

**AFYONKARAHİSAR İLİ'NİN
YÜRÜRLÜKTEKİ ÇEVRE DÜZENİ PLANI**

Harita E. 6-Afyonkarahisar İli Çevre Düzeni Planı

E.3. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

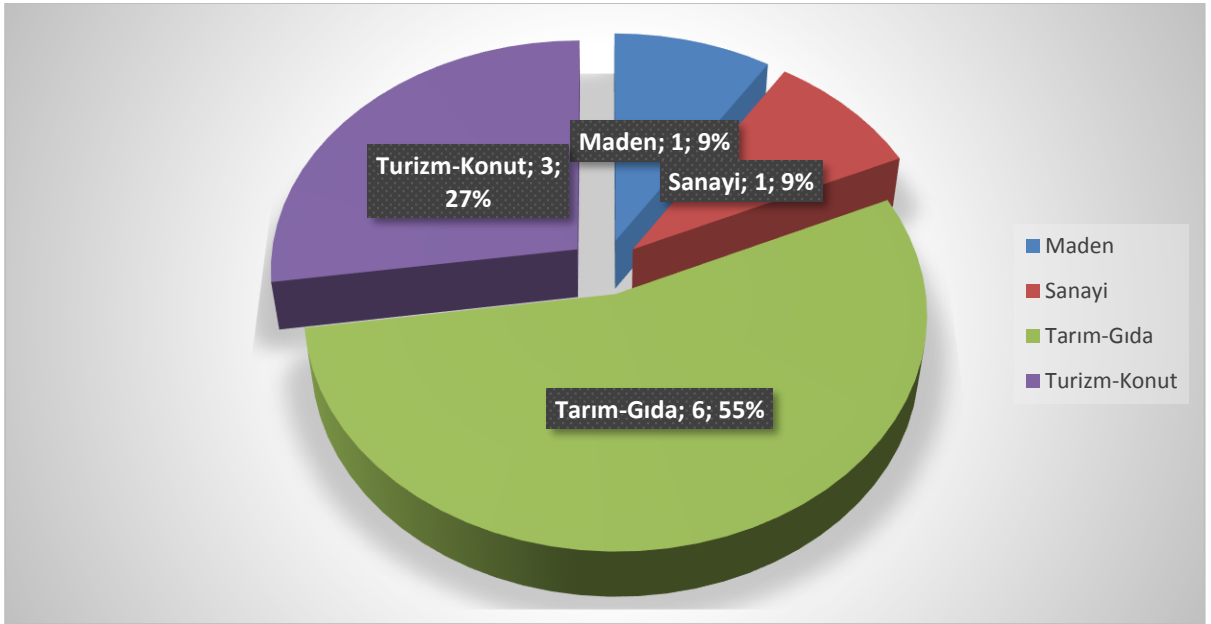
Orman ve Su İşleri Bakanlığı V. Bölge Müdürlüğü
İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

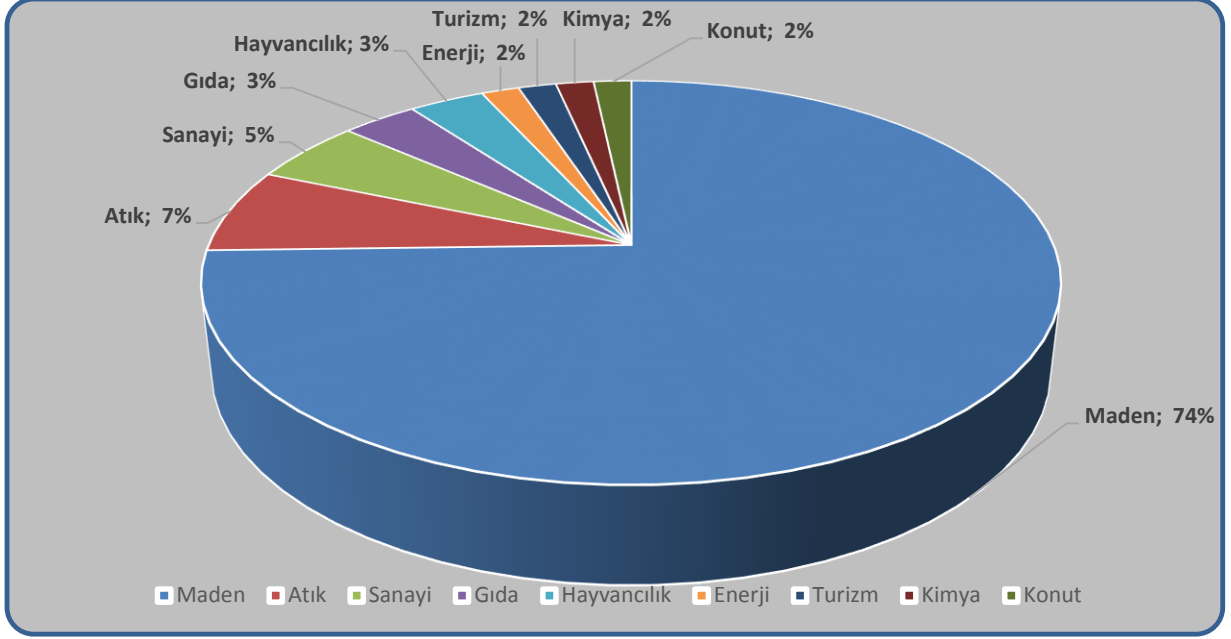
F.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi İşlemleri

Çizelge F.75 – Afyonkarahisar İlinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2018 Yılı İçerisinde Alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı (ÇŞİM, 2019)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	44	1	3	4	5	0	2	59
ÇED Gereklidir	0	0	0	0	0	0	0	0
ÇED Olumlu Kararı	1	0	1	6	0	0	3	11

Grafik F.19 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı (e-ÇED Sistemi, 2019)

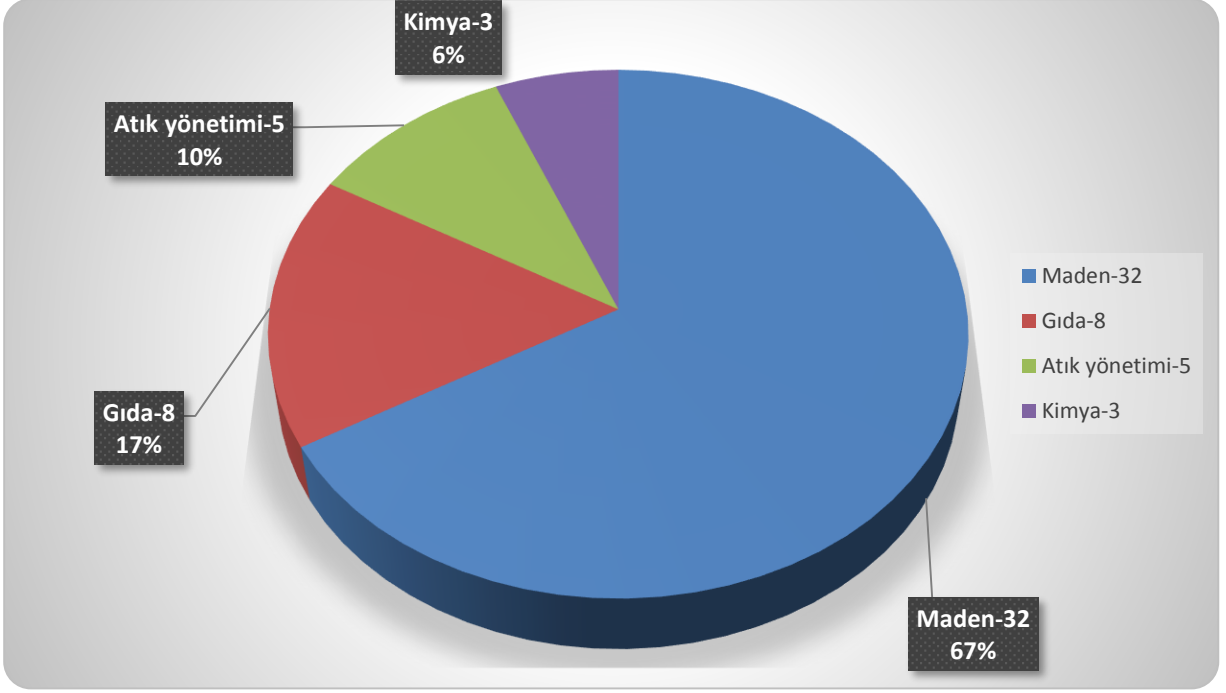
Grafik F.20 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı
(e-ÇED Sistemi, 2019)

F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

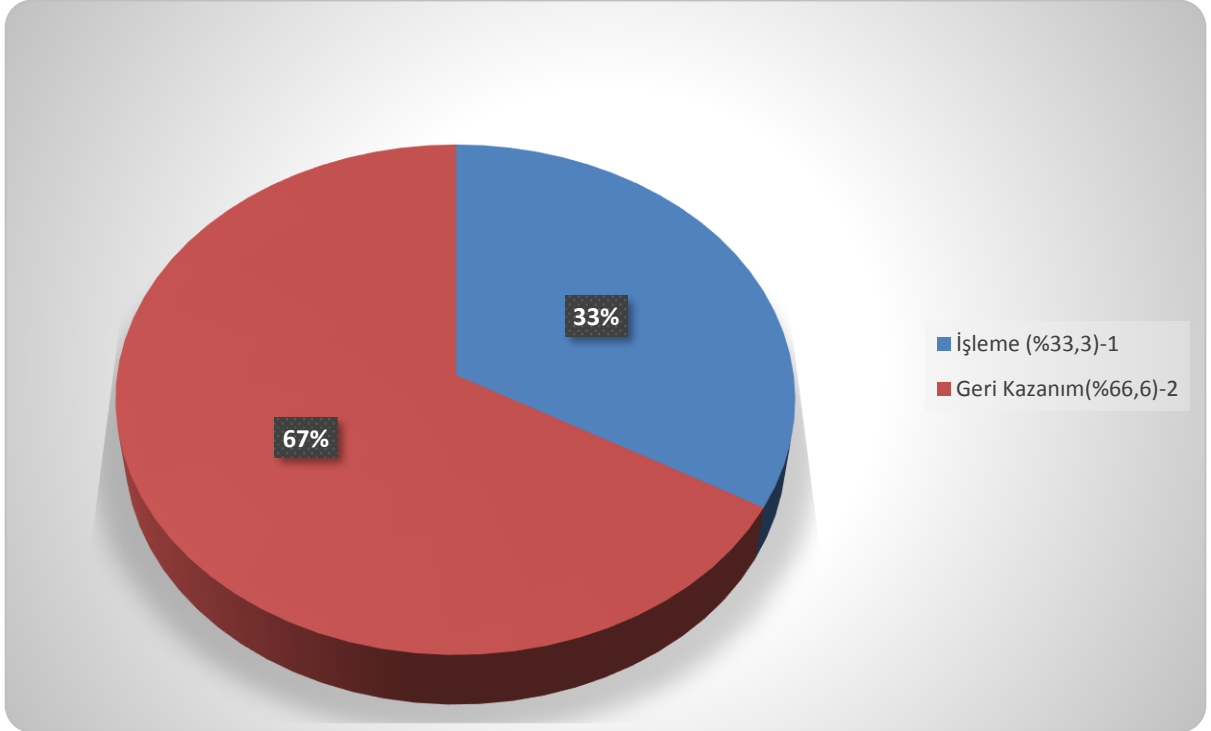
Yönetmelik kapsamında verilen geçici faaliyet belgeleri, ret edilen geçici faaliyet başvuruları, çevre izni ve çevre izni ve lisansı belgeleri, ret edilen çevre izni/lisansı başvuru sayıları aşağıda verilmiştir.

Çizelge F.76 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları
(Çevre İzinleri Sistemi, 2019)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	3	17	20
Çevre İzni Belgesi	4	31	35
Çevre İzin ve Lisans Belgesi	2	2	4
TOPLAM	9	50	59

Grafik F.21 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında verilen Çevre İzni veya Çevre İzni ve Lisans Belgelerinin sektörlere göre dağılımı
(Afyonkarahisar Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2019)

Grafik F.22 -Afyonkarahisar 2018 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı
(Afyonkarahisar Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2019)

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar:

Afyonkarahisar Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

G.ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

G.1. Çevre Denetimleri

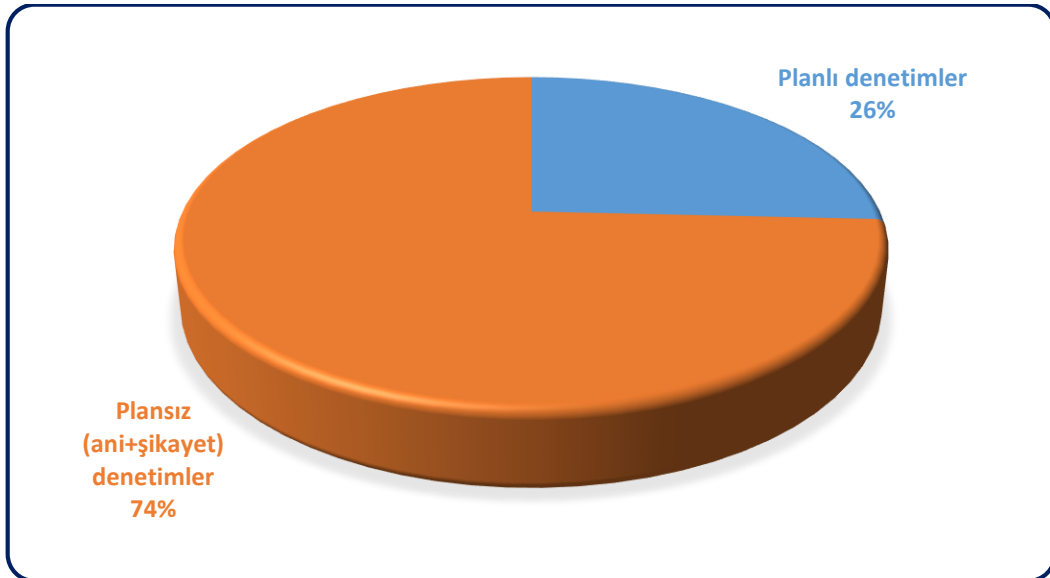
Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve ani (plansız-rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır. Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde il müdürlüğümüz tarafından haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise;

- İzin yenileme prosedürünün bir parçası olarak,
- Yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak,
- Kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi),
- Mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda,
- Bakanlık ya da ÇŞİM tarafından gerek görülen durumlarda,
- İhbar veya şikâyet sonrasında ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın ÇŞİM tarafından yapılan denetimlerdir.

Çizelge G.77 - Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında ÇŞİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı

(Afyonkarahisar Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2019)

Denetimler	Toplam
Planlı denetimler	43
Plansız (ani+şikayet) denetimler	124
Genel toplam	167

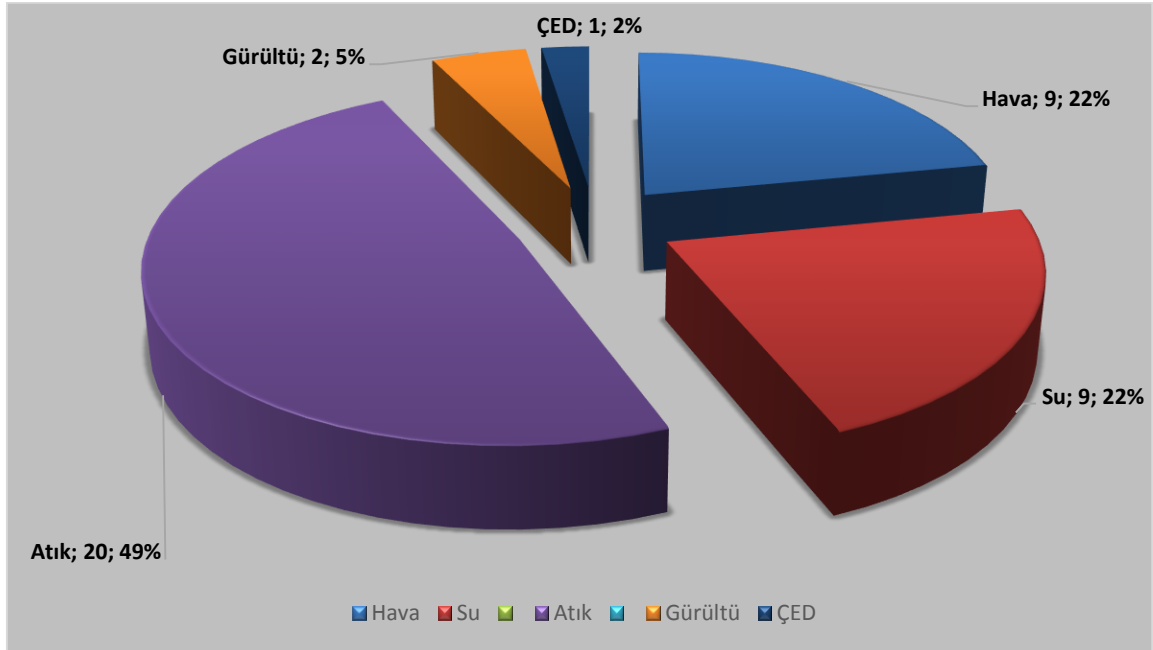
Grafik G.23 – Afyonkarahisar ilinde ÇŞİM tarafından 2018 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı (ÇŞİM, 2019)

G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

Çizelge G.78 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında ÇŞİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları

(ÇŞİM, 2019)

Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı	9	9	0	20	0	2	1	41
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	0	0	0	1	0	0	0	1
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	0	0	0	5	0	0	0	5

Grafik G. 24 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında ÇŞİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı

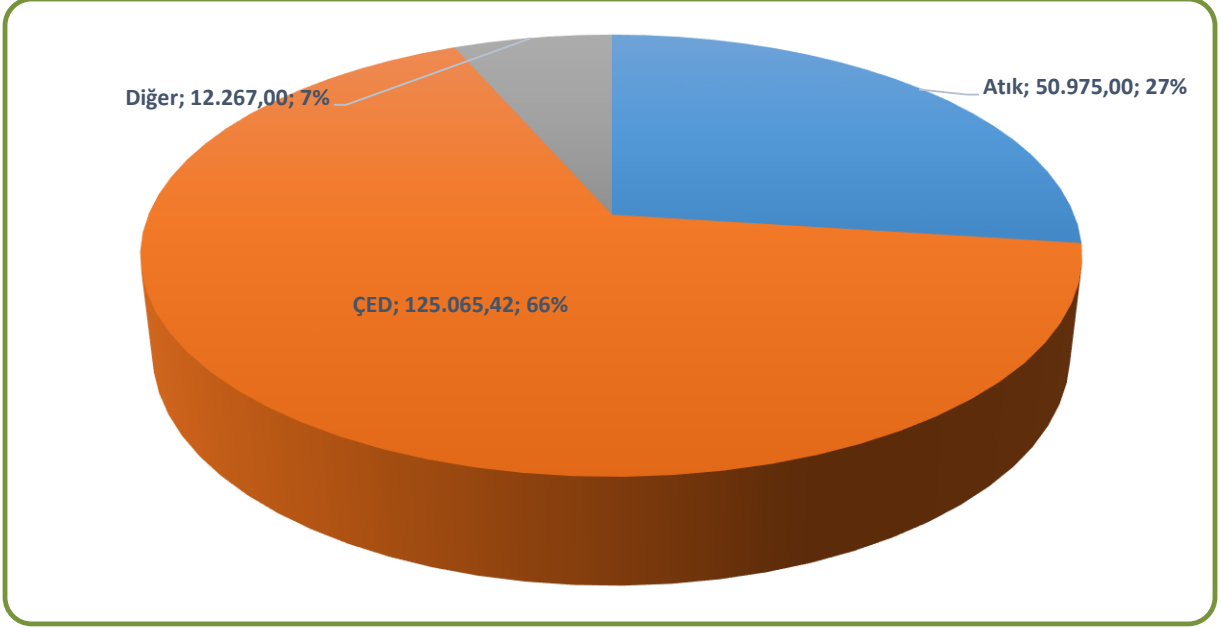
(ÇŞİM, 2019)

G.3. İdari Yaptırımlar

Çizelge G.79 – Afyonkarahisar ilinde 2018 Yılında ÇŞİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı

(ÇŞİM, 2019)

	Hava	Su	Toprak	Atık	Gürültü	ÇED	Diğer	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	0	0	0	50.975,00	0	125.065,42	12.267,00	188.307,42
Uygulanan Ceza Sayısı	0	0	0	1	0	6	1	8

Grafik G.25 – Afyonkarahisar ilinde 2018 yılında ÇŞİM tarafından uygulanan idari para cezalarının konulara göre dağılımı
(ÇŞİM, 2019)

G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

İlimizde Çevre Kanunu Uyarınca herhangi bir ceza uygulaması bulunmamaktadır.

G.5. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar:

Afyonkarahisar Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
e-denetim yazılımı

H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

2018 yılı içerisinde Afyonkarahisar Merkez’de 58 mahalle ile ilçe merkezlerinde ve kasaba belediyelerinde ambalaj atıklarının kaynağında ayrı toplanması ve geri kazanımı çalışmalarına devam edilmiştir.

Vatandaşların projeye ilgisini arttırmak ve ambalaj atıklarının çöpe atılmasını önlemek amacıyla 15 gün boyunca yaklaşık 6 mahallede bilgilendirme yapılmıştır. Ziyaret edilen hanelerin genelinde ambalaj atıkları geri kazanımı konusunda vatandaşların bilinçli oldukları tespit edilmiş olup, projeyi destekledikleri gözlemlenmiştir.

Çizelge H.80 – Afyonkarahisar’da 2018 Yılında Hane Eğitimi Yapılan Mahalleler ve Konut Sayısı

Mahalleler	Konut Sayısı
Erenler Mahallesi	628
Dumlupınar	2928
Dörtyol	1304
Selçuklu	763
Ali İhsan Paşa	814
Kanlıca	1244
Toplam	6.885

Resim H.23 - 2018 Yılı Hane Eğitim Çalışmaları

Afyonkarahisar Merkezdeki ilk, orta ve lise düzeyindeki tüm okullarda ambalaj atıkları, atık piller ve geri dönüşüm ve katı atık yönetimi hakkında eğitim seminerleri yapılmıştır. Eğitim seminerleri 20 Aralık-7 Haziran tarihleri arasında gerçekleştirilmiş olan eğitim seminerlerinde

toplamda **166 okulda 12.000 öğrenciye** ulaşılmıştır. Eğitim seminerleri ile öğrencilerde çevre bilincinin erken yaşlarda oluşması hedeflenmektedir.

Resim H. 24-Anaokullarında Öğrencilere Yönelik Eğitim Seminerler

Resim H. 25-Üniversite Öğrencilerinden Tesis Ziyareti Ve Eğitim Çalışması

2018 yılı Çevre haftası Birliğimiz öncülüğünde, Afyonkarahisar Belediyesi, Atıksu Arıtma Birliği, Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü işbirliğinde, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nde düzenlenen törenle kutlandı. Ayrıca bazı okullarda bünyesinde yapılan çevre haftası etkinliklerine birliğimiz tarafından katılım ve destek sağlanmıştır.

Çevre Haftası Etkinlikleri

Resim H.26 – Çevre Haftası Etkinlikleri

Kaynaklar

Afyonkarahisar Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü